

Paul Féval

A Fekete Brigád

Fordította Dánielné Lengyel Laura

TARTALOM

ELSŐ FEJEZET
Walter Scott Párizsban
MÁSODIK FEJEZET
Az Óriások Brigádja
HARMADIK FEJEZET
Az elbeszélés
NEGYEDIK FEJEZET
A vadászat
ÖTÖDIK FEJEZET
Az elutazás
HATODIK FEJEZET
A száműzetés
HETEDIK FEJEZET
Három nap múlva elutazni!
NYOLCADIK FEJEZET
A három koporsó
KILENCEDIK FEJEZET
A levél
TIZEDIK FEJEZET
Az özvegy
TIZENEGYEDIK FEJEZET
Gillie
TIZENKETTEDIK FEJEZET
Skóciában
TIZENHARMADIK FEJEZET
A ködös mező
TIZENNEGYEDIK FEJEZET
A fenyőág
TIZENÖTÖDIK FEJEZET
Mary
TIZENHATODIK FEJEZET
Az esküvő

ELSŐ FEJEZET

Walter Scott Párizsban

A márkiné estélyei híresek voltak egész Párizsban. Sőt, tudott ezekről a különleges estélyekről a szellemi áramlatok, a kultúra kérdései iránt érdeklődő külföld is. A márkiné - ellentétben a főrangú társaság legtöbb tagjával - nem értett a muzsikához. Elég önálló és bátor lélek volt ahhoz, hogy ne mutasson álérdeklődést egy művészet iránt, amelyhez nincs fogékonysága.

Muzsika helyett a világirodalom leghíresebb íróit hívta meg fejedelmi fénnel berendezett palotájába. Ezek az írók - franciák és külföldiek vegyesen - elbeszéléseikkel mulattatták a márkiné palotájában egybegyűlt társaságot.

Ezen a nevezetes estén az előadásra meghívott művész kissé késett. Egy kicsit csodálkozott is a főrangú társaság, de azután napirendre térve a művész- és íróemhernél gyakran előforduló és megbocsátható hanyagságon, addig is költészetről, irodalomról kezdtek beszélgetni.

A kritikus urak, rendes szokásuk szerint, sok jót mondtak magukról és még több rosszat másokról. Ma este éppen Walter Scott személye volt a heves vitatkozás központja. A híres, nevezetes angol író ebben az időben állt népszerűsége delelőjén; aktuálissá tette még a vitát az is, hogy Walter Scott az újságok öles, ritkított betűkkel szedett tudósítása szerint már két hét óta Párizsban élt, és itt-tartózkodása még az akkori zilált politikai viszonyok közepette is óriási feltűnést keltett, s állandóan foglalkoztatta mind a sajtót, mind a főrangú és a művelt irodalommal foglalkozó polgári társaságot.

Voltak, akik erősen támadták még erkölcsi szempontból is. Az akadémikusok, akik pedig maguk sem állnak mindig megrendíthetetlen erkölcsi alapon, kifogásolták az angol íróban, hogy nem eléggé fennkölt és nem eléggé eszményi. Ám voltak védői is. Mégpedig igen-igen lelkes védői. Többek között a fiatal D. hercegnő, Párizs egyik legszebb asszonya s a márkiné szalonjának legragyogóbb ékessége.

Az egyik támadó - unalmas munkatársa egy nagyképű folyóiratnak - ráncokba szedve homlokát, éppen szigorú bírálatot mondott a „Waverley” írójáról. Mert Walter Scottot nem is hívták másképpen sem Franciaországban, sem Angliában. Ez a műve halhatatlanná tette.

- Waverley? - kiáltott fel élénken a hercegné. - Ha száz évig élnék, akkor is visszaemlékeznék arra a nagy, szívbeli gyönyörűsége, amelyet olvasása közben éreztem. Soha el nem feledhető élmény volt számomra Walter Scott munkája. Talán először éreztem életemben, hogy a képzelet birodalmában fantasztikus virágokkal borított ösvényen járok.

Elhallgatott egy pillanatig, majd még lelkesebb hangon folytatta:

- Lehet, hogy van olyan alkotóerő - el kell hinnem, ha a kritikus urak úgy állítják -, amely szélesebb horizontú, emelkedettebb, talán poétikusabb, mint az övé, de az én röghöz tapadt képzeletem talán nem is tudná az ilyen merész lendületű röplést követni. Én, uram, nem is tagadom, szeretek a biztos, szilárd földön megmaradni. Ha Walter Scottot olvasom, igenis úgy érzem, mintha lelkem legjobb, legmegértőbb barátjával beszélgetnék. A vele való találkozás sohasem kelt fel a lélekben veszedelmes gondolatot. És mit mondjak, amikor azokat a síppal-dobbal hirdetett, a nagyképű kritika által felmagasztalt könyveket lapozom. Társadalmi problémákkal foglalkoznak, hogy kétségbeesésbe kergessék az embert. A természettudományi világfelfogás nevében és érdekében megölik az istent és a vallást.

- De asszonyom - mondta az egyik kritikus szinte ijedten mentegetőzve.

A hercegné azonban még hevesebben folytatta:

- Jól van, beismerem, hiszen én nem vagyok makacs, Walter Scott talán ritkán éri el a fenségesség zord magaslatát. Az urak mondják, írják, s önök bizonyára jobban értenek a dologhoz, mint én. De ami engem illet, mi tagadás, gyöngé, közönséges teremtes vagyok, és nem érzek magamban elég erőt ahhoz, hogy sokáig karöltve sétálgassak az absztrakt fenségességgel. Szégyen, nem szégyen, de őszintén bevallom, túlon túl nagy a távolság az én egyszerű, prózai lényem és az elvont fenségesség között. Ez a sok magasztosság egyszerűen megdermeszt. Márpedig élni akarok, ameddig az Úristen kegyelmének úgy tetszik, és becsületes, rendes, érdekes, színes életet látni azoknál az íróknál, akiknek időmet áldozom. Igenis, én utálok a mélységeket, a magasságokat, a szirteket és az örvényeket, főként ha azok, mint az önök által annyira magasztalt regényekben, papírmásból készülnek. Én nem akarok még közvetett módon sem bírálatot mondani a lángelmékről, akik előtt az egész szabadgondolkozó Mindenség térdet, fejet hajt. De ahhoz igenis jogom van, hogy jobban szeressem ezt a kedves, meghitt és sokat tudó barátot, ezt az angol író, aki választékos, finom nyelven közli velem gondolatait, érzéseit, világfelfogását. És nem akarva igazságtalan lenni hazám irodalma iránt, mégis ki kell mondanom, hogy a mi íróink még nem jutottak el az írásművészetnek arra a fokára, ahol ez az angol áll. Nem tudják gondolataikat olyan egyszerűen, férfiasan, tisztán kifejezni. Hiába minden, Walter Scott alakjait mindenkinél világosabban látom magam előtt. A jellemek, amelyeket szinte szobrászilag kiönt, egytől egyig mind jó ismerőseim. És gyönyörűséggel barangolok vele a festői tájakon, amelyeket hihetetlen elevenséggel varázsol szemem elé. Higgyék el, ez az angol író hozta be az irodalomba a közvetlen beszéd formáját. S neki köszönhetjük, ha eljön az idő, amikor a jó Istent senki sem fogja Legfőbb Lénynek átkeresztelni irodalmi munkáiban, a napot a becsületes néven nevezik s nem a nappal állócsillagának, és nem merik az ártatlan hajnalt azzal megrágalmazni, hogy rózsaujja van. Megengedem önöknek, hogy sajnálkozzanak rajtam, de én a magam részéről nagyon meg vagyok elégedve a saját különvéleményemmel. Francia mondás: „a gúnyolódás öl”. Figyeljék csak meg, ez a jószágos és udvarias szellemóriás sohasem gúnyolódik. Megrendíthetetlen józan ésszel, helyes belátással, kitűnő megfigyeléssel űzi el a nevetségességet, és ugyanazzal a módszerrel győzedelmeskedik az undorító és szörnyű bűnökön.

- Quentin Durward páratlan história - mondta az egyik, magát írókérdésekben szakértőnek tartó vendég -, de...

- Itt nincs „de” uram - kiáltott a hercegnő szinte indulatosan.

- Nono, hiszen ez már valóságos zsarnokság - szólt közbe a márkiné nevetve.

- Kedves unokahúgom - vette át a szót Talleyrand -, az ön özvegyi gyászévének ugyan már vége van, de az író, akit oly nagylelkűen védelmébe vesz, már - sajnos - régóta házasember, sőt mint mondják, kitűnő családapa és...

Az öreg inas, aki az elhunyt márkít az emigrációja alatt Angliába kísérte, most kitárta az ajtót, és tiszta angol kiejtéssel jelentette:

- Sir Walter Scott.

A hírneves angol író ez időben már világhírűvé vált. Defanrompret lefordította műveit, Gosselni pedig egymás után kiadta a csodálatra méltó elbeszéléseket, regényeket, amelyek valaha régen ifjúkorunkat elbájolták. Párizsban mindenki csak a „Vendégem” elbeszéléseiről mesélt, és mindenhol a nagy angol író nevét emlegették. Mindenkinél megvult róla a véleménye, nemcsak műveiről, de elképzelt külsejéről is, amely folyton foglalkoztatta azoknak a fantáziáját, akik még az életben nem találkoztak vele.

Voltak, akik óriás termetű, romantikus külsejű alaknak képzeltek, aki ott a skót hegysorosokban üzi a vadat, és halálmegvető merészséggel keresi a hajmeresztő veszedelmeket. Szinte maguk előtt látták meztelen, izmos lábát, amint fáradhatatlanul tör felfelé, a felhőkkel ölelkező bércek tetejére. Látták kerek pajzsát, övéből lelógó hatalmas kardját, óriási alakja büszkén egyenesedik fel, amikor kürtjébe fúj, hogy vadászkutyáit összeterelje.

Mások pedig egy kalandokért élő-haló előkelő nemesembert láttak benne. Előkelőt, disztíngváltat, lovagiasat, elmésset, mint némelyik regényének hőse! Egy nemes lovagot, aki alapjában véve csak azért forgatja a tollat, mert már az állandó párbajozás igazán idejét és divatját múlta.

A valóságban pedig Walter Scott külseje egyáltalán nem hasonlított a fantázia által festett képekhez. A valóságban a romantika egyetlen sugara sem süttött belőle, a valóságban nem volt ebben az íróban semmi regényes vagy kalandos vonás. A valóság szinte Lord Byronnak adott igazat, aki egy ízben így jellemezte Walter Scottot:

- Szürke és egyhangú, mint egy adóhivatalnok, és okos és ravasz, akárcsak egy furfangos falusi jegyző.

A tények arról árulkodtak, hogy Walter Scott egy középkorú, tisztos földbirtokos és békés hivatalnok. Lehetőleg kevésbé lett bolondja a dicsőség hiúságának, ellenben igenis józanul megbecsüli a guineák hosszú sorát, amelyet íróttolla gurított felé, s így egyre jobban kikerekítheti abbotsfordi szép birtokát, amelyet műzsája segítségével vásárolt.

Különös, de lehet, hogy méltányos dolog a bizalmatlanság és idegenkedés azoktól a milliók-tól, amelyeket a múzsa osztogat tisztelőinek. Az írói tollal szerzett vagyont valahogy csúnyának érzik, mint az érdekházasságot. A világban majdnem mindenki érdekházasságot köt, ám ugyanez a világ utálja és megveti a férfit, aki pénzért adja oda nevét és kezét egy asszonynak.

Azonfelül az író külseje nem keltett túlfelül nagy szimpátiát ebben az előkelő szalonban. Öltözete, igaz, kifogástalan, de a kitűnően szabott ruha sem állt valahogy jól aránytalan, kissé már hízásnak induló termetén. Előrehajolt, kissé görbén tartotta magát, mint rendesen az olyan emberek, akik sokat ülnek íróasztal mellett, és keveset sportolnak. Lába, testéhez képest, túlfelül rövid. Innen eredt, hogy ülve magas termetűnek látszott, állva a közepesnél is alacsonyabb volt. Amint a márkiné felé lépett, feltűnt, hogy egyik lábát erősen húzza. Meglehetősen sántított, és ez a sántítás nem hasonlított Talleyrand herceg fürge, szapora sántikálásához, amely szinte tánclelépésként hatott. És nem hasonlított Lord Byron energikusan kopogó sántaságához sem. Walter Scott mindamellett korántsem volt gyönges ember. Több mérföldnyit tudott gyalogolni, s a végén az fáradt el, akinek furcsa, groteszk járását néznie kellett.

Testi hibájának tudata félénkké, aggodalmassá, majdnem félszeggé tette az író. Nem szerette, ha jární látják. Csak akkor érezte magát nyugodtnak, ha állt vagy ha leülhetett. Ezen az estén, amikor keresztül kellett mennie a fényesen kivilágított nagy szalonon, félénksége, zavara már szinte fájdalmasan kínos volt, magas homlokán izzadságcseppek gyöngyöztek.

A titokzatos és romantikus skót végeredményben egy kövér, kellemetlenül bicegő ember benyomását tette. És még hozzá esetlen és szomorú is. Nagy indiai kendővel törölgette sápadt, verejtéktől gyöngyöző arcát.

De amikor a tökéletes gentleman modorában köszöntötte a márkiné szalonjában összegyűlt vendégeket, azután leült helyére, egyszerre mintha egész lényé átalakult volna. Mindnyájan találkoztunk már emberekkel, akik amíg állnak, olyanok, mintha szánandó, szegény ördögök

lennének, és mihelyt leülnek, külsejük azonnal fensőségessé válik és hőiséhez lesz hasonlóvá. Walter Scott megjelenése, amint helyet foglalt, azonnal nemes és impozáns lett. Tekintete nem túl merész és nem túl átható, de szelíd és fennkölt élenkség csillog benne, és amikor mosolygott, arcáról kedves derű ömlött le.

A szép hercegnő úgy érezte, hogy az egész Waverley benne van ebben a mosolyban, Fergus MacIvor fêkezhetsetlen büszkeségétől egészen Talbot arcának nemes vonásaiig és laird de Bradwardine békés és becsületes komikumáig.

Egy negyedóra múlva képes lett volna fegyvert fogni az ellen, aki akárcsak egy jottányit is meg merne változtatni az ő Walter Scottjának külsején, vagy valami kifogásolnivalót lát rajta.

- Márkinő - mondta a nagy angol író, amikor az óra kilencet ütött -, én éjfélt után rendszerint lefekszem, s azért most szeretném kifizetni adósságomat.

Az előkelő társaság meglepődve hallgatott. Természetesen mindnyájan sejtették, hogy Walter Scott az est folyamán majd elmond egy történetet, sőt azzal is tisztában voltak, hogy a márkinőnek hosszú és bonyolult diplomáciai cselfogásokra volt szüksége, amíg erre rá tudta venni. Ám ez a szinte brutálisan őszinte, teketória nélkül való beszéd mód teljesen ellentétben állt a francia nyelvvel, a francia udvariasság hagyományos és mélyen a nemzet lelkében gyökerező szokásaival.

Walter Scott is észrevette, hogy szavai megütközést keltettek, és ezért így szólt:

- Mylady, előre is bocsánatot kellett volna kérnem öntől és az egész társaságtól beszédem bárdolatlanságáért. Az „adósság” szó illetlen volt, tudom, de csak azért használtam, mert tudatában vagyok annak, hogy ma estére kötelezettségeket vállaltam. Szeretném gyorsan leróni az elbeszélés elmondásának kötelezettségét, de csakis azért, hogy a következő estélyen azután jogom legyen hallgatni és önök elmés és finom társalgásában gyönyörködni.

A márkiné megfogta Walter Scott kezét, és a nagy fotelhez vezette. Ez a megtiszteltetés - a díszfotelben való ülés - eddig mindig csak a társaság legelőkelőbb asszonyainak előjoga volt. Az író bólintott, majd mélyen meghajolva megcsókolta a háziasszony kezét, mint aki érti és átérzi a nagy megtiszteltetés értékét, azután azonnal hozzáfogott elbeszéléséhez.

MÁSODIK FEJEZET

Az Óriások Brigádja

- Azon a téli estén - kezdte elbeszélését Walter Scott (minden előzetes bevezetés nélkül, halk hangon és eleinte kissé akadozva beszélt) -, azon a téli estén, az 1784. év vége felé, boldogult apám, hosszú, nagy betegségből kelve fel, még igen gyöngye volt. Iratszámokat rendezgetett, mert írnoka teljesen összezavarta a papírokat, rossz számozást írva rájuk.

Azt hiszem, hölgyeim és uraim, önök közül mindenki tisztában van vele, hogy Angliában mennyire tisztelték a bírákat és az ügyvédek, akik tudásukkal, jellemük szilárdságával, főként pedig tiszta és puritán életükkel meg is érdemlik ezt a régi nevet: „a törvény embere”. Tudom, hogy ez a kifejezés önöknél kissé nevetséges lett, de kimondhatatlanul sajnálom ezt éppen az önök érdekében. A La Manche másik oldalán, éppen úgy, mint itt, a nevetségesség egymás után kezdi ki a nemes, fennkölt és tiszteletre méltó dolgokat. Csakhogy mi Angliában büszkén állítjuk, hogy ami igazán nagy, nemes és fennkölt, az nem törődik a nevetségességgel.

Apám a legelső helyen állt az edinburghi ügyvédek között.

Azok, akik jövedelmét hírnevéhez arányították, nagyon gazdagnak hitték apámat. Annál is inkább gondolhatták ezt, mert apám ügyfelei nagyjából felvidéki skót nemesemberek voltak, akik mindenféle alku, utánanézés, sőt számítás nélkül fizetnek, ha már egyszer elhatározták magukat, hogy peres ügyüket nem otthon, kardéllal intézik el, hanem ügyvédnek adva át, bíróság elé viszik. Apámnak azonban nem volt vagyona, bár gond nélkül megéltünk. Ezekkel a szegény sorsú skót nemesekkel édesapám olyan méltányosan bánt, hogy az már szinte a nagylelkűséggel volt határos. Meg vagyok győződve róla, hogy ha apámnak az a szeszélye támad, hogy hadsereget gyűjt maga köré, legalább tízezer fegyver állt volna rendelkezésére. Tízezer bátor szívű, hősiességű férfi fegyvere. Mert ott a hegyek között a bátorság mellett a hűség és a hála a legerősebb érzése a becsületes skótoknak. És nem volt azon a vidéken ember, akinek apám önzetlen, okos tanácsával nagy szolgálatokat ne tett volna.

Ennek a nemes és mint jól tudom, buzgó katolikus társaságnak kegyes elnézését kérem, amikor ki kell jelentenem, hogy buzgó és lelkes protestáns vagyok. Igaz híve a hannoveri dinasztának. Ez a hitvallás ezen a helyen talán nevetségesnek tűnik. De túlon túl sokat vetették már szememre, hogy protestáns létemre nagyon is erősen vonzódok a katolikus valláshoz, és hogy milyen lelkesedéssel és szeretettel írok a katolikus vallás egyházi szertartásairól, és milyen részvétellel és gyöngédséggel emlékezem meg - valahányszor csak alkalmam van rá - a szerencsétlen Stuart-házról. Mind a két érzést az én nemes lelkű apámtól örököltem, aki anélkül, hogy bármelyik politikai párthoz csatlakozott volna, tisztelte a nemes szívek bátorságát, akik mindenki ellen küzdve és minden rosszat elviselve, ragaszkodtak ahhoz, hogy őseik hitében élnek és halnak meg.

Az írnoka, aki apám asztalán az iratcsomót összevissza keverte, körülbelül húszéves lehetett és Gillie Ogilvie-nek hívták. Az Ogilvie-k clanjába (skót neve a családfának) tartozott. Ezt a clant a sok polgárháború nagyon megtizedelte, s a sors szeszélye és mostohasága folytán szerzetesórádtak. Gillie Ogilvie szép, gyermeki kifejezésű arca, karcsú alakja, előkelő megjelenése sokkal jobban illett volna a katonai táborba, mint az ügyvédi dolgozószoba íróasztala mellé. A lóval sokkal jobban tudott bánni, és a kardforgatáshoz is többet értett, mint a toll kezeléséhez. Amikor pedig nagybátyjáról, Colgubrun Ogilvie-ről beszélt, aki tiszt volt a Reicudan Dhuben, az Óriások Brigádjában, szeme könnyel telt meg. De apja kimondta: „aki az én véremből

származik, az nem fogja György királyt szolgálni”. Gillie beletörődött sorsába, és angyali megnyugvással szundikált el Blackstone és Fortescue vaskos jogi könyvének lapjai mellett.

Az is igaz, hogy apám, amikor házában tartotta, még angyalibb béketűrésre tett tanúságot, mert szegény Gillie sokkal több kárt csinált, mint hasznot, és mindeddig a legnagyobb erőfeszítéssel sem tudta odáig vinni, hogy egy egész aktacsomót lemásoljon, noha már számos eredeti iratot tönkretett. A tinta neki csak arra volt jó, hogy nagy, kerek foltokat ejtsen vele, és valahányszor elküldték valahová, mindig talált arra időt, hogy egy MacInbyve-vel vagy MacAlpine-nel „véletlenül” találkozzék.

A MacInbyve-ek és a MacAlpine-ek az Ogilvie-kkel ellenséges viszonyban álló clanba tartoztak, és „véletlen találkozásuk” eredménye mindig egy-két betört fej, feldagadt arc volt.

Apám, az ilyen találkozások és annak tanújelei, a betört fejek vagy bordák tudomására jutása után, nagyon leszidta Gillie-t, de a korholások, sem a gyöngédebb, sem az erősebb fajtájúak, nem voltak túlon túl nagy hatással a fiatalember lelkére. Gillie szelíd, jámbor arccal hallgatta édesapám kegyes intelmeit, sohasem próbált ellenkezni, de nem is mentegette magát. A prédikálásokat úgy vette, mint megszokott adót, amelyet túrníe kell a verekedések után. Apámat annyira tisztelte, becsülte, hogy még egy mozdulattal sem próbálta félbeszakítani. De ha másnap kiment az utcára, megint megismétlődtek a „véletlen találkozások”, és vagy a mi Gillie-nk jött haza véres fejjel, vagy „ellenségeit” szállították haza félig nyomorékra verve.

Attól a hibájától eltekintve, hogy a jogi könyvektől irtózott, Gillie igen kedves, jó, melegszívű, ragaszkodó természetű fiú volt. Sőt mondhatnám, felette érzékeny kedélyű. Apám, megsokallván az utcai csatározásokat, megfenyegette Gillie-t, hogy hazaküldi apjához.

Sohasem felejttem el, hogy a nagydarab fiúnak mint lábadt könnybe a szeme. Halkan dadogott valamit, ami lehetett bocsánatkérés, mentegetőzés vagy javulási fogadalom. Annyi bizonyos, hogy apám fenyegetése után egy hétig csönd volt. Gillie-nek nem akadt „véletlen találkozása”. Egy hét múlva újra kezdődött a dolog, apám pedig, mivelhogy alapjában nagyon szerette ezt a nagydarab, derék fiút, behunyta szemét, és úgy tett, mintha semmit sem tudna Gillie utcai hőstetteiről.

Gillie énhozzám rendkívül szíves és gyöngéd volt. Valósággal úgy ragaszkodott hozzám, mintha testvére volnék. Beteges, vézna gyerek voltam, és tisztán emlékszem rá, hogy Gillie, még öreg skót dajkámnál is odaadóbb gyöngédséggel babusgatott. Hogy nagy fizikai erejét és szinte bűvészetig menő ügyességét gyakorolja, Gillie hatalmas, nagy vaskalapácsot szokott dobálni; negyvenyardnyira is el tudta dobni ezt az irtózatoss vasszerszámot, de ha hozzám nyúlt, ha engem simogatott, erős, hatalmas keze pehelykönnyűséggel pihent meg rajtam.

És ha apám rábízott, akkor ellenségei, a MacInbyve-ek és a MacAlpine-ek mintha a világon sem lettek volna.

S fékezhetetlen, dacos büszkesége ellenére, amely pedig máskor unos-untalan erőt vett rajta, eltűrte a durva sértéseket, amelyeket ellenségei utánakiabáltak, de egy percre sem engedte volna el a kezemet. Igaz is, hogy a MacInbyve-eknek és a MacAlpine-eknek nem sok hasznuk volt Gillie e békés periódusaiból. Nagyon jól ismerte ellenségei szokását és útjait, és ha apám nélkülüm küldte el valahová, sietett az elmulasztottakat bőségesen pótolni.

Néha mérföldes kirándulásokat tettünk meg együtt. S mert én gyöngé voltam e hosszú utakra, vállára vett s úgy vitt engem. Gillie vállairól ismertem meg először a Ben-Nevis komor hegy-csúcsait. Apámat természetesen nagyon szerette és tisztelte, de „Wat mesterért”, mert így hívott engem, szükség esetén, darabokra vágatta volna magát.

Tizenhárom éves voltam akkortájt, és mint említettem, nagyon vézna, beteges, gyenge gyerek. Sem testileg, sem lelkileg nem hasonlítottam a velem egy korban levő fiúkhoz. Alakom jóval kisebb, természetemből pedig teljesen hiányzott a gyermeki jókedv, pajzanság. Apám Edinburgh legjobb orvosaival kezeltetett, de hiába volt minden igyekezet, minden ápolás, napról napra soványabb és gyöngébb lettem. Apám forró szerelemmel szerette anyámat, s az elvesztése miatti fájdalmas seb még nem hegedt be szívében. Milyen bánatot okozhatott hát neki, hogy egyetlen fiát egyre erőtlenebbnek, betegesebbnek látta! Mennyit remegett szegény, jó apám az én életemért. Gyenge egészségem miatt iskolába sem járatott, s így sem a tanulásból, sem a játékból nem vehettem ki részemet; ha néha valamely véletlen folytán összeakadtam pajtásaimmal, idegenül és szomorúan álltam zajos, lármás játékok forgatagában.

Olvastam. S ez volt szomorú életemnek egyedüli szórakozása, öröme és gyönyörűsége. De mert a szemem is nagyon gyenge volt, sokszor kivették a könyvet kezemből. Ilyenkor csak az vigasztalt meg, ha öreg skót dajkám mellé mehettem, aki hősi történeteket mesélt nekem.

Ami Gillie elbeszéléseit illeti, őszintén szólva, nem nagyon szerettem hallgatni kedves barátom szórakoztató meséit. Ő ugyanis nem kedvelte a szószaporítást. Tüstént a tárgyra tért, vagyis verekedésre, párbajra meg karddal vagy pisztollyal való viaskodásra. Gillie hősei egész életüket lóháton töltötték, és a szerelem meg a házasság is csak ürügy volt arra, hogy két derék, jó házból való fiatalember egymásnak menjen és agyba-főbe verje egymást. Egyszer megkérdeztem tőle, vajon mikor alusznak, esznek, beszélgetnek az ő hősei, mert én mindig azt hallom, hogy lóra pattantak, kirántották kardjukat, felhúzták pisztolyuk kakasát, s egyikük vagy másikuk halva maradt a csatatéren. Különösen haragudtam, ha az ilyen bőszi viadalok a házasságkötés napján, mindjárt a papi áldás után történtek. Ebben az időben még nem sokat konyítottam a szerelmi ügyekhez, de nem helyeselhettem, hogy Gillie lovagtörténeteiben a mátkapárt már a templomból kijövet egy mord arcú, dühöngő fickó várja, aki mindenáron párbajt akar vívni a vőlegénnyel. S a vőlegény, ahelyett, hogy mint józan eszű emberhez illik, elkergetné a hepciáskodót és hazamenne szép kis menyasszonyával, kiáll verekedni, párbajozni s egyéb más ilyen istentelenséget művelni. Egy ízben alaposan ki is fejtettem esztétikai alapelvemet Gillie előtt, aki csak vállát vonogatta és kijelentette, hogy ha nem értek a dologhoz, hát ne szóljak bele.

Ezek a kis civódások nem akadályozták meg Gillie-t abban, hogy új elbeszélésbe ne kezdjen, engem sem, hogy figyelmesen ne hallgassam barátom párbajokról, tusákról és hadi mérközésekről szóló meséit. Mert minek tagadjam, nem voltam mindig őszinte Gillie-vel szemben, amikor ócsároltam előtte a kalandos történeteket. Vézna, beteges testalkatom dacára is megkapták fantáziámat a harcias küzdelmekről szóló történetek. Félttem is, meg kíváncsi is voltam rájuk. Kemény kritikámmal el akartam hallgattatni Gillie-t, de nagyon szomorú voltam, ha azután túl sokáig hallgatott.

Ám mindennél jobban mégis a tündérmeséket szerettem, meg a borzalmas dolgokkal teli boszorkányhistóriákat, amelyeket mintha Skócia misztikus köde termelne ki magából.

Már a tizennegyedik évemben jártam, több ízben megpróbálták nevelésemet, tanításomat valahogy elkezdeni, de gyenge egészségem miatt ezek a kísérletek mind abbamaradtak. Képezeletem, álmodozásaim, érdeklődésem teljesen e költött dolgok felé fordult, ebben éltem ki magam. Rengeteg kalandortörténetet és tündérmesét raktároztam el ebben az időben emlékezetem tárházában; egy részét később felhasználtam munkáimban, a többi része pedig kirepült lelkemből.

Az estén, amelyről most beszélni akarok, még a szokottnál is szomorúbb és nyugtalanabb voltam. Láttam, hogy apám ujjai remegnek, amint az iratcsomót lapozza, és homlokán, ősz fűrtjei alatt, izzadságcseppek gyöngyöznek. Tudtam, hogy az éjjeli láz előjelei ezek a szimptómák. Később egy ilyen csillapíthatatlan éjjeli láz vitte el szegényt örökre.

- Nem tudnék valamiben segítségére lenni, édesapám? - kérdeztem tőle.

Letette a súlyos iratcsomót nagy, tömör tölgyfa asztalára; ez az asztal csaknem akkora volt, mint manapság egy szoba.

- Tudod, mi kellene neked, Wat? - mondta azután halkán.

Mintha nem is hallotta volna előbbi kérdésemet, csak nézett rám azzal a mélységesen jóságos tekintetével. És most már tudtam, hogy az imént, amint a Gillie által összezavart iratcsomót próbálta összeszedni, gondolatai folyton velem foglalkoztak, és nem egészen Gillie rendetlensége volt az oka, ha apám munkája nem sikerült. Gillie barátom most sem volt gondatlanabb és rendetlenebb, mint máskor, de apám lelke, szíve minden gondolata velem volt, és így nem bírta gondolatait a peres iratokra koncentrálni.

- Tudod, mire gondolok, Wat? - mondta most újra apám. - Neked talán az hiányzik, amit az emberek nyomorúságnak neveznek. Tudod, mire gondoltam az imént? A conaughti nagy vásárra meg a kis, szegény gyerekekre, akik ott halakat cipelgetnek. Amint itt megjelentek szemem előtt, irigyelni kezdtem őket, Wat fiam. Szeretném, ha a helyükön lennél. Boldog volnék, ha válladon gereblyével látnálak, amint a mezőre sietsz. Ez, igen, ez kellene neked. Wat, ugye még sohasem dagadt meg a lábad és nem tört fel a kezed?

- Soha, édesapám - mondtam elgondolkozva -, se meg nem dagadt, se fel nem tört. De tudja-e, hogy nekem is eszembe jutott, hogy jó volna valamit dolgoznom. Ettől talán elmúlna a gyengeségem. És ha édesapám kívánja, ásni fogok vagy kapálni megyek, ki a kertbe.

Apám felkönyökölt a nagy asztalra, és fejét tenyerébe támasztotta, mereven, sokáig nézte arcomat. Az arcot, amelyet legjobban szeretett és féltett a világon. Furcsa, fájdalmas, megtört színezete volt a hangjának, amikor megszólalt:

- Nagyon okos vagy, Wat... Túl okos... A gyerekek játszania kell és nem okoskodnia... Wat, te olyan vagy, mint egy kis filozófus...

Szelíden, szomorúan elmosolyodott, azután megint hozzáfogott, hogy a Gillie által csinált káoszban valahogy rendet teremtsen.

Én már nem tudtam, mihez fogjak! Apámat nem akartam zavarni, csöndesen kihúztam egy fiókot, ahol édesanyám regényeinek kézirata - amelyet aztán 1789 februárjában adtak ki - pihent. S én lapozgattam, olvastam szegény halott anyám hátrahagyott munkáját. Apám nem is látta, hogy mi az, amit lapozgatok, csak azt látta, hogy megint olvasással rontom gyöngye szememet, s indulatosan rám szólt:

- Nem megtiltottam neked, hogy lámpafénynél olvass?!... Most azonnal takarodj ki! Nem akarok engedetlen gyermekkel egy szobában lenni.

Ennyi éppen elég volt az én rossz idegzetemnek, amely még az asszonyi idegzetnél is élelkebben reagált mindenre.

Fölálltam, hogy engedelmeskedjek apám parancsának, de könnyek törtek elő szememből, és a könnyzárpor sűrűn omlott végig sápadt arcomon.

Apám, aki még sokkal szomorúbb volt, mint én, azonnal utánam jött, megállított és térdére vett, mintha kicsike gyermek lennék. Mellére vont a fejemet és felsóhajtott.

- Tizennégy éves vagy. Uram Isten, Wat, mi lesz belőled?

- Nos, jól van, jól van - szólalt meg most egy mély férfihang az előcsarnokban. - Azért még nem kell olyan lármát csapni. Ördögbe is, ha késő van, a doktor úr legfeljebb visszaküld a vendégfogadómba.

Az ajtó energikus mozdulattal nyílt ki, és egy óriás termetű férfi lépett be a szobába. Sapkája alól kibukkant sűrű, deresedő haja, szép, szabályos arcának nemes, bátor kifejezése volt.

Mögötte Dickson, öreg háziszolgánk csoszogott, és így szólt:

- Láthatja, uram, a laird akaratom ellenére jött be.

Az újonnan érkezett barátságos üdvözletre nyújtotta ki kezét, s most az öreg Dickson hangosan felkacagott. De nevetésébe egy kis félénkség is vegyült.

Laird és lord! Ez a két szó pontosan ugyanazt jelenti és mégis, nagyon nagy a különbség köztük. Lord a győző, laird pedig a legyőzött. Skócia telve van teljesen vagyontalan, elszegényedett lairdekkel, akik az ősük egykori kastélya lába mellett épült viskóban húzzák meg magukat.

Az elnyomott Írország vérzett és jajongott a hódító angol nép vad lábtiprása nyomán: az egész világ ismeri az írek határtalan, kimondhatatlan szenvedését. A skótokban van valami a hű és engedelmes kutyából, aki ura ostorcsapásai alatt a porba dugja félelmetes száját, amely piroslik a megölt farkas véréből.

A skót nem panaszkodik; sőt többet tesz ennél, harcol azért, aki leigázta és kifosztotta.

Ez az igazság, hölgyeim és uraim. A skót nép az oroszlánhoz hasonló, csak hogy a barátságos és hűséges oroszlánhoz.

A laird egy pillanatig mozdulatlanul állt a küszöbön. Meztelen lábszárán megcsillant a lámpa fénye. Valószínűleg egy szíves köszöntő szót várt, de ez a hatalmas atlétatermet, ezek a kidagadó izmok, ez a csupa erő és egészséges ember csak levertébbé és kedvetlenebbé tette apámat, aki önkéntelenül is, gyors pillantással, összehasonlította a belépő óriás alakját az én gyenge, beteges testemmel. Ó, ez az ember, ez a férfi maga volt a megtestesült öserő, az ő egyetlen kisfia pedig?!

Én azonban a tölem kitelő legnagyobb gyorsasággal felugrottam és feléje szaladtam. Izmos karjaiba emelt.

- Jó estét, Eachin bácsi - kiáltottam. - Amikor legutóbb itt volt, nem mesélt. Most még két mesével tartozik nekem.

- Három mesét is mondok, ha úgy akarod, Wat - felelt mély, dörmögő hangján. Fejéhez vonta fejemet, és erős, deres szakálla megdörzsölte arcomat. - Azt hiszem, te vagy itt a házban az egyedüli, aki az öreg Eachinneknak örülsz.

Apám fehér keze a finom, vékony, nőies ujjakkal az iratcsomón pihent. Szigorú arcán halvány mosoly derengett fel.

- Hát bizony mi tagadás, szívesen elengedtem volna ma este magát, Badereigh, a naplopó fiával együtt. Már két óra óta rendezem a maga aktáit, mert Gillie úgy összekavarta, mint egy macska a pamutgombolyagot. - És aztán így folytatta: - Mennyi szerződés, végrendelet, bizonyítás, bírói ítélet és királyi rendelet van benne, s ha meggondolom, hogy ez az egész

húhó néhány yardnyi terméketlen földért, hát akkor igazán csodálkoznom kell magán, Badereigh. Mert maga, bolondságai ellenére is értelmes és józan ember.

Badereigh könnyedén elpirult, de azért szelíden felelt apámnak. Ez a nyers óriás kimondhatatlanul tisztelte és szerette édesapámat.

- Isten áldása legyen doktor úron, azok, akik nem ismerik, esetleg rossz néven vehetnék szavait. Tudom, hogy a mi skót schillingünk Londonban alig ér egy fillért, és azt is tudom, hogy éppen úgy, mint schillingünk, mi is semmiségek vagyunk apáink gyilkosainak szemében. De ön szereti az én koldus hazámat, akármit mond is, és tudom, megérti, hogy néha csekély értékű, vagy teljesen értéktelen területért is úgy harcol az ember, mintha egy egész uradalomról lenne szó. A becsület drágább minden kincsnél, uram. Nagypapámnak három kastély és két hegy volt birtokában a termékeny Glencoer és a pusztaság Larochem között. Ben-Nevis magaslatáról a mélységbe tekintve, apám gyermekkorában 17 nyáját mondhatott magáénak. A 17 nyáját 17 pásztor vezette, és piros sapkájukon három fehér toll ragyogott. Isten őrizze és tartsa meg, doktor úr! Ha mi vesztettünk hatalmunkból, ön is sokat veszített az örömből, a jókedvből, s bármit mond is nekem, némán eltűnök. Én sohasem fogom elfelejteni, hogy akkor volt jó és udvarias hozzám, amikor háza örömmel, boldogsággal és mosollyal volt teli.

Letett a szőnyegre és apámhoz lépett, aki most lesütötte szemét. Sápadt volt szegény jó apám, és mindenáron el akarta rejteni felindulását.

- A gyerek még mindig sápadt - kezdte újra a vendég és felém nyújtotta széles kezét. - Húzza a lábát és semmit sem nő. Éppen olyan kicsi, mint amikor legutóbb láttam. Adja hozzám: én elviszem magammal, ott a tiszta levegő és a szabad föld erős ifjút farag majd belőle.

- Badereigh - válaszolt apám -, egyik embernek a lába gyöngye, másoknak pedig a szellemi képessége. Kénytelen vagyok megmondani: Gillie semmire sem fogja vinni, ha ezen a pályán marad.

A laird szája szélére maró göggel teli mosoly ült.

- Hát csakugyan hamisítatlan, ősi skót vér folyik az ereiben - mondta aztán. - Látja, uram, nehéz idők járnak felettünk, s azt hiszem, hasznos lesz, ha megtanulja, mint annyi más, betintázni az ujja hegyét. De hát, úgy látszik, semmiképp sem való erre a pályára. Hiába, a tollat mi csak kalapunk mellett tudjuk hordani, de ha a kezünkben van, ügyetlenül bánunk vele.

- De - folytatta aztán, a tréfás hangból komolyba csapva át - azt hiszem, hogy Gillie és az én vaskos térfogatú pereskedésem két kellemetlen túsze az ön szemében. Mind a kettő szúrja, bántja, bosszantja. Nos, hát azért tettem meg húsz mérföldet ma reggel, hogy elvigyem Gillie-t is és az iratokat is.

Apám kezébe vette a laird kezét és sokáig a magáéban tartotta. Régi és igaz barátok voltak ők ketten. Most ráemelte csodálkozással telt tekintetét. Ritkán láttam beszédesebb, kifejezőbb szempárt az édesapáménál.

A laird éppen úgy, mint én, a csodálkozás mögött nagy részvétet olvashatott ki apám tekintetéből. Az óriás ember elpirult, mint egy gyermek. Földre szegezte tekintetét, és így suttogott:

- Köszönöm, doktor.

És mivel arcomon könnycsepp pergett végig, ismét karjába vett és szívére szorítván, így szólt:

- Jól van, jól van, Wat, tiszta, nemes vér folyik ereidben. Neked és édesapádnak is ott a hegyvidéken kellett volna születnetek. No, de azért ne búsulj, Wat mester. Itt a sík földön is akadnak nemes érzésű férfiak.

- Nos - mondta apám félig meghatva, félig nevetve -, a maga fiának, Badereigh, meg az a baja, hogy nagyon is hegyvidéki. Hiába korholom, buzdítom, nem megyek vele semmire. S még azt sem merném mondani, hogy más talán szerencsésebben járhat vele.

Aztán, mert kimondhatatlanul igazságszerető volt az én édesapám, még hozzátette:

- De aranyszíve van ám annak a Gillie gyereknek, azt is meg kell mondanom, és gyémánt a jelleme. Mi nagyon ragaszkodtunk hozzá. Hogy egészen őszintén beszéljek magával, Badereigh, nagyon nehezen válok meg tőle, mintha csak Wat bátyját vinné el tőlem.

- Hagyja itt Gillie-t nálunk, Eachin bácsi! - kiáltottam hangosan, és a nyakába akartam kapaszkodni az óriásnak. Természetesen nem ment, mert nem értem fel. Badereigh azonban fölemelt, homlokon csókolt, és olyan gyöngédséggel, mint csak egy anya tenné, talpra állított a földön.

Most Dickson lépett be. A fekete ujjas volt rajta. Ezt vette fel mindig, ha vendég jött a házba. Hangosan kiáltotta:

- A vacsora tálalva van!

Mindnyájan az ebédlő felé tartottunk. Badereigh is velünk jött anélkül, hogy apám külön meghívását várta volna. Ez a jólelkű, bátor óriás tudta, hogy apám nagyon szereti, becsüli, ha Gillie-t le is hordja néha, saját fiának érdekeit sem viseli jobban szíven, mint eme verekedős, a könyvtől betegesen irtózó fiatalemberét.

Amíg az ebédlőbe átmentünk, az öreg Badereigh fejemre tette kezét.

- Akarsz-e velünk jönni, Wat? Velem meg Gillie-vel. Ha velünk tartasz, majd igazában is meglátod azt a sok csodát, amelyet a mesékben hallottál.

Én apámra néztem, hogy ő mit szól a dologhoz. Apám, mint rendesen, szomorúan, kedvesen mosolygott.

- Szóltak már Gillie Ogilvie úrnak, hogy tálalva van? - kérdezte aztán Dicksontól.

- Nagy zűrzavar, lárma, csetepaté volt, kérem, Hollywoodban - felelt az öreg Dickson. - Az egyik MacInbyve-et megsebesítették. Úgy sebesülten vitték haza. Gillie Ogilvie úr bizonyosan arrafelé járhatott, és...

Apám bosszúsan rázta fejét.

- A maga haszontalan fia, Badereigh, kihoz a béketűrésemből. Mindig ez a verekedés a MacInbyve-ekkel, a Duncanickkal és a MacAlpine-ekkel!... Igazán nem tudom, mit kellene vele csinálni, hogy ezeket a dolgokat abbahagyja...

Az öreg Badereigh jókedvét nem rontotta el a hír. Mosolygott és a fejemet simogatta. Apám azonban aggódva kérdezte az öreg Dicksontól:

- Veszedelmes-e a fiatal MacInbyve sebe?

De a kérdésre már maga Gillie felelt, aki csapzott hajjal, kipirultan és lihegve toppant be a szobába.

- Nem, mester - mondta az ő javíthatatlan felvidéki kiejtésével, amely, megvallom, még ma is a legédesebb muzsika a fülemben. - Nem veszélyes. Csak asztalláb volt a fegyverünk.

Most észrevette apját, és ifjú arcát elöntötte a pír a váratlan, örömteli meglepetéstől.

Badereigh pedig száraz, hideg hangon mondta:

- Hát te itt kard nélkül jársz, Gillie?

A nagy, hatalmas termetű Gillie úgy tartotta apja felé homlokát, mintha ijedt kisgyermek lenne. A laird megcsókolta fia homlokát, majd ünnepélyesen mondta:

- Anyád MacGregor lány volt. A legtisztább skót törzs legidősebb hajtása, és a te ereidben, Gillie Ogilvie, a legnemesebb, legkiválóbb skót vér folyik.

HARMADIK FEJEZET

Az elbeszélés

Az estebédnél ültünk. Az öreg Dickson pompás vacsorát tált fel. Tudj' Isten, hogyan csinálták ezt apám ügyes házvezetőnőjével együtt, de akármilyen későn vagy váratlanul jött is vendég, sohasem kellett szégyent vallanunk. Apámat mindenki szerette, a szolgaszemélyzet pedig bálványozta, és mindent megtettek, hogy kedvében járjanak, hogy valamivel el ne búsítsák az anyám halála óta úgymint mindig szomorú férfit.

Tudták, hogy apám sokat ad háza hírnevére, s ezért, ha vendég vetődött hozzánk, az ellátás éppen olyan pontosan, rendesen ment, mint akkor, amikor ott, azon az üres helyen, az asztalfőn, édesanyám karcsú, finom alakja ült.

Meg azután, mi tagadás, az öreg Badereigh kedvence volt az egész háznak. Még a cselédek is szerették óriás alakját, széles gesztusát, öblös beszédét, az egész emberből áradó nyíltszívű nemességet. Gillie, az „ellenségeivel” állandóan veszekedő Gillie is közkedveltségnek örvendett, s így csak természetes, hogy pompás vacsorát rögtönöztek kint a konyhán. A kész, meleg étel mellé kitűnő, hideg sonkát, ürücombot táltak fel, s hozzá apám pincéjéből a legtüzesebb, legerősebb borból hoztak fel néhány üveggel. Dickson még a pókhálót sem szedte le a palackokról, mindenképpen mutatni akarván, hogy tüzes bort tesz a vendég elé, nem afféle fiatal lőrért.

Apám álmodozva, révetegen nézett körül, s szokása szerint igen keveset evett. Én is csak úgy forgattam az ételt. Nagyon szomorú voltam, hogy Gillie, akit testvéremként szerettem, elhagy bennünket. Egyedül a laird evett jó étvággal, sűrűn hajtogatva a borospoharat. Most Gillie-re néztem, és megdöbbenve láttam, hogy kedves, finom arca, amely az imént még a futástól és az izgalomtól piros volt, percről percre halványabbá válik. Vajon tudja-e már, hogy el kell válnia tőlünk? Vajon ezért búsulna annyira?

- Badereigh - mondta most apám az öreg laird felé fordulva -, maguk, hegyvidéki, északi emberek egytől egyig mind fantaszta, bogaras koponyák. De én most az egyszer keményen fogok magával bánni, öreg barátom. Remélem, nem akarja komolyan elkövetni azt a bolondságot, hogy elveszi tőlem a perét, és egy másik ügyvédnek adja, aki majd visszaél az ön járatlanságával és jóhiszemű bizalmával?

- Az ön egészségére iszom, doktor - mondta Badereigh, fölemelve borospoharát, és egy hajtásra kiürítve azt. - Minden ember a saját szíve szerint beszél. És az ön szavai, doktor, éppen olyan nemesek és becsületesek, mint amilyen a szíve. És én egész életemben hálás leszek önnek, hogy sok gondja, szomorúsága mellett is annyit bajlódott ezekkel az én átkozott peres irataimmal. De most már visszaveszem az aktát. Nem pereskedem én tovább. MacAlpine ajánlatot tett, hogy az ügyet rövidebb úton intézzük el.

Apám ránézett éles, kutató tekintetével, és Badereigh elmosolyodott.

- Igen, igen - mondta -, értelmes, jóra való ajánlatot tett, olyat, hogy bátran el lehet fogadni.

- Ami pedig Gillie barátunkat illeti - folytatta apám nyugodt, halk hangján, anélkül, hogy egy szóval is érdeklődött volna ez „értelmes, jóra való ajánlat” iránt -, ami Gillie-t illeti, ő igazán semmiképpen sem való az ügyvédi pályára. A természete, hajlama másfelé húzzák. Neveljen belőle derék, jószívű, nemes, becsületes katonát. Az Isten is erre a pályára teremtette.

A laird arca elborult.

- Derék, nemes szívű katona? - ismételte aztán. - Hát van még ilyen is?

- A mi skót csapataink hírét az egész világ ismeri - felelt élénken az apám. - És a Reicudan Dhunek, a 42. ezrednek nincs párja sehol.

Badereigh homloka még jobban elborult. Arca sötét, komor kifejezésű lett, mikor apám a Reicudan Dhu szót kimondta. De Gillie szeme a lelkesedés lobogó tüzeiben égett. És mind a kettő megismételte - de milyen különböző hangon:

- A Reicudan Dhu!

- Talán önök, hölgyeim és uraim - mondta Walter Scott -, nem hallották még hírét a mi dicsőséges 42. ezredünknek. A Reicudan Dhu katonái mind csupa skótok, s a közlegény éppen úgy, mint a tiszt, mind csupa nemesember. Az egész angol hadseregben ez a legjobb, legvitézebb csapat. Támadásnál, előrenyomulásnál, veszélyes helyek bevételénél mindig a Reicudan Dhu legényei járnak legelől. A hírnév pedig olyan, mint a gazdagság. A gazdag emberről azt hiszik a többiek, hogy a világ minden pénze, kincse nála van. Éppen így vannak a hősi hírnévvel. Minden csodás kalandot, minden hódítást, minden hősi tettet a Reicudan Dhunek tulajdonított a nép. Ezért nevezték is el az Óriások Brigádjának.

A sereget különben a 18. század első éveiben alapították és sokan Black Watchnak (Fekete Brigádnak) is hívják.

A laird újra ivott, és kemény mozdulattal tette le üres poharát az asztalra.

- Saunie Ogilvie unokája - mondta lassan tagolva minden szót - sohasem hordhatja a Reicudan Dhu egyenruháját.

Tudtam, hogy nemsokára el kell majd válnom kedves Gillie-mtől, s ezért egész este lehetőleg a közelében igyekeztem lenni, és szemem állandóan rajta függött. Még sohasem láttam ilyen sápadtnak. Kezét folyton mellén tartotta, és amint figyelmesen előrehajoltam, hogy jobban szemügyre vehessem, ijedten vettem észre, hogy mellényén piros foltok ütnek át. Több ízben meg akartam kérdezni, hogy mi baja van, de olyan könnyörgő tekintettel nézett rám, hogy megértve néma kérését, inkább hallgattam.

Az öreg laird most fölemelte fejét és apám felé fordult:

- Nem, Scott úr, én soha más ügyvédhez ebben az életben nem fordulok és fiam sem, amíg ön - az Isten tartsa meg sokáig - itt jár közöttünk. Én a kardom után mindjárt az ön szavában bízom legjobban.

Kiürítvén poharát, így folytatta:

- Amikor a pert megindítottam a MacAlpine-ek ellen, csak önre bízhattam az ügyemet, mert tudtam jól, hogy a szava olyan egyenes és éles, mint a kard. És mondhatom, hogy a kardomon kívül soha semmiben nem bíztam úgy, mint az ön szavában. Azt ígértem, hogy mesélek majd neked, Wat. Nos, hát figyelj ide, kisfiam, érdemes ide hallgatni, mert amit most elmondok, igaz történet. Figyeljen rám a doktor úr is, legalább megtudja, miért is gyűjtöttem én annyi iratot össze azért a kis darabka földért. Te, Gillie, már hallottál a dologról, de nem baj, ha ismét meghallod; közeleg már az a nap, amikor szükség lesz a friss emlékezőtehetségre. Hallgass meg, fiam, és hidd el, ha mindent elmondtam, nem fogod többé sajnálni az Óriások Csapata fekete kokárdáját. A régen kiontott, megalvadt vér megfeketedik; és minél melegebben és pirosabban lüktetett az élő ember ereiben, annál feketébb lesz a gyilkosság után. És nemes volt az a kifolyt vér, Gillie, ott a Reicudan Dhu fekete kokárdáján.

Megdöbbenve ültünk mindannyian. Némán hallgattuk az öreg laird lassú, ünnepélyes hangon mondott szavait. Az utolsó mondatnál Badereigh felemelte hangját, és szavaiban most fenyegetés csengett.

- Az 1742. esztendőben - kezdte el a történetet - Hector Ogilvie de Badereigh laird, az én édesapám, 28 éves volt. Katona abban a független csapatban, amelyet 12 év óta Reicudan Dhunek hívtak. Tisztek, katonák, mindannyian nemesemberek ebben a csapatban, s így a szigorú fegyelem mellett is baráti összetartás fűzte őket egymáshoz. Az egész angol hadseregben nem volt ehhez hasonló kitűnő hadtest, mert mindegyik katona már gyerekkorában megtanulta a kardforgatás mesterségét és a puskával, pisztollyal való bánásmódot. A legmesteribb vívók, a legbiztosabb kezű lövők a Reicudan Dhuben szolgáltak.

Nagy ügyesség és diplomáciai cselfogás volt ez Anglia részéről, hogy egyenruhába tudta bújtatni a kemény gerincű, széles hátakat. Mert hiszen a skót nemesség természetesen a Stuart-család híve volt.

Ám az udvar nem elégedett meg azzal, hogy a skót oroszánt megszelídítette. Skócia nemesége, ahelyett hogy elégedetlenül visszavonult volna a közélettől, kardját királya szolgálatába állította. Csakhogy az udvarnak már messzebbmenő célja is volt: az, hogy a megszelídített skót oroszánt messze elküldje hazájától idegen földre.

Egy szeptemberi estén Hector Saunder Ogilvie és felesége, Catherine Blane de Lacklan, békésen ott üldögéltek családi házukban a nagy ebédlőasztal mellett. A vacsorának vége volt. Tréfásan és jóízűen beszélgettek egymással.

Egyetlen gyermekük, egy nyolcéves fiú ott ült a földön, és kártyavárat épített. Ez a fiú, Gillie, én voltam. Apám hűséges, nagy kuttyája, Leon feküdt mellettem, okos barna szemét rám emelte, szemmel láthatólag ő is örült, hogy kártyavárom egyre magasabbra emelkedik.

Gillie, te ismered nagyanyádat az arcképéről. Ott áll ez az arckép Badereighben, hálószobámban az ágyam felett. Amikor gyerek voltál, ez előtt a kép előtt imádkoztál, és ima után csókot küldtél feléje. Arra tanítottalak, hogy úgy tiszteljed és imádjad, mint egy szentet. Mert valóban olyan szép és olyan jó volt ő, mint egy igazi szent, és bizonyára ott is van fent az égben, az üdvözültek sorában.

Nagyon fiatalon ment férjhez. Amikor én születtem, még nem volt egészen 16 éves. Ragyogó szépségének híre volt az egész vidéken. És híre volt nemes büszkeségének, bátor, egyenes természetének, jószágos szívének is.

Apám és szegény jó anyám ritkán voltak együtt. Apám szolgálata nehéz és fáradtságos volt. Abban az időben a családok és nemzetségek szinte állandóan véres csatározásban éltek egymással. A Reicudan Dhu egyik feladata az volt, hogy ezeket a küzdelmeket megakadályozza, vagy a már kitört háborúnak véget vessen. A távollét azonban csak növeli a házastársak egymás iránti gyöngédségét; apám és anyám még mindig olyan hévvel szerették egymást, mint eljegyzésük napján.

Emlékszem, hogy milyen ünnep volt számunkra, amikor apám hazajött szolgálatából. Anyám rendszerint pontosan értesült a csapat hazaérkezésének napjáról. Kézen fogott, és együtt mentünk le a völgybe addig, amíg a szellő el nem hozta fülünkig a jól ismert trombitaszót, a Reicudan Dhu trombitájának dallamát.

Az ösvény kanyarulatánál feltűnt a csapat vezetője, MacRea káplár; azután Allan Blane jött, a trombitás; utána a Vörös Alpine, az Invertochy csapat zászlósa: Alpine MacAlpine de Duncaw, szüleim unokatestvére.

Kicsi, zömök, széles vállú fiatalember volt ez a Duncaw-törzsből származó MacAlpine. Vörös szakálltól körített, napsütötte, komor kifejezésű arca szinte feketének látszott; rövid, vaskos izmos lábain döcögve, nehézkesen járt.

Utána lépkedett az 50 katona, csupa magas, erős, élettől és egészségtől duzzadó férfi. Az angol sereg rendes felszerelésén kívül még a nehéz kardot is hordták, övükön pedig tör és pisztoly függött. A végén pedig, bezárva a menetet, lépkedett apám, váll-lapján a baltával, amely rangját jelezve, megkülönböztette a közlegényektől. Apám magas volt, mint a tölgy, egy fejjel magasabb nálam. Tiszta kék szeme derűsen csillogott, hiszen tudta, hogy pár pillanat múlva magához ölelheti imádott feleségét és egyetlen fiát.

Tiszteletteljes távolságban a csapat után jött a szolgák csoportja. Ők hozták a ruhákat, csomagokat. Minden katonát legalább egy szolga követett, de a legtöbb kettőt is vitt magával.

Az öreg Allannek alig volt annyi ideje, hogy üdvözlje anyámat, én máris apámhoz rohantam, és a nyakába vettem magam. Most is magam előtt látom apám nemes vágású arcát, ahogy elpirult a boldogságtól, magához ölelt, megcsókolt, megveregette a vállamat és így szólt:

- Hogy megnőttél, Eachin. És megerősödtél. - Felemelt a levegőbe, és egy percig a magasban tartott. - Lám, lám, sokkal nehezebb vagy, mint a múltkor. Egész nagy fiú lett már belőled.

A katonák mindnyájan mosolyogva néztek rám, még MacAlpine is, erőltetetten ugyan, de mosolyogni kezdett.

Már gyermekkoromban is hallottam arról beszélni, hogy anyámnak fiatal lány korában ketten udvaroltak. Mindketten meg is kérték a kezét. Az egyik kérő Saunder Hector Ogilvie volt, a másik Alpine MacAlpine de Duncaw. Anyám apámat választotta, és MacAlpine akkor elhagyta az országot.

Csak néhány év múltán jött vissza, és én tisztán emlékszem házunkban tett látogatására, mert megjelenése félelemmel töltött el. Nem akart megházasodni. Apám mindig úgy bánt vele, mint egy hűséges, odaadó baráttal. Az ő ösztönzésére lépett be MacAlpine a Reicudan Dhube.

A csapat a hegy másik oldalán táborozott, de apám két társával, Allan Blane-nel és MacRea-vel együtt engedélyt kapott a hazajövetelre. A három bajtársat a barátságon kívül még valami rokonságféle is összefűzte, mert Allan Blane-nek és MacReane-nek is Ogilvie lány volt a felesége.

Ebben az időben mindenfelé suttoztak arról, hogy György király alattomos, sötét tettekre készül a hegyvidék nemessége ellen. Az öreg Angus Ogilvie megrendelte a Caledonian Mercury-t, hogy pontosan értesüljön a politikai eseményekről. Természetesen az újság kézzől kézre járt, és legalább 50 ember olvasta el minden egyes példányát. S a kastélyok termeiben és az egyszerű házikókban, a szegényes kunyhókban, mindenütt az újsághírekről vitatkoztak s az ország viharos eseményeiről tárgyaltak.

A mi asztalunkon is ott volt azon az estén az újság. Ott állt a sárgálló rojt mellett. Amikor apám félretolta tányérját, pár pillanatig elgondolkozva nézett maga elé, azután kezét anyám finom, fehér kezére tette.

- Szomorú vagy ma este, Kate, és alig ettél valamit. Mi bajod van?

- Megint elhagysz bennünket, Saunie - mondta anyám, férje felé fordítva bánatos arcát.

Gyermek voltam, amikor ezeket a szavakat hallottam, és ma már deres a hajam, a szakállam. De szóról szóra idézem beszélgetésüket. Örökké emlékezetes marad előttem ez a végzetes este és tisztán, világosan él bennem szüleimnek minden mozdulata.

Apám elgondolkozva nézett maga elé. Nagy, lelkes szeme elborult, ajka megrándult, mint akit nehezen leküzdött, tüzes fájdalom gyötör.

- Kate - mondta aztán halkán -, te olyan okos asszony vagy, meg kell értened a dolgot, és meg kell értened helyzetünket. Kate, te tudod, hogy semmink sincs biztonságban. Őseimtől örökölt, hosszú századok óta családunk birtokában levő birtokom háromnegyed részét elvették. Ha nem volnék katona az Óriások Brigádjában, elvinnék a megmaradt negyedrészt is. Így, hogy Angliának teszek szolgálatot, ehhez nem mernek nyúlni. Kate, szívem, te éppen olyan jól tudod, hogy jó szerencsénk elhagyott bennünket, azon a napon, amelyen törvényes uralkodóink, a Stuartok, elhagytak bennünket. Énnekem úgy kell élnem, ahogy élek, így megmenthetem kisfiúnk örökségét, az ősi házat s ezt a kis földet, amelyet még György király az angol törvények nevében el nem vett tőlünk.

Anyám azonban nem bírt megnyugodni. Szép, finom arca hol piros lett, hol meg elsápadt. Apám kezére téve kezét, olyan halkán, hogy alig hallottam hangját, mondta:

- MacAlpine de Duncaw, a zászlós többször jár erre. Ilyenkor valamiféle ürügy alatt mindig betér hozzánk. Végül is nem szólhatok semmit, vér szerinti atyánkfia. De amióta kikoszaroztam, nem szeretem a tekintetét. Nem vagyok képzelődő, hiú asszony, de valahogy az az érzésem, hogy MacAlpine nem viseltetik szíves rokoni érzéssel irántunk. Aztán nem is értem, mint szabadulhat el ő olyan gyakran a szolgálatból. Sem felesége, sem gyermeke, vajon miféle hazugságokat találhat ki, hogy szabadon erre csavaroghasson, mikor ti és a többiek mind állandóan erős, nehéz szolgálatban vagytok.

Apám haragosan összehúzta a szemöldökét.

- Kate, nem értelek! Bizonyíték nélkül hogy lehet így beszélni egy nemes skót emberről, egy derék, becsületes katonáról?! Ha MacAlpine neked ellenszenves, természetesen nem fogja többé házunk küszöbét átlépni. De így akkor sem, sohasem szabad róla beszélned. MacAlpine de Duncaw unokatestvérem és barátok vagyunk. Nekem nem szabad eltűnnöm, hogy bárki is háta mögött megtámadja őt.

- Adjon isten jó estét mindnyájatoknak! - kiáltott be az ablakon egy mély, öblös hang. Apám egyik bajtársa, MacRea kiáltott be a nyitott ablakon. - Errefelé jöttem, Ogilvie és képzeld csak, vén bolond fejemmel, hogy megjártam. Itt a kerítésnél, a nádas mellett egy alakot látok álldogálni. Egy pillanatig azt hittem, MacAlpine, a zászlós. De hát mi az ördögöt ólálkodnék unokatestvéred a kerítés mellett. Ha kedve van bejönni és szíves jó estét kívánni, hát bejöhet, hiszen vér szerinti rokonod és jó barátod. Hát persze hogy tévedtem... Közelebb lépek a kerítéshez és ráköszöntök a zászlósra, mondom: „Jó estét MacAlpine! Mit csinálsz itt a kerítés mellett?”

MacRea hangosan felkacagott és úgy folytatta:

- Na hát, mintha csak áprilist járattak volna velem. Nem volt a kerítésnél semmiféle MacAlpine, valami vastag nádcsomót nézhettem embernek. Úgy látszik, gyöngül a szemem... Hej, az öregség, az öregség... Ez aztán előbb-utóbb kikezdi az embert. De hát mit tudtok ti arról, fiatal csibék?...

MacRea tréfásan, nevetve adta elő furcsa felsülésének történetét, de én jól emlékszem, hogy anyám arca egészen fehér lett, amíg a derék katona történetét végighallgatta. Apám hallgatott, de szép, magas homloka komor, sötét ráncokba húzódott össze.

Még mindig ott ültem a földön kártyavárom mellett, Leon hozzám simult, ölembe fektette óriási buksi fejét. Ez az okos, hűséges állat volt gyermekkorom legjobb barátja, legkedvesebb játszótársa, de most ügyet sem vettem rá. Anélkül, hogy tudtam volna miért, szörnyű

izgalom fogott el, mintha jeges kéz szorította volna össze szívemet. Nagyon jól emlékeztem, hogy én is gyakran láttam a zászlóst házunk körül ödöngeni. Néha-néha be is tért hozzánk apám távollétében is. Anyám a köteles vendégszeretettel fogadta, de beszélgetésében mindig volt valami erőltetett, s mindig megkönnyebbülten lélegzett fel, amikor MacAlpine de Duncaw távozott. Nekem - anélkül, hogy okát tudtam volna adni, miért - ez alatt a látogatások alatt az volt az érzésem, mintha valami sötét vészmadár szállt volna le a házra. Jól emlékszem, hogy ha néha megsimogatta fejemet, egész testem remegett a borzalomtól. Egyszer, szüleim jelenlétében, le is löktem kezét a fejemről, s apám keményen megpirongatott nevetlenségemért. De MacAlpine mosolyogva mentegetett, hogy nem baj, a gyermekeknek néha furcsa szeszélyeik vannak. Mosolya még félelmetesebbnek tűnt fel előttem, mint ha haragosan rám szól.

Ebben a pillanatban egy másik hang szólalt meg a kerítés mellől.

- De hiszen, pajtás, lehet, hogy mégsem tévedtél, s az a nádcsomó mégiscsak ember volt! - Nekem a szomszéd mondta, hogy ma, késő délután errefelé látták járkálni MacAlpine-t. Csak azt szeretném tudni, hogy mi keresnivalója lehet egy becsületes katonának más ember háza körül?

Apám homlokán még mélyebbek lettek a ráncok. Ám ő maga volt a megtestesült jóság és hatalom, s ezért csak annyit mondott:

- MacAlpine Duncaw fiatal kora ellenére már tiszt, s ezért sok az irigye.

Anyám felállt, szemmel láthatólag kínos volt rá nézve a beszélgetés. Szíves hangon kérte apám két bajtársát, hogy nem jönnek-e be egy pohár borra. Örömmel fogadták a meghívást, annál is inkább, mert apám még azt is megmondta, hogy az öreg laird újságja nála van, és a bor mellett bele is nézegethetnek.

Mi abban az időben már teljesen szegények voltunk. Orániai György elvette tőlünk birtokaink nagy részét. Tette ezt mindjárt nagyapám, Donald Ogilvie Badereigh halála után, aki Stuart Jakabért harcolva esett el. 1715-ben György király Breadalbane márkinak adományozta birtokaink legjavát.

És mégis, bár ismétlem, nagyon szűkös körülmények között éltünk, ajtónk mindig tárva volt a vendég előtt. Az asztalon mindig volt teríték a véletlenül bevetődő vendég számára, akit Isten vezérelt hozzánk. Ehhez a régi, szép szokáshoz apám egész életén át ragaszkodott.

Kezembe vettem az újságot, és hosszas keresés után, mivel az olvasás nem volt a legerősebb oldalam, végre megtaláltam a keresett cikket. Amikor fennhangon olvasni kezdtem, a férfiak már a harmadik pohárnál tartottak.

A cikk körülbelül így hangzott:

„Folyó év augusztus havának 16. napján legkegyelmesebb uralkodónk, György őfelsége, Skócia lakóinak alattvalói hűségét egy hadtest megalakításának engedélyével kegyeskedett meghálálni. A hadtest kizárólag skót alattvalókból áll. A hat csoportból álló szabadsereg, amelyet Fekete Gárdának (régiesen az Óriások Brigádjának) neveznek, természetesen szintén csatlakozni fog a megalakulandó hadtesthez. Mihelyt a hadtest megalakult, azonnal elindul Londonba, hogy a katonák alattvalói hűségüket és hálátelt szeretetüket minél előbb bemutathassák őfelségének.”

Amikor befejeztem az olvasást, mindannyian némán meredtek maguk elé, és láttam, hogy anyám szeme könnytől homályos.

Végre MacRea törte meg a csendet és halk hangon így szólt:

- Még más hír is van, csak hogy az nincs bent az újságban.

- Milyen hír? - kérdezte apám.

- Jakab király fiának, Sándor Edwardnak kardját a Vatikán kápolnájában a Szentatya megáldotta.

- És - fejezte be villámló szemmel az öreg Allan Blane a mondatot - Stuart király megszentelt kardjára fogadta, hogy hű skótzai segítségével visszatér ősei országába!

- Isten adja, hogy minél előbb itt legyen már! - kiáltott fel apám boldogságtól ragyogva.

- Addig azonban - mondta MacRea keserűen - a szabad nemesembereket besorozzák, mintha szatócsok lennének. Igen - folytatta egyre égőbb keserőséggel hangjában -, parádézhatunk majd a pocakos hollandi előtt, aki elvette tőlünk jogos ősi örökségünket.

- Talán már nem is kerül sor erre - mondta az öreg Allan Blane. - Holnapra várjuk Stuart Edward követét, s az ő hívó szavára 50 ezer skót kard repül ki hüvelyéből.

- Ogilvie - fordult aztán apámhoz - eljössz velünk dāmvdattal lőni a holnapi vendégeknek, akik Stuart üzenetét hozzák?

Apám felállt. Anyám édesapám karjára tette remegő kezét, hogy visszatartsa és szemrehányó hangon szólt a két férfinak:

- Azt gondoljátok, hogy az uram nagyon gyakran van velem?

- Ami azt illeti, az én feleségem is sokszor van egyedül - mondta MacRea.

És Allan Blane még hozzáfűzte:

- Kate, szívecském, ha a király visszakapja birodalmát, akkor Saunder gazdag főúr lesz, éppen úgy, mint az ősei, és azután mindig együtt lehetnek.

A gyermek természetében a szeszély ugyanazt a szerepet játssza, mint a felnőttél a szenvedély. Anyámat bálványozva szerettem és mégis így kiáltottam fel:

- Én is el akarok menni ma éjjel vadászni.

Anyám néma szemrehányással emelte rám tekintetét, de Allan Blane karjára emelt, megcsókolta arcomat, s azt mondta, hogy bátor gyerek vagyok, derék ember lesz majd belőlem.

A kutyák, amikor a puskákat meglátták, türelmetlenségükben üvölteni kezdtek. Felkerekedtünk. Apámat szemmel láthatólag furdalta a lelkiismerete, bántotta, hogy alig érkezett meg, s már itthagya anyámat. De anyám a búcsúzásnál nyugodtan, a szemrehányás legcsekélyebb árnyalata nélkül nyújtotta csókra szép, tiszta homlokát. Engem pedig megsimogatott, és így szólt:

- Mulass jól, kis Hectorom.

NEGYEDIK FEJEZET

A vadászat

Mindez két évvel a prestonponsi és falkirki győzelem és a szerencsétlen cullodeni vereség előtt történt. Egész Skócia lelkesülten és izgatottan várta a fiatal Stuart uralkodó visszajöttét, akinek szépségéről, hősies bátorságáról legendás hírek keringtek az országban.

Az Oránia- és Stuart-párti családok között gyilkos gyűlölet dúlt. Az Oránia-házból származó király pedig, ahelyett, hogy békés úton közeledett volna, ellenséges módon bánt velünk. Birtokainkból kifosztottak bennünket, és az elrabolt javakat párthívei közt osztotta szét. Szétosztotta azok közt az emberek között, akik árulással és kémkedéssel szereztek maguknak érdemeket a londoni udvarnál.

A feszültség olyan nagy volt, hogy minden pillanatban forradalomtól tartottak.

De hiába, igaza van a régi közmondásnak: Isten nem akarja, hogy a skótok egyesüljenek.

Hiszen, ha össze tudnánk fogni, Anglia a lábainknál heverne. Csakhogy Skócia a bosszú, a visszavonás és az örökké tartó gyűlölet hazája. Ez a mi nagy gyöngénk, és ez az erősségük az angoloknak.

A zombék felé kellett mennünk. Apám és barátai hangosan énekeltek útközben. Ami engem illet, lelkesültségem már lelohadt, a vidám énekszót hallgatva, szívembe nyilallt az a gondolat, hogy szegény édesanyám, milyen elhagyatva tölti ezt az éjszakát.

Utunkat a hold halvány fénye világította. De azért az ösvényt csak nehezen tudtuk megtalálni, mert a vidékre sűrű köd ereszkedett.

Hirtelen felkiáltottam. A ködön keresztül mintha egy nagyon jó ismerős, zömök alakot pillantottam volna meg, aki jöttünkre gyors, zajtalan lépésekkel elosont.

A férfiak rám néztek.

- Ott van, ni, MacAlpine zászlós - kiáltottam, de amikor oda mutattam kezemmel, amerre az imént alakja feltűnt, már magam sem láttam semmit.

Apám nevetni kezdett, és aztán így szólt:

- A te korodban, Hector, nem illik a fatörzset kísértetnek nézni.

Én szégyenkeztem, nem mertem tovább bizonykodni, de egészen biztos voltam benne, hogy nem a fatörzset néztem embernek, mert hiszen éppen a fatörzs mögött tűnt el a zászlós alakja. A köd miatt, igaz, nem láthattam tisztán ruhája színét, arcvonásait, de zömök, tagbaszakadt alakjáról mégis rögtön felismertem.

A Gleneil-szoroson kellett átvágnunk, mert ez a szoros vezetett házunktól ősi birtokunkhoz, amely a király rendelete folytán Breadalbane márkijához ment át. Apám, valami keserű kedvteléstől hajtva, a saját erdejében akart tilosban vadászni. Óriási erdő volt ez a hajdani birtok, évszázados fákkal, amelyeket favágó baltája még sohasem érintett.

Emlékszem, hogy amikor az évszázados tölgyek lombja alá jutottunk, az öreg Allan hosszú hallgatás után egyszerre csak megtörte a csendet:

- Hátha mégsem tévedett a gyerek? Könnyelműség volt ám tőlünk, hogy jobban meg nem néztük azt a törzset. De akár igaza volt, akár nem, annyi biztos, hogy MacAlpine-nek nincs valami jó híre. Sok embert ismerek, aki bizalmatlan vele szemben. És talán nem is egészen alaptalanul.

- És miért kóborol állandóan a házad körül? - tette hozzá MacRea az ő nyers modorában.

De apám megint csak elhallgattatta őket, megismételve azt, amit már anyámnak is mondott:

- Én barátságot kötöttem MacAlpine-nel, és nem tűrhetem, hogy bárki is megtámadja...

Csend volt asztalunknál. Mindenki hallgatott. Az öreg Hector Badereigh félbeszakította saját magát. Hangja elcsuklott, és homlokán verejték ütött ki, mint aki rettenetes emlékekkel küszködik.

Gillie figyelt, de nem azzal az áhítattal, amellyel e történetet hallgatnia kellett volna, hiszen apja bevezető szavaiból sejthette, hogy az öregúr családjuk tragédiáját készül elmondani.

Gillie gondolatai mintha elkalandoztak volna és tekintete időnként réveteggé vált. Egy-egy pillanatig, mintha minden vére arcába tolult volna, utána azután még sápadtabb lett, mint azelőtt volt.

Rám már a vacsora elején azt a benyomást tette, hogy valamilyen nagy testi fájdalmat akar eltitkolni apja előtt.

Mialatt a laird ivott, óvatosan búcsúztam, és suttogva megkérdeztem tőle:

- Mi bajod van, Gillie?

Ujját ajkára tette, hallgatást jelezve ezzel. Azután óvatosan körülnézve, hogy nem figyelnek-e ránk, halk hangon így szólt:

- Kérlek, Wat, hozd le valahogy a sebbalzsamot apád szobájából. Megsebesültem.

Ebben a pillanatban a laird folytatni kezdte elbeszélését.

- Már régóta szerettem volna egy vadászaton részt venni. És mégis, most, hogy régi vágyam teljesült, nem voltam boldog. Sőt inkább nagyon is nehéz volt a szívem és folyton-folyvást anyámra kellett gondolnom. Apámhoz futottam, és az egész úton az ő oldalán maradtam.

A lochmohni gázlónál már vártak ránk a szolgák felnyergelt lovakkal. A legöregebb szolga, Ollan-Grant, miután tiszteletteljesen köszöntötte apámat, így szólt hozzá:

- Lordságod édesanyja jutott ma éjjel eszembe. A lady szent asszony volt. Amikor látta, hogy a köd a gleneili temetőt megüli, mindig gyertyát gyújtott a Boldogságos Szűznek, mert azt tartotta, hogy az a köd szerencsétlenséget hoz házára. Ma este, a telihold ellenére, megint csak megülte a köd a gleneili temetőt.

- Anyám már fent van a Boldogságos Szűz mellett, Ollan - felelte apám. - És onnan örködik a véréből származókra, akár tiszta az idő, akár ködös, ő vigyázni fog ránk.

- Isten adja, hogy igaza legyen kegyelmességednek. De mégis, jó lesz, ha a vadászok egy helyen állnak, nehogy valami szerencsétlenség történjék.

Apám, aki nem sokat adott a babonákra, lovára szállt. A többiek követték példáját.

Az öreg szolga tévedett. Nem Glengilvie erdejében történt a végzetes, a helyrehozhatatlan, a szörnyű szerencsétlenség...

Éjfélkor nagy, széles tisztáshoz értünk. A köd szürke bársonytakaróként ülte meg a tisztás mezejét.

Két kis patak szelte át az erdőt, és szeszélyes kanyarulatokkal egész a Mendhu-gázlóig csörgedeztek; innen kezdve nyugodt, csendes folyású folyóvá egyesülnek. A gázló körül széles, buja növényzetű mező terült el. A vadászok a gázlótól kétszáz lépésnyire álltak lesbe. A hold az ég legmagasabb pontján tündökölt, képe visszaverődött a víz sima tükrében.

Néma csendben álltunk lesben. Három szolga a tisztás másik részén volt. A köztünk levő távolság túl nagy ahhoz, hogy hallhassuk őket. Könnyű szél fújdogált, a víz csörgedezését fülünkig hozva, és fejünk felett elsuhanva, megrázta kissé a fenyőfák vékony gallyát. Édes és szomorú nesz keletkezett, amely hasonló a tenger morajához, amikor a hullámok a partot verik.

Nem tudom, miért, de nagyon szerencsétlennek éreztem magam.

A szél Gleneil felől fújt.

Fantáziám egyszerre fellángolt. A szél mintha folyton ezt mondta volna: „Segítség! Segítség!” És a távoli zúgás házőrző kutyáknak, Leonnak morgásához, üvöltéséhez hasonlított. Olyan élenken átéreztem képzelődésemet, hogy szemem könnyes lett az aggodalomtól.

Egyszerre csak éles kürtszó hasított fülembe. Egy pillanattal később a mezőt borító fű megzizzent: a vad közeledett. Egyenesen jobbra tartott, mégpedig igen gyors iramban, a hajtók már felzavarták, nyugtalanná, idegessé tették. És ekkor a tisztás másik feléről is zaj, levelek és gallyak recsegése hallatszott. Egy másik dām vad, szép, agancsos fejét magasra tartva, lépdelt ki a sűrűből. Mindkét vad remek, kifejlett, nemes formájú állat volt. Valószínűleg vezér mind a kettő, két, egymással ellenséges dāmcsapat vezére. Egymás felé közeledtek, de nem mentek harcra. Finom érzékük talán megsúgta nekik, hogy idegenek tolakodtak be birodalmukba. Ellenséges idegenek, akiktől óvakodni kell! És a két vad egymáshoz közeledett, békésen, titkos és ösztönös szövetséget kötve az örök ellenséggel: az emberrel szemben.

A tőlünk balra álló szűkölni kezdett. A lombozat megrezzent, és körülbelül egy tucat vadból álló csapat jött ki a tisztásra. Vezetőjük az egyik patakhoz vitte őket.

Most már a másik vezér is hívni kezdte csapatát. Ez a csapat a másik pataknál oltotta el szomját.

Mind a két patak túl volt a mi lőtávolságunkon. A vadászok arra számítottak, hogy a vadak a gázlónál isznak, azért választották ki ezt a helyet a lesre. Most pedig már lehetetlenség volt helyet változtatni, hiszen a legkisebb zaj is elriasztotta volna a félénk állatokat.

Az öreg Allan Blane mérgesen dohogott; bosszantotta, hogy zsákmány nélkül kell hazamenni.

- A jó vadászat jó előjel - mondta halkan -, de úgy látszik, minden dolog összefogott ellenünk. Meglátjátok, egy vadat sem fogunk ejteni, mert a király számára vadászunk.

- Hej, bezzeg, ha Duncaw zászlós itt lenne - mondta MacRea. - Ő azzal dicsekszik, hogy van egy talizmánja, amellyel a vadat és a női szívet magához tudja vonzani.

A vadak megjelenése eloszlatta sötét gondolataimat, vagy hogy a helyesebb szót használjam, baljóslatú előérzetemet. De Duncaw nevének említése megint tetőtől talpig megremegtetett, mintha erős ütés ért volna.

- Hát akkor hol volt a talizmánja - felelt nevetve az öreg Allan Blane -, amikor Kate, az unokahúgom, kikosarazta és Saunder Ogilvie barátunkat választotta helyette... Eachin fiam - fordult aztán felém -, a te oldaladon van egy vadgesztenyefa-hajtás. Vágj le a késeddel egy

hüvelykujjnyi darabot belőle. Úgy, ni. Köszönöm szépen. Majd meglátjuk, nincs-e nekünk is annyi eszünk, mint a zászlós úrnak?

Szót fogadtam. Allan kezébe vette a fiatal, hajlékony hajtást, ide-oda hajlítgatta, amíg meg nem tört vékony kérge. Amikor a megtört kéreg alatt csak néhány rostos szál tartotta már össze a hajtást, ajkához vette, és fursán csücsörítve száját, belélfújta. Ez a furcsa síp megtevésztésig ugyanazt a hangot adta, amellyel az üsző hívja párját.

- Bravó - mondta MacRea vidáman. - Nem megyünk már üres kézzel haza.

De apám megrázta fejét.

- Én vadászni is éppen úgy akarok, mint harcolni: becsületes, nemes ember módjára. Az állatok is Isten teremtséi. Melyik keresztény férfi csalná törbe ellenségét felesége vagy menyasszonya hívásával? Az állatokkal szemben is becsületeseknek kell lennünk.

Nem tudom, mit gondolnak szegény apám véleményéről, de engem, a nyolcéves gyermeket, az elemi igazság erejével kapott meg akkor. És megint csak belém nyilallt az az érzés, hogy valami nagy, nagy szerencsétlenség lebeg házunk felett, és szegény, ártatlan anyámra sújt le a csapás.

Allan Blane, apám szavaira, eldobta rögtönzött sípját. Tisztelettel és szeretettel csüngött barátján, és soha semmit sem tett volna akarata ellenére.

De a dámvadak meghallották az öreg Allan csalóka hívását. A megszakadozó ködfátyolon keresztül dübörögtek patáik. A két vezér jött elől. Hatalmas agancsokkal ékes fejüket a magasba emelték. Szimatoltak. A többi dámvad, vezérek példájára, szintén megállt. A két vezér lassú léptekkel közeledett egymáshoz. Amikor úgy 50 lépésnyire lehettek egymástól, pár pillanatra megálltak, farkasszemet néztek, viadalra készültek. Nyugtalan testük idegesen remegett meg az izgalom hevében, aztán egyszerre csak nagyot dobbantottak patáikkal, és előreszegezett fejjel egymásnak rohantak. Rekedt böngésüktől visszhangzott az erdő.

A két szarvascsorda messzebbre vonulva, csendesen nézte a viadalt. Nem avatkoztak vezérek küzdelmébe. Csak az ember tud vezérei parancsára gyűlni; csak mi harcolunk anélkül, hogy tudnánk: miért is ölünk vagy halunk meg a más nevében, a más érdekéért.

- Egy nagy dámvadra és egy kicsire van szükségünk. Sem többre, sem kevesebbre. Főként pedig vigyázzatok, nehogy üszőt lőjete le.

Az Ogilvie-k nemzetsége Clarkba, Islandba való, ahol a következő mondás járja: vadászon lelőtt üsző szerencsétlenséget hoz a házra. Három évszázad óta élünk már Skócia magaslatain, de sohasem feledkeztünk meg erről a közmondásról.

Négy lövés dördült el. A két vezér közül a hatalmasabbik egy kis ugrást tett, megbotlott és mintha villámcsapás érte volna, élettelenül esett a földre. Mellette egyéves, fiatal dámvad rogyott le, homlokán keresztül hatolt a golyó testébe.

A két csapat egy-két pillanatig az ijedtségtől megmerevedve állt helyén. Azután rémült futásnak eredtek mindannyian. De az egyik néhány lépés után hátramaradt és noha görcsös mozdulattal próbált menekülni szegény, erőtlenül roskadt le a földre, s ott maradt mozdulatlanul elterülve.

- Üszőt lőttünk - mondta apám, amikor társaival együtt elhagyta a leshelyet.

Én pedig, miközben a gázló felé indultunk, azt mondtam magamban:

- A szerencsétlenség már lesújtott ránk otthon!

ÖTÖDIK FEJEZET

Az elutazás

Hazamenet apám némán, komor arccal lépkedett társai oldalán.

Amikor a zsombékhoz értünk, a hold lemenőfélben volt. Utolsó sápadt sugarai fakó, barna emberi arcot világítottak meg: MacAlpine zászlós tántorgó léptekkel ment át a mocsár szélén.

Apám oda akart menni hozzá, hogy barátilag üdvözölhesse. De a zászlós olyan vad gyűlölettől izzó tekintetet vetett rá, hogy apám kitért útból, és tovább akart menni.

MacAlpine kezét mellére szorítva állt ott, s ahogy közelebb jutottunk hozzá, hát láttuk, hogy mély, nagy seb tátong mellén.

Az öreg Allan Blane, ámbár a zászlós ellenszenves volt neki, rögtön vízért szaladt, MacRea pedig térdére fektette a Vörös Alpine fejét, és lehúzta róla kabátját, hogy a sebet bekötözhessék.

Apám távol maradt, megértve, hogy közelléte vagy esetleges segítsége még jobban felizgatná MacAlpine-t.

Amikor kimostuk és bekötöttük sebet, MacAlpine elmondta, hogy vendéglátó gazdájához igyekezett, mert nem volt saját lakása. Útközben hallotta, hogy egy ember segítségért kiabál. Megindult a hang után, és egyre előre menve, eljutott a mocsár partjáiig, anélkül azonban, hogy bárkit is látott volna. Kelepcétől tartva, vissza akart fordulni, de a nagy ködben nem találta meg az utat. Alattomos támadói ekkor rohanták meg. Ő természetesen védekezett, de támadói nagyon sokan voltak. Végre is az egyik kirántotta a zászlós öve mellől a törst, és a mellébe dőfte. Így hát saját fegyvere által sebesült meg.

Arra a kérdésre, hogy kik lehettek támadói, azt felelte: azt hiszi, kóbor katonák, régi ellenségei sebesítették meg, akik irigykedtek rá gyors előmeneteléért, és haragudtak azért, mert mindig kötelességtudóan teljesítette szolgálatát.

A sebesültet MacRea házába vitték. Az öreg Blan átkutatta az egész környéket, apám házától kezdve a mocsárvidéket az erdő széléig. De sehol sem talált semmi olyat, ami akár a legcsekélyebb küzdelemre vagy dulakodásra utalt volna.

Meg is mondta apámnak:

- Badereigh, régi barátod vagyok, öreg, tapasztalt ember és feleségednek a nagybátyja. Jogom, sőt kötelességem figyelmeztetni téged: óvakodj ettől az embertől. Duncaw hazudott, nem harcolt, nem küzdött ő senkivel sem. Nincs semmi nyoma annak, hogy megtámadták volna. Badereigh - folytatta emelt hangon -, ez az ember állandóan a házad körül ólálkodik, és amikor az imént rád nézett, tekintete tehetetlen gyűlölettől izzott.

Apám csak ennyit mondott:

- Duncaw skót nemes. Nem követhetett el semmiféle becstelenséget.

De mégis, lelkében már megszületett a gyanú, s amint mellette mentem, észrevehettem, hogy hevesen, szaggatottan lélegzik, és orrcimpája idegesen remeg.

Amikor hazaérkeztünk és kinyitotta a kaput, nyugtalanul nézett körül.

- Nézd, Hector, Leon nem szalad elénk.

Leon régi, hűséges házőrző kutyánk volt. Valahányszor egy családtag hazaérkezett, vidáman szűkülve szaladt elébe. Érthető volt tehát apám nyugtalansága, amikor a kutyát sehol sem látta.

Én ijedten felsikoltottam. Leon ott feküdt elnyúlva néhány lépésnyi távolságra a küszöbtől. Teste megalvadt vértől volt csomós.

Apám halálsápadt lett és homlokát verejték lepte el.

- Az előjel nem csalt - suttogta maga elé. - A lelőtt üsző szerencsétlenséget hozott ránk.

Aztán felém fordult:

- Eachin, kisfiam, én nem merek benyitni a házba... Félek megtudni, hogy ott bent mi történt.

Az öles, szálas férfi remegett egész testében, s hangja erőtlen, rekedt volt. Alig értettem, hogy mit beszél.

Ebben a pillanatban kinyílt az ajtó. Anyám jött elénk, szép arca barátságosan mosolygott. A megkönnyebbülés sóhaja hagyta el keblét, amikor apám megcsókolta tiszta, finom homlokát. Aztán hozzám lépett, magához ölelt, és hosszú csókokkal borította el arcomat.

- Olyan rossz előérzetem volt, Hector, mikor tegnap este elmentél - mondta aztán kedves, halk hangján. - Hiszen megszokhattam a magányt már régóta, de tudj' Isten miért, tegnap nagyon nyugtalan voltam. Nem is mertem lefeküdni egész éjjel, fenn voltam és imádkoztam. Nyugtalanságom nem is volt alap nélkül való, mert éjfél tájban Leon üvölteni kezdett. Csavargók jártak a ház körül, de azt hiszem, meglátták a fényt, és nem mertek betörni, attól tartva, hogy a háziakat ébren találják. Adjunk hálát Istennek és a Boldogságos Szűznek, Badereigh, ímé, mindketten épen, egészségesen jutottatok haza és engem is elkerült a veszedelem.

Apám meghatottan csókolta meg édesanyám kezét. De nem mondta meg neki, hogy szegény, hűséges kutyánkat halva találtuk. Nem akarta ezzel a szomorú hírral felizgatni.

Amikor bementünk a szobába, ahol világosság volt, mintha piros foltot láttam volna anyám fehér pongyolájának ujján.

Kérdezősködni akartam, de ő, amíg apám a fegyvereit letette, gyorsan ajkára tette az ujját. Azonnal megértettem, hogy ez a mozdulata hallgatást parancsolt.

Azt mondta, hogy fázik kissé és gyorsan bement a másik szobába. Mikor visszajött közénk, egy nagy selyemkendő volt vállára borítva. És a kendő egészen befedte a pongyola foltos ujját.

És anyám most ételt, italt tett apám elé és elébem. Szokott, kedves, szelíd mosolyával járt-kelt az asztal körül, kínálgatva bennünket, bort töltve apám poharába, az én tányéromba egy kis édességet téve. Semmi izgalom sem látszott rajta.

Korán reggel arra ébredtem, hogy valaki megcsókolt. Ott aludtam egy kis benyílóban szülőim szobája mellett. Anyám ott ült az ágyam szélén. Soha én az arcát ilyen szépnek, halványnak, komornak és ünnepélyesnek nem láttam. Kezében egy megfeketedett, vérfoltoktól borított öv és egy tör volt. A törön is vérnyomok látszottak.

- Eachin - mondta anyám -, ugye ismered ezt az övet és ezt a tör?

Bólintottam. Az első pillantásra megismertem MacAlpine de Duncawnak, a zászlósnak övét és fegyverét.

- Eachin - folytatta anyám -, te még gyermek vagy. De vannak idők és események, amelyek gyorsan érlelik a lelket. Neked mindent tudnod kell, ami itt az éjjel történt. Apádnak nem mondhatom el. Ez a becstelen, áruló, gazember feljebbvalója apádnak, és a katonaságnál

vasfegyelem van. Bármit tenne ellene apád, az élete kockáztatásával járna. És én nem akarom, hogy ez előtt a londoni út előtt - amely úgyis halálos rettegéssel tölti el életemet - bármiféle ürügyet találjanak vagy keressenek ellene. Ismétlem, ő nem tehet most MacAlpine ellen semmit, én akarom, hogy ne tegyen. Ezért mindent el fogok titkolni előtte. De te, kisfiam - és ezt most ígérd meg nekem -, nem leszel katona. És ha majd felnőve férfivá válsz, akár élek én még akkor, akár a sírban nyugszom, te arcába fogod vágni Duncawnak ezt a véres övet és ezzel a törrel fogod megbosszulni, amit ellenünk vétett...

És most az öreg laird félbeszakítván a történetet, felemelkedett az asztaltól, és ünnepélyes hangon mondta:

- Ezt a poharat pedig ürítsük ki Skócia Lukréciáinak emlékezetére, akik nem döfik saját kezükkel a tört megbecstelenített keblükbe. Haldokolva nem átkozzák az álnok isteneket, akik részvétlenül, közömbösen nézik az erény pusztulását. A mi asszonyaink nem maguk, hanem támadóik ellen fordulnak, és Isten és a Szent Szűz nevével ajkukon döfik a kést becsstelen gazemberek hitvány testébe.

MacAlpine zászlóst anyám keze sebesítette meg, amikor azon az éjjelen alávaló módon betört hozzá. A cselédek nem akarta segítségül hívni, mert féltve őrizte házunk jó hírét, apám nevének becsületét. De Isten erőt adott gyenge karjaiba, és MacAlpine zászlós, súlyos sebeivel, nagy nehezen tudott csak odáig elvándorolni, ahol mi, a szégyentől, a dühtől és a testi fájdalomtól félig ájultan rátaláltunk.

Ettől az időtől kezdve, Gillie fiam, noha gyermek voltam még, sohasem feledkeztem többé meg arról, hogy mi az én kötelességem anyámmal szemben. És nem volt olyan nap, hogy a véres övet és tört, amelyet anyám rám hagyott, elő ne vettem volna.

Még ugyanazon a reggelen Ronald Ogilvie hírül adta mindenkinek a királyi parancsot, hogy az Óriások Brigádja másnap reggel gyűljön össze Kinnoulban, és haladéktalanul induljon London felé.

Este a csapat katonáinak nagy része búcsúlakomára gyűlt össze az öreg Angus Ogilvie-nél. Duncaw de Lenogh, aki hallott egyet-mást az udvar terveiről, vitte a szót vacsora közben.

A brigádot először az áruló Breadalbane vizsgálja felül. Tudni akarják, hogy a legénység teljes számmal jelenik-e meg. Persze a vágóhídra cipelendő birkák közül egynek sem szabad hiányoznia. No, majd Breadalbane, aki tőlünk elrabolt birtokokból gazdagodott meg, számon tart mindenkit, efelől ugyan nyugodtak lehetünk. Aztán Londonba megy a csapat, de 24 részre osztva és 6 lovas csapat felügyelete alatt, nehogy az utolsó pillanatban még meggondolhassák magukat és kihúzzák fejüket a csapdából. Szóval minden nagyon ügyesen ki van eszelve, hogy minden kerülő nélkül, gyorsan és egyenesen jussanak a vágóhídra.

- E rendelet legdurvább megsértése szerződésünknek - szólt közbe az öreg Allan Blane.

Az asztal körül ülő férfiak komor arccal bámultak maguk elé. Mindnyájukat felbőszítette a király igazságtalansága.

Lenogh tovább beszélt, hangja egyre keserűbb, gyűlölettől izzóbb lett. És amikor kemény szavakkal kelt ki György király ellen, az egész vendégsereg helyeslő, lelkes arckifejezéssel hallgatta.

Egyetlenegy ember volt a teremben, aki félbeszakította Lenogh keserű szavait, és így szólt:

- Ne folytasd ezt a beszédet, Duncan! Bármit tett is György király, ő most mégis Anglia és Skócia megkoronázott uralkodója. Hagyjuk hát most jellemét és cselekedeteit. A trónon ül, és ennek a ténynek le kell vonni a következményeit. A király személye minden bírálaton felül áll, ezt tudnotok kell mindnyájatoknak.

A férfi, aki így beszélt, még akkor is védte György királyt, amikor az már lábbal tapodta Skócia törvényeit, amikor az már régi uraságainkhoz képest szinte koldusokká tett bennünket, megfosztván családunkat ősi birtokainak nagy részétől - az a férfi a te nagyapád volt, Gillie.

Pedig hát bizonyára jól megérted, hogy apámnak, Badereigh lairdjének meg többi nemes bajtársának szörnyű megaláztatás volt ennek a törvénytelen parancsnak teljesítése. De azért elindultak. Engedelmeskedtek a királyi szónak, bármilyen méltatlan volt is hivatásához az, aki a parancsszót kimondta. Nem bíraskodtak, nem ítékeztek, mintha még gondolkozni sem akartak volna. Csak katonai köteleességüket akarták teljesíteni.

És elindultak... Elindultak feleségük szerelmes sírása, könnyörgése, barátaik józan, okos, jóakarató tanácsainak ellenére. Elindultak. Itthagya a legsötétebb bizonytalanságban a vérükből fakadt vért, gyermekeiket.

Még egy utolsó tanácskozás volt. Itt megint akadt egypár ellenzéki hang, amely azt a nézetet tolmácsolta, hogy az Óriások Brigádjának nem kell elhagynia Skóciát. Akadt egy, aki az ősi skót törvény szavaival próbálta bizonyítani, hogy ez nem is köteleességünk. Ám apám megrázta fejét.

- Mindez csak álokoskodás, nem egyenes szívű katonához való. Skócia ősi törvényei szerint lehet, hogy csakugyan itthon maradhatnánk. Ám ne feledjétek, hogy mi Angliának hűséget esküdve az angol király alattvalói vagyunk, és engedelmeskednünk kell parancsának.

- A hannoveri parancsának? - vetette oda keserűen Lenogh.

- Most a hannoveri a király - mondta szárazon apám, de hangjában láthatatlan keserűség rezgett.

Most anyám nagybátyja, az öreg Blane szólt közbe:

- Rendben van, Badereigh. Ha úgy gondolod, hát engedelmeskedjünk az idegen dinasztiának. De mi történik akkor, ha igazi uralkodónknak, a vérükből való Stuart Jakab fiának szüksége talál lenni fegyverünkre? Ha ő hívni találja a vitézeit, az Óriások Brigádja pedig messze idegenben tanyázik, mivelhogy György király parancsa minden szokás és törvény ellenére odaparancsolta.

Apám arca kigyúlt, felemelte fejét és kardjára csapott.

- Ide hallgass, öreg! Előtted és többi bajtársam előtt erre a mocsoktalan kardra esküszöm, hogy abban a pillanatban, amelyben Stuart Jakab fiának lába Skócia földjét érinti, az Óriások Brigádja az én vezetésem alatt mellette lesz, és küzdeni fog a véreből származott, törvényes királyért - egészen az utolsó csepp véréig.

Mindnyájan felugrottak és apám kardjára téve kezüket komor, ünnepélyes hangon mondták:

- Esküszünk!

És két óra múlva elindult az Óriások Brigádja Kimoud felé. MacAlpine zászlóst, aki semmi áron sem akarta köteleességét elmulasztani, hordágyon vitték magukkal. Az út kétharmadán Saunder Ogilvie segített a beteg ágyát vinni.

Az asszonyok Kimoudig elkísérték férjeiket. Soha, soha el nem felejem azt a pillanatot... Szüleim búcsúzkodásának pillanatát, anyám könnyeit, apám fájdalmas, szomorú, szinte megtört tekintetét... Mintha e pillanatban megsejtette volna, hogy mit cselekedett, amikor nemes lelkének bizodalmas hitére hallgatva elindult az Óriások Brigádjával, hogy elhagyja a hazai földet: Skócia földjét.

De még a fájdalmas búcsú emlékénél is jobban megmaradt lelkemben valami más, egy borzalmas, egy soha el nem felejthető pillanat.

Amíg apám átölelve tartotta anyámat, szelíd, csöndes, megnyugtató szavakat próbált az egész testében remegő asszonyhoz intézni, a sebesült MacAlpine fölemelkedett ágyáról, és leírhatatlanul vad, vérszomjas gyűlölettől izzó tekintet vetett apámra, hogy aztán szeme lángoló, vad, bűnös sóvárgással ölelje körül anyám karcsú, finom alakját. Gyermekek voltam, de teljesen tisztában voltam ennek a két tekintetnek a jelentőségével, és úgy éreztem, mintha a vér megfagyott volna ereimben. Láttá-e vajon más is ezt a szörnyű pillantást? Nem hiszem. Mindenki el volt foglalta a búcsúzkodással. A beteg különben nagyon gyöngye lehetett, mert pár pillanat múlva egy tompa, elfojtott jajkiáltással visszaesett fekhelyére. Fogát összeszorítva elfordította fejét a búcsúzkodók bánatos csoportjától, s a messze vonuló fekete felhőket nézte.

Apám erős karja most engem ölelt át. Magához szorított, megcsókolta arcomat, számat, homlokomat. És lassan fejemre tette kezét. Halkan mondta, hogy anyám nem hallhatta szavait:

- Légy erős, bátor, becsületes férfi, fiacskám. Támasza édesanyádnak, aki méltó a Badereigh névre.

Ebből a búcsúból sejtettem, hogy apám nehéz sejtelmektől gyötörve hagyta el Skócia határát.

És aztán az Óriások Brigádja, a legnemesebb, legvitézesebb skót férfiak serege, elhagyta hazája földjét.

Tizenhárom nappal a brigád elindulása után apám rokonával, Samuel Ogilvie-vel, levelet küldött anyámnak. A levél csak néhány megnyugtató sorból állt. De az öreg Samuel még egy borostyánkő gyöngysort is hozott apámtól.

Szegény, jó anyám ajkához szorította a gyöngysort és hosszú, hosszú csókot lehelt reá. Azután dús, barna hajára fonta.

Öreg dajkám ekkor megszólalt:

- Miért választotta Badereigh laird a gyász színét, amikor feleségének ajándékot küldött?

Anyám elsápadt, és kirántotta hajából a fekete gyöngysort. Elzárta szekrényébe.

Nálunk, Skóciában, babonások az emberek. Hisznek a jó és a rossz előjelekben. Anyám tudta már, hogy azon az emlékezetes éjszakán nőtény szarvast löttünk le. Érthető tehát, hogy a fekete borostyánkő lánc csak újabb aggodalommal töltötte el szegény szívét.

Egyébként Samuel csupa megnyugtató hírt hozott. Az utat szomorú hangulatban ugyan, de azért a legteljesebb nyugalomban tette meg a brigád. John Howard és Breadalbane márk megőrtötte a szemlét, és a nép lelkesen éljenezte a hatalmas termetű, meztelen lábszárú skót katonákat.

A szemle után London felé indult a csapat.

Skócia és az angol főváros között nagyon csekély volt ez időben a forgalom. Jóformán teljesen elzárva éltünk mi a felvidéken. A posta nagyon ritkán járt és akkor is rendetlenül. Két hosszú, borzalmasan hosszú hónap telt el, és mi még mindig nem tudtunk hírt kapni azokról, aki elmentek...

És lassanként sötét, vad rémület költözött be a környék minden családjának hajlékába.

Paloták és kunyhók lakói, szegény öreganyák, bánatos fiatalasszonyok, kisírt szemű ifjú lányok, tehetetlen gyermekek, kérdezték egymástól: „Mi lett velük? Mi történt a fiainkkal, a férjeinkkel, a vőlegényeinkkel, az apáinkkal? Irgalom Istene, mi történt? Mi történhetett?” És a palotákra és a kunyhókra, az öreg, az ifjú szívekre és a gyermeklelkekre egyaránt ráborult a kétségbeesés sötétsége.

HATODIK FEJEZET

A száműzetés

- Így telt el két hónap anélkül, hogy bármi hírt hallottunk volna azokról, akik a legsötétebb bizonytalanságba indultak hazájukból...

Az öreg Badereigh lehajtotta fejét, és sokáig hallgatott. Apám néma megilletődéssel nézte. Bár sokszor volt kemény vitája az öreg lairddel, senkit sem becsült, tisztelt nála jobban, akinek jellemét, szívét, lelkét egyaránt becsülte. „Színaranyból és acélból van formálva édesapád - mondta gyakran apám Gillie-hez fordulva -, neked sem kívánhatok jobbat, mint hogy igyekezzél hozzá méltóvá válni.”

Most, hogy családjának gyászos történetét előadta, látszott, hogy az öreg laird nehéz benső harcot vív magával. El akarta titkolni a mély, fojtó, nehéz, sajgó, vad keserűséget, amely mindinkább hatalmába kerítette lelkét, amíg az Óriások Brigádjának történetét előadta.

S amikor fölemelte fejét, már nyugodt volt az arca, s rettenthetetlen bátorság és a hajthatatlan energia sugárzott az öreg laird tiszta, nyílt tekintetéből, amíg tovább beszélt.

- Két hónap... Halkan rebesgetni kezdték, de csak bizonytalan mendemonda alakjában, hogy az átkozott hollandiai bitorló, aki a Stuartok jogos örökségét elrabolta, bosszút állt azért, mert egész uralkodása alatt remegett a skótoktól. György király rémületét a legnemesebb, legderekabb férfiak vérével gyógyította meg.

Egy reggel öreg dajkám fojtott, suttogó hangon szólt hozzám:

- Eachin, kisfiam, ne szólj édesanyádnak semmit, de nekem szörnyű álmom volt az éjszaka. Mindazokat, akik a vadászon részt vettek - amelyen szerencsétlenségükre szarvasüszőt lőttek -, apádat, Allan Blane-t, MacReat kiterítve láttam magam előtt. Édes fiam, gyere, menjünk el a temetőbe, és ott a halottak sírjánál imádkozzunk életben maradásukért. Isten bizonyára könyörületes lesz, ha a te ártatlan ajkadról jövő imádságot hallja.

Ugyanazon napnak estéjén Angus Ogilvie ideadta nekem a Caledonian Mercury legújabb számát. A lap már két hónap óta mit sem közölt a 42. ezred sorsáról.

Most végre megtört a hosszú, kínos, rémületbe ejtő hallgatás. Rövid, kétsoros hír volt az újságban, de a sok bánatos szívet mégis újra reménység töltötte el.

„November 3-án a 42. ezred (már nem az Óriások Brigádja) hajóra szállt Flandria felé.”

A sok vergődés, remegés, aggodalom után végre megnyugodtunk egy kissé. Ha a 42. ezred Flandria felé indult, akkor apámnak is velük kellett lennie. Legalább annyit már tudtunk róla, hogy merre van.

Öreg dajkámra ügyet sem vettem többé... Balsejtelmeim kezdtem mosolyogni. November utolsó napján történt, szombati nap volt, tisztán emlékszem.

Anyám oltárterítőt hímezett, én fejemet térdére fektetve, szundikáltam. Félálomban hallottam, hogy az óra kilencet üt. Lassanként elnyomott az álom.

Arra riadtam fel, hogy öreg dajkám az ablakhoz lépve így szól:

- Valaki erre jön a gleneili úton.

Leon halála óta nem volt kutyánk, de apám régi kancája minden barátunkat megismerte. Amikor dajkám kinyitotta az ablakot, tisztán hallottuk nyerítését. A szél besüvített az ablakon keresztül, de a szélroham dacára is kivehettük, hogy valaki lassú, nehéz léptekkel jön a ház felé.

Anyám egész testében megremegett. Dajkám kinyitotta az ajtót. Egy pillanatig némán álltunk így, csak a szél süvöltése hallatszott.

Halk, rekedt, alig hallható hangon szólalt meg a jövevény:

- Ronald Ogilvie kér oltalmat Badereigh házában.

Rémülettől dermedten néztünk a jövevényre. Az ajtóban nyomorék, rongyos ruhájú, véres, torz alak állt. Mankójára támaszkodva. Egyik lába helyén véres rongyokba burkolt csontdarab, bozontos, kusza haja és szakálla teljesen elborította sovány, agyonkínzott arcát. Csak két nagy, lázasan csillogó, fekete szeme világított ki a sűrű, csapzott hajzat alól. Merev tekintettel nézett maga elé.

Csak amikor beljebb vánszorgott a szobába, és a lámpa fénye rávetődött, akkor ismertük fel a nyomorúságos rongyokban az Őriások Brigádja egyenruháját.

De micsoda szörnyű katasztrófa csaphatott le rá? Hiszen Ronald Ogilvie 22 éves fiatalember volt, ez pedig megrokkant, tehetetlen aggastyán.

Ingadozó léptekkel közeledett anyám felé. Szólni, beszélni akart, de hang nem jött ki már a száján. Utolsó erőfeszítéssel vonszolta magát házukig a szerencsétlen; most aztán minden ereje elhagyta. Tétova, görcsös mozdulatot tett kezével, és tompa hörgéssel összeesett.

Anyám dajkám segítségével ágyba fektette az ájult férfit. Amikor levették róla a ruhafosz-lányokat, láthatták, hogy teste telis-tele van friss és hegedő sebekkel. Fakó bőre szinte rátapadt csontjaira, mintha minden hús lesorvadt volna agyonvérzett, elgyötört testéről.

Egyheti gondos ápolás után végre visszanyerte annyira az erejét, hogy beszélni tudott. De mozdulni még mindig nem bírt, úgy kellett etetni, itatni, mint a magával tehetetlen kisgyereket. És állandó, alattomos láz sorvasztotta szegény csontvázzá aszott testét.

Sokáig nem nyerte vissza rendes öntudatát. Azt hittük, örökre vége. De anyám és öreg dajkám gondos, önfeláldozó ápolása visszaadta őt az életnek. Amikor végre teljesen eszméleténél volt és beszélni tudott, ez volt az első összefüggő, értelmes mondata:

- A legnemesebb, legvitézesebb skót férfi átadta lelkét az örökkévalóságnak! Saunie Hector, Badereigh lairdje meghalt. Alávalóan hitvány, becstelen kegyetlenséggel meggyilkolták.

Jól emlékszem, hogy anyám, dajkám és én fölébe hajoltunk, és sokáig mereven néztük tekintetét. Hátha lázas önkívületben beszél összevissza!... De nem. A tekintete tiszta, átlátszó, értelmes volt, csak végtelen fájdalom, gyász és bánat borongott benne.

És ekkor már nem lehetett kétségünk. Dajkám és én hangos sírásra fakadtunk. Anyám nem sírt. Úgy látom magam előtt, ahogy akkor ott állt, a beteg ágya előtt. Felegyenesedve, magasra tartva büszke, szép fejét. Egyetlen könnycsepp nem hullt a szeméből. De ettől a pillanattól kezdve soha-soha többé én mosolyt nem láttam arcán. Vonásai mintha márvánnyá változtak volna. Ronald Ogilvie megint elvesztette eszméletét. Anyám éppen úgy tett-vett, dolgozott a haldokló ágya körül, mint mielőtt a rémes hírt elmondta. Ecettel mosta a nagybeteg arcát, üdítő, erősítő italokat öntött szájába. Látszólag teljesen nyugodt volt, még a keze sem remegett, amikor a forralt, erős borral telt kanalat a beteg ajkához vitte. Az én könnyeim

záporként ömlöttek, öreg dajkámnak meg semmi hasznát nem lehetett venni. Elvonult egy zugba, és úgy nyöszörgött, mint egy halálra sebzett állat.

Én csodálkoztam anyám nyugalmán, de ahogy szemébe néztem, egyszerre megrettentem. A csodálatos, szép szempár emberfeletti tűzben égett, mintha ez a szem állandóan a messze távolba nézett volna. Mintha még engem sem látna. Mintha csak azt keresné, aki ott, a túlsó parton vár rá, s akinek ártatlanul kiontott vééréért bosszút kell állnia...

...Mi ott ültünk mind a négyen az asztalnál, hölgyeim és uraim - folytatta Walter Scott -, és amint itt ülök ebben a fényes szalonban, ebben az előkelő társaságban, ahol olyan jóindulattal hallgatják előadásomat, egészen világosan látom apám halvány, finom arcát, Gillie-t, amint nagy erőfeszítéssel tartja magát a széken, hogy sebesülését eltitkolva, egyenesen ülhessen, és hallom az ősz Badereigh erős hangját, amint tovább mondja családja történetét.

- Gillie - fordult most fiához -, a te korodban már ismernie kell a fiatalembernek őseinek históriáját. És a te szemed, fiam, nem csillog olyan fényben, amilyenben én szeretném látni, amikor nagyapád kiontott véréről beszélnek.

Gillie összeszedte magát és fölemelte fejét, apám pedig elgondolkozva mondta:

- Badereigh, én nem tudom elítélni magát. A gyűlölet ott fent a hegyek között olyan mélyen gyökerezik a lelkekben, mint az évszázados skót faóriások szülőföldjük talajában. Elítélek mindenféle vérbosszút és a módot, ahogy maguk az igazságot keresik. De nem tehetnek róla. A természetük parancsa szerint cselekszenek. És én tudom, hogy magánál, Badereigh, nincs becsületesebb lélek és hűségesebb szív az egész világon.

Engem azonban csakis az öreg laird története érdekelt. Izgatottan vágtam hát közbe:

- Eachin bácsi, ugye megbosszulták a gyilkosságot?

Apám tréfásan megfenyegetett ujjával. Még sohasem látta az ő vézna, csenevész kisfiát így tűzbe-lángba borulni.

Engem csakis a bosszú érdekelt, hogy a hitvány gyilkosok minél előbb elnyerjék büntetésüket. Még Gillie-re sem figyeltem, aki egyenesen ült ugyan székén, de ez szörnyű erőfeszítésébe került. Halálsápadt volt, mintha minden vér visszafutott volna szemébe.

Az öreg Badereigh most gyöngéden fejemre tette súlyos, erős kezét.

- Wat, kicsi fiam, várj türelmesen, még nem jutottunk el a bosszúig. Apád iménti hasonlata nem mondott eleget. Az én bosszúm sokkal mélyebb, sokkal szívósabb a százesztendős tölgyfa gyökerénél...

- Anyám és én ott ültünk egész nap és egész éjjel a haldokló Ronald Ogilvie ágyánál. Anyám mindenáron azon volt, hogy a beteg erőre kapjon. Amint ez valamennyire megtörtént, anyám kért, könyörgött, parancsolt, barátságára, szeretetére, atyafiságos érzésére, keresztényi kötelességére emlékeztetve sürgette Ronaldot, hogy beszéljen, hogy mondjon el mindent. Reszkettünk, hogy meghal, mielőtt a becsutott gyilkosság részleteit megtudhatnók. És Ronald Ogilvie életeréje, felkorbácsolva anyám szenvedélyes vágyától, akaratától visszatért, s a haldokló beszélni kezdett. Mi pedig egészen közel hajoltunk lázas, kicserepesedett ajkához, hogy egyetlen hangot se veszítsünk el vallomásából.

Ronald teljesen egyedül, mint a felhajszott vad, menekülve az orániai kopók elől jutott el Skóciába. Nappal erdőben, utak mentén, barlangokban húzódott meg, csak éjjel merészkedett ki, és mint a kóbor farkas, a hold fénye mellett folytatta útját. A határon öt súlyos kardcsapás érte, és két golyó fűrődött belé. Sebesülten, a vérvesztéstől félig ájultan vonszolta magát birtokunkig, hogy a végzetes hírt meghozhassa.

Mielőtt kiadta volna utolsó leheletét, Ronald elmondta nekünk a szörnyű tragédia részleteit.

Skócián keresztül az Óriások Brigádjának útja szép és dicsőségteljes volt. A nép örömrivalgással fogadta a hős csapatot; a nagyobb városok ünnepélyt rendeztek tiszteletére.

De amikor az angol határhoz értek, minden megváltozott. Mintha valami gonosz varázslat az emberek szeretetét, az ünnepeltetést egyszerre csak gyűlöletté, ellenszenvvel teli megvetéssé változtatta volna.

Hiába áldozza fel Skócia utolsó csepp vérének is Angliáért, a hódítók örökké gyűlölni fogják a skót népet.

Az út mentén férfiak, nők becsmérő, gyalázó szavakat kiáltottak a katonák felé.

Ám az Óriások Brigádja néma méltósággal tűrte a sértéseket.

A városokban a polgárok semmiképpen sem akartak az Óriások Brigádjának szállást adni. Tisztek és közkatonák ott háltak az utcán. De itt sem volt nyugalomuk. A nép állandóan szidalmazta, sértegette őket:

- Meztelen lábú csavargók! Hitvány naplopók! Pápista kutyák! Skót állatok! Le kellene ütni őket! - kiabálták folyton a brigád felé.

A katonák némán, méltóságteljes megadással tűrték a csöcselék dühének aljas kitörését. Egyetlenegy szó nem jött ki ajkukon. Nem viszonozták a sértéseket, nem zúgolódtak, még csak nem is panaszkodtak. Szilárd elhatározásuk volt, hogy minden összetűzést kerülve érnek el Londonba, és csak ha a hűségüket letették, jelentkeznek majd panaszra és kérnek elégtételt.

De a sértések napról napra durvábbak és elviselhetetlenebbek lettek. És a hazájukból kicsalt, méltatlanul üldözött katonák arca egyre komorabbá, egyre sötétebbé vált. Amellett szívük minden csepp vére lázban égett a szülőföldjük után való forró vágyakozásban.

És még mindig megadással tűrték, katonai fegyelmezettséggel hallgatták az angolok brutális támadásait, s a király parancsa szerint egyenesen, megszakítás nélkül tartottak London felé. Feljebbvalóik rendeletét a legszigorúbb pontossággal hajtották végre, holott akkor már alapos gyanújuk volt, hogy a csöcselék nem a maga jószántából és kezdeményezésére szidalmazza őket. Felbérelték őket, hogy hitvány sértegetéseikkel kihozzák béketűréséből a csapatot, s azt végül valami erőszakoskodásba vagy éppen merész megtorlásba vigyék bele.

Tervük azonban nem sikerült. A csapat hősökhöz illő magasztos béketűréssel szenvedett el mindent, s az egész úton csak egyetlenegyszer nyúltak fegyverhez, MacRea és egyik barátja kivont kardjukkal elűzték egypár suhancot, akik kövekkel hajigálták a katonákat.

De még ezeknek a suhancoknak sem történt semmi bajuk.

Október második napján jutott el a brigád négy utolsó csapata Londonba.

Mivel John Howard lord és Breadalbane bárki biztosította a tiszteket, hogy György király személyesen fog kedvelt csapata felett szemlét tartani, egy pillanatig sem tartottak semmi veszedelemtől. Hiszen katonák és skót nemesemberek voltak, képtelenek a hazugság, a

hitványság, az árulás, a törbe csalás gáztettére, és éppen ezért képtelenek efféle alávalóságot másról, hozzá még a hivatalos hatalomról és a királyról feltenni.

Az egész brigád égő türelmetlenséggel várta a királyt, aki - úgy gondolták és joggal remélték, hogy - véget vet szenvedéseiknek, amelyek megalázó sértés alakjában folyton gyötörték őket, amióta lábukat angol földre tették.

Csak hogy a király helyett Wade tábornok tartott a csapat felett szemlét. A király „véletlenül” Hollandiába utazott, éppen azon a napon, amelyen a brigád Londonba érkezett.

Wade generális fiatal udvari tisztek társaságában tartotta meg a szemlét. A fiatal tisztecskék, akik még csatában sohasem voltak, és a piperecikkekhez jobban értettek, mint a kardforgatáshoz, tele torokból nevettek a hatalmas, meztelen lábszárú katonákon. És a szemtelen, izgága londoni csőcselék gúnyosan kiabálta a brigád felé:

- Meztelen lábú koldusok! Gaz pápisták! Skót kutyák! - Kövekkel és sárral hajigálták őket.

A brigád most is szótlanul, néma megadással, férfias fegyelmezettséggel tűrte a sérelmeket. Kezük fegyverükön nyugodott, de egy kard sem repült ki hüvelyéből, hogy megbosszulja a galád bántalmakat. De a hősök homlokán a harag felhője ült, és néhányuk könnyes volt a szeme a tehetetlen dühtől.

A szemle után Wade tábornok harsány hangon így szólt:

- A király parancsa szerint a 42. ezred készüljön fel. Három nap múlva kivonul Londonból. Éljen a király!

Ha London nem is lett volna a világ legsivárabb, legszürkébb nagyvárosa, hanem Párizs csodás szépségeivel ékeskedik, a Reicudan Dhu legénysége akkor is örömmel hagyja el gyötrelmeinek színhelyét.

A király álnoksága, az udvar szívtelensége, a csőcselék szemérmetlen sértegetései gyűlöletessé tették számukra a város falait.

Ó, hogy szerették volna már viszontlátni szülőföldjük kékes hegycsúcsait! Ó, hogy szerették volna már magukhoz ölelni feleségüket, gyermekeiket. A megsebzett, sértett szívekben már csak egy vágy égett: menekülni, menekülni Londonból.

HETEDIK FEJEZET

Három nap múlva elutazni!

A brigád nem kapott a kaszárnnyában helyet, vendégfogadóknak tanyáztak kisebb-nagyobb csoportokban. MacAlpine még mindig gyengélkedett, sebe nem gyógyult be teljesen. Az ágyból ugyan már felkelt, de a járás még nehezebbre esett és az egész időt szobájában töltötte.

Az egyik este vendég érkezett a skót nemesekhez. Saunder Ogilvie Badereigh, bár jómagya is fogytán volt pénzének, ősi szokás szerint szíves szeretettel fogadta, és lakomát rendezett tiszteletére. A vendég a MacInbyve családhoz tartozott, skótokkal és angolokkal egyaránt igyekezett jó viszonyban lenni. Már évek óta Londonban tartózkodott, de azért a skót urakkal való összeköttetést még mindig fenntartotta.

Ivás közben a vendég kikelt György király ellen, aki így vérig sértette az ártatlan brigádot.

Főként pedig az utcai csöcseléket szidta, és csodálkozott, hogy nemesemberek nyugodtan eltűnnek effajta sértegetéseket.

Azután így szólt:

- De azok, akik tönkre akarnak tenni titeket, nagyon is jól értenek ahhoz, hogyan kell valakit vérig sérteni úgy, hogy végképp elveszíti türelmét.
- Mit akarsz ezzel mondani? - kérdezte Badereigh.

A vendég egy pillanatig habozott, azután, óvatosan körülnézve, halk hangon így szólt:

- Duncaw MacAlpine, a ti zászlóosztok többet is tudna beszélni erről a dologról.
- Duncaw? Hiszen itt-tartózkodásunk alatt el sem hagyta a szobáját,
- Csakhogy meg is látogathatja valaki, ha éppen akarja, nem gondolod? - kérdezte a vendég gúnyosan.

Aztán még hozzáfűzte:

- Ő olyan valaki, aki nagyon, nagyon jól ismeri a helyzetet.

Saunder Ogilvie Badereigh vállat vont és így felelt:

- Duncaw nemesember. Akkor mondd el mindezt, amikor már újra egészséges lesz, és a kardja oldalán lóg.

MacRea közbevágtott:

- Régóta elment már az az ember, aki MacAlpine-nél volt?
- Régóta nála van, de még mindig nem ment el.
- Ej, ígyunk hát, majd meglátjuk, hogy mint fordulnak a dolgok! - fejezte be a beszélgetést Badereigh.

Esteledett. A katonák egymás után üritgették a borospoharakat, MacRea, akinek szép, érces hangja volt, énekelni kezdett. Egyszerre csak kinyílt az ajtó. A zászlósnak nagy erőfeszítésbe kerülhetett a járás, mert bizonytalanul állt a küszöbön, és mindkét kezével az ajtófélfába kapaszkodott. Az arca pedig halálosan sápadt volt.

- Barátaim - mondta komor tekintettel nézve maga körül -, Hardwick gróf titkára, Olaster MacAlpine, rokonom és barátom, szörnyű híreket hozott nekem. Barátaim, ti György király álnok hazugságára és a Reicudan Dhu pusztulására ittatok.

Mindenki felállt.

- Testvér - kérdezte Saunder Ogilvie Badereigh -, te félrebeszélsz?

- Három nap múlva elutaztok - felelt Duncaw keserű mosollyal. - De tudjátok-e azt is, hogy mi a célja ennek az útnak?... Nem, nem, Badereigh, én nem beszélek félre, sőt adná Isten, hogy ti is olyan tisztán lássatok, mint én, mert életetek a mai elhatározástól függ.

Ajkához emelte a poharat, és lehajtott egy kortyot. Rokona pedig, MacInbyve, egymás után töltötte a bort a nagy talpas poharakba, és vészjósló hangon mondogatta:

- Mondtam, hogy Duncaw mindent tud. Nem akartátok hinni... Most tudjátok...

Az italtól felizgult emberek türelmetlenül biztatták a zászlóst:

- Beszélj Duncaw, beszélj!

MacAlpine gyors pillantást vetett az üres borosüvegekre. S talán mert még nagyon gyenge volt, leült egy karosszékre, és beszélni kezdett:

- Figyeljetez rám, mert életetek van kockán. Unokatestvérem, Olaster, amint mindannyian jól tudjátok, Hardwick gróf titkára. Hardwick a király kedvelt minisztere, és ő a következő rendeletet bízta reá: a Reicudan Dhut három részre kell osztani, és mindegyik csapatrészt külön hajóra kell tenni. A három hajó a Bermunsdey-öbölben horgonyoz.

- Úgy van, a hajókat mi is láttuk! - kiáltott az öreg Allan Blane.

A többiek is majdnem mind látták.

- Az első csapat - folytatta Duncaw zászlós - Észak-Amerikába indul, a második Calcuttába, a harmadik pedig Afrikába, a Jóreménység-fokára.

- Egész London tudja - mondta a vendég is, szemét az égre emelve, mintegy az Úristent híva tanúságul állításainak igazsága mellett.

Saunder Ogilvie Badereigh és barátai némán hallgatták.

- Amíg a három hajó a tengeren lesz - beszélt tovább Duncaw egyre gyászosabb, komorabb hangon -, Skóciából ismét három csapat indul London felé. Az utánunk következő generáció fiatal, nőtlen gyerekekből álló. Mire Londonba érkeznek, a három hajó visszajön már, és őket is elviszi. És újabb és újabb csapatok jönnek Skóciából, s a halál eme három hajója egyre viszi, viszi őket, amíg egyszer csak nem lesz már kit elvinni... Skócia férfiai mindannyian elpusztulnak. Csak a védtelen asszonyokra és a tehetetlen gyerekekre sújthat majd le az angol zsarnok vasökle.

Elhallgatott. A skótok egymásra néztek. Mintha tűz lüktetett volna vér helyett ereikben.

És MacInbyve egyre töltögette-töltögette a poharakat. Amikor nyolcat ütött az óra, Duncawn és az idegen MacInbyve-en kívül senki sem volt a fogadó ebédlőtermében.

A többi katona sorra járta a szállókat, lakásokat, ahol a brigád legénysége meghúzódott.

Akár igaz volt Duncaw híre, akár nem, mindenesetre jól választotta ki az elmondásához alkalmas pillanatot. S az ártatlan lelkű, tiszta szívű férfiak minden szavát elhitték.

Még éjjél előtt, egy-két szakasz kivételével, az egész ezred összegyűlt a Hoxhon kórház melletti üres, elhagyatott téren. Egy óra múlva a brigád elindult némán, csöndesen észak felé. Duncaw zászlóst, aki nem tudott még gyalogolni, hordágyon vitték magukkal.

A királyt vádoló hírt elhitték. Minden okuk megvolt reá.

A király hazudott nekik. A hazug ember pedig minden alávalóságra képes. Az Óriások Brigádja immár megvetette és gyűlölte uralkodóját.

Nem lázadtak fel, nem bosszulták meg ellenségeik kiömlő vérével a rajtuk esett sérelmet; nem szöttek alattomos összeesküvést. Csak elhagyták az országot, amelyet mindig híven szolgáltak, és amely viszonzásképpen becsületükben, hitükben sebezte meg őket. A csapat vissza-indult hazájába, Skóciába.

Mindegyik katona nemesember volt. A királynak nem volt joga ahhoz, hogy Forlkon túlra rendelje a brigádot. A király hazudott és aljas módon törbe akarta csalni őket. Nos hát a katonák most megtagadják ennek a méltatlan királynak az engedelmisséget. Eljöttek hívó parancsszavára, amikor az nem is volt kötelességük, túrték a szitkot, a bántalmakat, a meggyaláztatást, hazájuknak, hivatásuknak és hitüknek kigúnyolását. Némán lehajtották fejüket, amikor megtudták, hogy a király aznap fordít háttal Londonnak, amikor ők megérkeztek, de most, hogy egymás után hajóra akarja rakatni a brigád csapatait, és meg akarja fosztani Skóciát védelmezőitől, elhatározták, hogy többet nem törődnek György király parancsszavával.

Igaz volt-e Duncaw MacAlpine zászlósnak és rokonának a szava? Csakugyan hajóra rakva, örökös száműzetésbe akarta-e a király küldeni az Óriás Brigád csapatait? Talán sohasem fogjuk megtudni. De a skót katonáknak minden okuk megvolt arra, hogy valószínűnek tartsák ezt a gázságot, és elhiggyék a rémhírt.

Az éjszaka hideg levegője és elhatározásuk életbevágó fontossága eloszlatta a bor mámorát. A tisztek komoly, nyugodt arccal haladtak a csapat élén. Tudatában voltak annak, hogy milyen nagy felelősség nehezedik rájuk.

Saunder Ogilvie Badereigh ment legelől, ámbár csak a második tiszt volt a csapatban. De az egész Reicudan Dhu, anélkül, hogy ezt szóval is kifejezte volna, ebben a válságos időpontban vezérének ismerte el Badereigh lairdjét.

Az éj homályában tompa fénnel világított széles baltájának acéléle. Ezt a tompa világot követte most vezércsillagként az Óriások Brigádja.

Egész éjszaka gyalogoltak, és hajnalban nyolcmérföldnyire voltak Londontól. Sűrű erdőben húzódtak meg. Nem titkolták ugyan hazamenetelüket, de a fölösleges harcot el akarták kerülni.

Az első napok alatt az üldözés semmi jele sem mutatkozott. Nagyon szűkében voltak a pénznek, és ezért kenyéren és túrón kívül semmit sem ehettek, de ezt azután pontosan megfizették. A lehető legritkábban mutatkoztak; nappal pihentek, és az éjszaka óráit használták fel a menetelésre.

Londonból való elindulásuk nyolcadik napján az örök azt jelentették, hogy egy lovascsapat patáinak egyenletes zaját hallják. Az út kétharmad részén már túl voltak. Tudták, hogy ha a Sulnay-öblön túljuthatnak, csupa baráti hajlékra akadnak.

A csapat nyomozásra küldött őrei azt jelentették, hogy egy lovasezred követi őket.

Duncaw MacAlpine tanácsára két egymásra következő éjen azon a helyen aludtak, hogy az üldöző lovascsapatot megtévesszék.

A második éjjel Saunder Ogilvie Badereigh arra ébredt, hogy valaki a nevén szólítja. Három sötét köpenybe és csuklyába burkolt férfi állott előtte. Hátravetették csuklyájukat s a homályban is felismerhette bennük az öreg Angus Ogilvie két vendégét: Duncaw de Lenoghot és Douglas de Glencairnt. A harmadik nem nyúlt csuklyájához. Badereigh nem láthatta arcát, amelyet a sötét lepel elrejtett. De előrelépett és mély zengő hangon így szólt:

- Saunder Ogilvie Badereigh, én láttam apádat, amikor elesett oldalamon a sherif-moori ködben. Jó keresztény volt és igaz nemesember. Saunder Ogilvie megőrizted-e apád hitét és becsületét?

Badereigh megdörzsölte szemét; azt hitte, hogy álmodik. A Stuart-dinasztia hívei Anglia szívében?! Nem, ez lehetetlenség.

De amikor ismét felnézett, és a három férfi még mindig ott állt előtte, meghatott hangon mondta:

- Áldott legyen Isten és a Boldogságos Szűz! Éljen Jakab király és szeretett fia!

A három férfi kezet szorított vele. A fekete csuklyás sokáig kezében tartotta kezét, s azután így szólt:

- Saunder Ogilvie Badereigh, az Óriások Brigádja bízik benned, szeret téged, és híven követ minden úton keresztül. Ötvenezer kard nyugszik hüvelyében odafönt Skóciában. De a skót férfiak még haboznak, és a kardok nem repülnek ki hüvelyükből. Amelyik pillanatban a Reicudan Dhu, az Óriások Brigádja a törvényesen felszentelt, a pápa által megáldott katolikus Stuart király mellé áll, vége lesz habozásuknak. Egész Skócia felkel az igaz ügyért, az igaz hitért, hogy az ősi Stuart-dinasztia visszakapja trónját.

- Én alantas államkatona vagyok - felelte Badereigh -, és csak magamért felelhetek.

- Nos hát felelj magadról! - kiáltott fel az ismeretlen és gyújtó tűz lobogott fel hangjában. - Felelj magadról, Badereigh, és ne feledkezz meg apádról, aki igaz, keresztény katolikus férfi és a törvényes uralkodóház híve volt, amíg mocsoktalan, hősi kardja ki nem hullt kezéből.

Badereigh sokáig némán, fejét lehajtva állt a három férfi előtt, majd így felelt:

- Én még az utolsó darab kenyeret, amit tegnap lenyeltem, abból a pénzből vettem, amit ez az Orániai György mint katonai fizetést utalt ki számomra. A ruha, ami testemet fedi, a fegyver, amit oldalamon viselek, mind az övé. Ezt a kardot György király nevében és szolgálatára övezték fel derekamra. Hogyan fordíthatnám hát ellene?

Aztán fölemelve fejét, erős, kemény hangon, mintegy fogadalmat téve, folytatta Badereigh:

- De most hallgassatok ide. Nemsokára otthon leszek Skócia földjén, gleneili házamban. Akkor ledobom magamról ezt a ruhát, eldobom ezeket a fegyvereket. Ott, amint házam küszöbét átléptem, többé nem vagyok György király katonája. Skót nemes vagyok, aki szabadon használhatja ősei kardját, s aki minden csepp véréért szívesen áldozza fel az igaz ügyért.

Az ismeretlen férfi hallgatott, s némán beburkolózott sötét köpenyébe.

- Saunder Ogilvie Badereigh - mondta most Duncaw de Lenogh ünnepélyes, komor hangon -, én egyszer már megjósoltam jövődet, most megint csak figyelmeztetni tudlak; messze út vezet még innen Bren-Nevesig és te soha, sohasem fogod többé viszontlátni gleneili házatad.

Douglas de Glencairn még hozzátette:

- A szerencsédet hoztuk mi el neked, Badereigh. A diadalmas, boldog jövődő kapuját nyitottuk fel előtted. Mit tehetünk érted, ha nem akarsz azon belépni.

Vártak egy pillanatig, de mert Badereigh nem felelt, a három férfi megfordult, és alakjuk eltűnt az éj homályában.

Badereigh letérdelt, és sokáig imádkozott bensőséges alázattal és odaadással.

Szörnyű tusát vívott lelkiismeretével, hazaszeretetével, de úgy érezte, hogy árulónak nem szabad lennie, a katona árulását nem menti semmi.

Másnap a Reicudan Dhu tisztjei közül többen kérdezték tőle, hogy mi volt az a zaj, amely nyugvóhelye felől hallatszott. Saunder Ogilvie Badereigh nem akarta kiadni Stuart király párthíveit. Megtagadta a választ. Jelt adott az indulásra, de szívére ólomsúllyal nehezedett a titok.

Háromnapi menetelés után az ezred Carlisle kikerülésével elérte Cumberlandet. Anglia határánál voltak már. Badereigh észak felé akart menni, Salkink felé, de Duncawnak, a zászlósnek hatalma, mert nagyszerűen ismerte ezt a vidéket, napról napra nőtt. Az ő tanácsára egy rövidebb és szerinte biztosabb utat választottak, amely északnyugat felé vezetett.

Bár nem láttak egyetlenegy angol csapatot sem, mégis mindegyikük érezte, hogy üldözik őket.

A negyedik nap, pár órai gyaloglás után, kénytelenek voltak pihenőt tartani. Az út járhatatlan volt. A Duncaw MacAlpine által ajánlott irány Solwey mocsarai felé vezetett. Úgy látszott, hogy az éj sötétjében beletévedtek a mocsárba, mert egyszerre csak zsombékos, nád borította, süppedő talajon voltak, és nem látták sehol sem a kifelé vezető utat.

Meghúzták hát magukat a nedves talajon, és elhatározták, hogy bevárják a hajnali világosságot, amely majd utat mutat számukra.

Duncaw MacAlpine, a zászlós, rendesen hordágyán aludt. Még mindig nem heverte ki teljesen a sebesülést, amely akkor éjjel érte, amikor Badereigh társaival vadászaton volt, amikor is szerencsétlenségükre szarvasüszőt lőttek. Erről az éjszakáról néhányszor szó esett a menekülés alatt, mert az Óriások Brigádja csapatában igen sok katonának az volt a véleménye, hogy a véletlenül lelőtt szarvasüsző hozott minden bajt, minden szerencsétlenséget. A vadászattal kapcsolatban szóba került a zászlós titokzatos megsebesülése is, csodálkozva emlegették, hogy senki sem sejtí, ki lehetett a merénylet. Duncaw MacAlpine azonban, ha erre terelődött a szó, komoran elfordította a fejét, nem szerette, ha balesetéről beszélgettek.

A hajnal derengeni kezdett. Két katona odament a zászlós fekhelyéhez, hogy felkeltsék. Megdöbbenve látták, hogy MacAlpine ágya üres. Keresni kezdték a környéken, de sehol sem találták. Eltűnését még rejtelmesebbé tette, hogy sebesülése miatt egy lépést sem tudott támogatás nélkül tenni.

Mégis még egy óra hosszat keresték a katonák a mocsár zsombékjai között. Sehol sem akadtak nyomára.

A hajnali világosság előtt szétoszlott az éj sötétje. Könnyű, párás köd lebegett a szemhatáron. A nappali világosságban kivehették, hogy a mocsárban tanyáztak, nádtenger közepette, mely körös-körül végeláthatatlan messzire hajladozott a könnyű, reggeli szélben. Ebben a hatalmas zöld óceánban széles, fekete csík látszott: a tegnapi esti lábnyomok.

Így legalább tudták, hogy a visszavivő út merre van. A Reicudan Dhu katonái gyorsan felcihelődtek, mielőbb ki akartak jutni a láp süppedő, bizonytalan nádtengeréből.

Körös-körül ameddig a szem ellát, mindenütt nád és víz. Egyedül dél felé volt nyitva az út.

A katonák sápadtan, komoran néztek egymásra. Érezték, hogy árulás történt, és érezték, hogy valami veszély fog lecsapni rájuk.

Némán, sietős léptekkel indultak visszafelé, amerre a letaposott nád mutatta az utat.

MacRea egyszerre csak felkiáltott:

- Istenem, álmodok-e? Mintha szuronyok csillogását és ágyúkat látnék a ködön keresztül!

És kinyújtott ujjával egy domb felé mutatott, amely Carlisle irányában feküdt.

- Csakugyan, sisak és szuronyerdő - mondta MacPherson zászlós. - Isten legyen irgalmas nekünk - kiáltott fel -, az az ember elárult bennünket!

Igen, most már valamennyien biztosak voltak ebben. Eszükbe jutott MacAlpine gyanús viselkedése, a hazug hír, amellyel a visszavonulásra rávette őket, visszaemlékeztek, hogyan osont be közéjük a végzetes estén unokatestvére, hogyan töltötte poharaikba a tüzes bort. Duncaw álnoksága a maga teljes becsstelenségében ott állt előttük és halálosan keserű hangon ismételték: „Árulás! Árulás!”

Három lovas alakja vált ki a ködfátyolból. A dombról száguldtak lefelé. Egyikük a fehér parlamentérszázalót tartotta kezében.

A nap most felragyogott, és sugaraitól a ködfátyol foszladozni kezdett. A meghúzódó ködön keresztül hatalmas ágyúk félelmetes vastorkai néztek farkasszemet az Óriások Brigádjával. A dombon pedig, tetejétől le egész az aljáig, 5 angol ezred sorakozott; mozdulatlanul és félelmetesen álltak ott, fegyvereik és sisakjuk élén megcsillant a napsugár.

A három lovas egyenesen az Óriások Brigádja felé tartott. A domb lábánál megálltak. Vezetőjük, sir Henry Stapleton harsány hangon így szólt:

- Gentlemanek! Adjátok meg magatokat Őfelségének a királynak! Katonák vagytok, láthatjátok tehát, hogy a menekülés lehetetlen. Mi is katonák vagyunk, és úgy bánunk veletek, ahogy a katonákhoz illő bajtársi szeretet és becsület rendeli.

NYOLCADIK FEJEZET

A három koporsó

Az Óriások Brigádja október 16-án tette le a fegyvert a Solwey-mocsárban, nagy, komor hegyek aljánál, amelyek már Skócia határát veszik körül.

Milyen kevés út választotta már el a boldogtalanokat a szabadságtól, az élettől. A zászlós az utolsó pillanatra hagyta az elfogatást, hogy annál rettenetesebben szenvedjenek az elárult skót férfiak.

A tisztek nagy része inkább harcolni akart, egészen a haláláig, mintsem megadni magát az angoloknak, és György király kegyelmére bízni életüket. De Saunder Ogilvie így szólt:

- A király, igaz, megcsalt bennünket, de ezek, akik velünk szemben állnak, katonák, keresztények és nemesemberek, akik híven teljesítik kötelességüket. Nem szabad, hogy ártatlan vérüket kiontva, lépjünk az Örök Bíró elé.

Badereigh tanácsát az egész csapat megfogadta. A győztes sereg egyébként tisztességgel bánt a foglyokkal. Londonba indultak velük, és október 23-án érkeztek meg az angol fővárosba. A hadbíróság már előbb összeült, hogy a fellázadt sereg felett ítélkezzenek.

Az első tanú, akit kihallgattak, MacAlpine de Duncaw volt, aki most nyugodt, biztos léptekkel ment a törvényszék elé. Pár nappal előbb még támogattatta magát, mint aki a sebesülésből származó gyöngeség miatt egy lépést sem bír egyedül tenni. Most egyenesen, szilárdan lépkedett, szemmel láthatólag semmi baja sem volt. A becstelen orgyilkos, bajtársait eladó hitvány áruló tehát még aljas komédiát is űzött...

Duncaw MacAlpine, immár nem zászlós, kapitányi egyenruha díszeleg rajta. Alávaló hitványságáért gyorsan megkapta tehát a jutalmat.

Duncaw MacAlpine eskü alatt vallotta, hogy a Reicudan Dhu katonái Saunder Ogilvie Badereigh és barátainak befolyása alatt követte el tettét. Badereigh és barátai visszaélve az ő sebesülésből származó betegségével, kényszerítették, hogy lázadó visszavonulásukban akarata ellenére, ő is részt vegyen. MacAlpine Duncaw megesküdtött arra, hogy Saunder Ogilvie Badereigh volt a király elleni összeesküvés feje és tervezője. Esküt tett, hogy Badereigh állandó összeköttetésben állt a száműzött Stuart Mária híveivel, és a skótokat fel akarta lázítani György király és a hannoveri dinasztia ellen. MacAlpine szerint Saunder Ogilvie Badereigh életének nem is volt más célja, mint hogy egy egész Skóciát behálózó összeesküvés segítségével a Stuartoknak visszaszerezze Anglia trónját.

Ezt a vallomását még azzal is megerősítette, hogy elmondta a következőket. Az október tizenkettedikéről tizenharmadikára virradó éjszaka a Halifax környékét körülvevő erdőségben, ahol a Reicudan Dhu táborozott, Saunder Ogilvie-hez titokban három sötét köpenybe burkolt férfi érkezett. A három férfi Douglas de Glencairn, Duncaw de Lenogh és Evan MacGregor Campbell de Dundas volt. Nyomorult pápisták, akikről mindenki tudta, hogy a Stuartok legelkessebb párthívei. Evan Mac Gregor azonfelül a jezsuita rendnek is tagja. Saunder Ogilvie legbensőbb barátainak MacReat és Allan Blane-t mondta. A skót katonák egyszerű és becsületes lelkében, akiknél a káromkodás volt a legnagyobb bűn, ez a szörnyű, álnok hitszegés csak néma undorodó megvetést keltett. A vádlottak mindannyian megtagadták, hogy a tanú szavaira feleljenek, megvetésük csak ezekben a szavakban: „hazug áruló” tört ki. De mégis a bíró kérdésére MacPhersont katonai becsülete kényszerítette annak a bevallására, hogy az emlékezetes októberi éjszakán, amelyen Duncaw szerint a három Stuart-párti pápista

meglátogatta Badereight, ő is hallott elfojtottan suttogó hangokat Badereigh sátora felől. Amikor pedig erre vonatkozólag felvilágosítást kért Ogilvie-től, az megtagadta a feleletet.

Saunder Ogilvie most fölemelkedett, és így szólt:

- Bár meghallgattam volna azokat, akik azon a végzetes éjszakán eljöttek hozzám, és figyelmeztettek sorsomra. Ha hallgatok rájuk, megmentem magam, és - ami fontosabb - megmentem testvéreimet, akik velem együtt ártatlanul vádolva állnak előttetek, angol urak.

Fölemelte fejét, végignézett a kapitányi díszbe öltözött Duncawn és így folytatta:

- És most még MacAlpine-hez volna egy pár szavam. Sokszor megmentettem ezt az embert bajtársaim jogos haragjától. Ha szabad utat engedtem volna felháborodásuknak, akkor most nem gyalázhatná aljas, becstelen hazugságaival az Örök Bíró, a mindent látó és tudó Isten nevét. Itt fölvehette a júdáspénzt testvéreinek, bajtársainak, honfitársainak eladásáért, de ott, a végítélet napján számolnia kell erről a vérdíjról. Én most elfordulok tőle, és elfordulnak velem együtt a többiek, akik bilincsbe verve is szabad skótoknak érezzük magunkat. Téged pedig, Duncaw MacAlpine, átadunk lelkiismeretnek és az Úristen büntető igazságszolgáltatásának.

És most elfordította fejét Badereigh az árulótól, és elfordította a többi tiszt is, és többé egy pillantásra sem méltatta az embert, aki hol vérvörösre gyúlt, hol halásápadttá vált. Mintha csak ő lenne a vádlott, aki végzetét várja.

Badereigh azután a bírák felé fordulva folytatta:

- Én egész életemben mindig csak lelkiismeretem parancsa szerint cselekedtem. Ám azért nem zúgolódtam sorsom ellen, mert ki az az ember, aki nem szolgált rá életével a bűnhődésre? Ha abban, amiben vádolnak, ártatlan vagyok is, Isten látja, tengersok a bűnöm és gyöngeségem. S ha most ezekért fizetnem kell, alázatosan lehajtott fejjel nyugszom bele a Gondviselés kifürkészhetetlen akaratába.

A lord főbíró ünnepélyes hangon kérdezte:

- Saunder Ogilvie Badereigh, elismeri-e, hogy vétkes az ezred parancsnokságának az átvételében és abban, hogy ezt az ezredet a király határozott parancsa ellenére Skócia felé vezényelte?

- A király között és közöttünk szerződés volt, szerződés, amelyet neki és nekünk egyaránt kötelességünk volt betartani. Igaz, nem tagadom, én voltam az első, aki ezt mondtam: „A király megszegte szavát, s ezzel felbontotta szerződésünket és visszaadta szabadságunkat. Keresztény hitemre, katonai becsületemre esküszöm, sohasem köteleztem magam másra a királlyal szemben, mint hogy megvédem Skócia határait.”

- Mi a vallása? - kérdezte az elnök.

- Az apostoli római katolikus vallás őseim hite, akik, hála Istennek és a Boldogságos Szűznek, igaz keresztény nemes emberként éltek és haltak meg éppen úgy, ahogy én éltem és ahogy én fogok meghalni.

Saunder Ogilvie keresztet vetett. A vádlottak is mindnyájan keresztet vetettek, és alázatosan lehajtották fejüket.

A bírák közül néhányan elsápadtak. Azért ültek ott, hogy ítéljenek. S eleve ki volt adva a parancs, hogy hogyan kell ítélniük.

Amikor a vádlottakat visszavitték a fogházba, még nem ismerték az ellenük hozott ítéletet. De az öreg Allan Blane, aki Badereigh és MacRea között ment, előre sejtve mindent, így szólt:

- Senki sem kerüli el végzetét. A vadászat éjjelén üszőt terítettünk le. A lelőtt üsző szerencsétlenséget jelent, és íme, a baj utol is ért minket.

London csőcseléke aljas szidalmakkal illetve a skót mártírokat. Börtönük előtt állandóan zajongtak, üvöltöztek, és az ablakokat kövekkel és záptojással hajigálták.

Október 27-én hajnalban, óriási tömeg gyűlt össze a börtön előtt.

Amikor a felkelő nap első sugarai ráhullottak a nagy komor épület sötét falaira, az ott ácsorgók láthatták, hogy egyenruhás katonák hosszú sorfala veszi körül a Tower Hillt. Négy gárdaezred, nyolc gránátos- és hat dragonyosezred állt egymás mögött.

A skót csapat fekete zászlót lengetve sorakozott fel. A börtön ajtaja kinyílt. Az Óriások Brigádjának négyszáz katonája lépett elő fegyver nélkül. Száműzetésre ítélték őket, ami annyit jelentett, hogy a gyarmatokra deportálták kényszermunkára.

Utánuk Saunder Ogilvie, Daniel MacRea és Allan Blane jött hajadonfőtt. Kezüik hátra volt kötve.

Mindegyikük előtt négy ember vitt egy nyitott koporsót. A fekete kelmébe burkolt dobok gyászos hangon perdültek meg. A katonai zenekar megindító gyászindulót játszott. A dühödt csőcselék vad hangú ujjongásban tört ki és artikulálatlan ordítások voltak hallhatók: „Halál a pápistákra, halál a jezsuitákra!...” A négyszáz száműzöttet két csoportban állították fel. Mielőtt a szerencsétleneket a messze gyarmatokra vitték volna, a haditörvényszék ítélete szerint végig kellett nézniük társaik kivégzését.

A három koporsót a Towertől százlépésnyire letették. A koporsók gyászos ürességgel kongtak, amikor a földet érték.

Három fekete lepellel bevont oszlop állt egymás mellett. A három koporsó elé odaállították a három boldogtalan halálraítéltet.

A gyászinduló elhallgatott, a dobszó megszűnt. Lassanként halálos csönd borult a térre, még az alávaló csőcselék ordítóza is megszűnt.

A nagy tér minden házának ablaka telve volt emberekkel. A háztetőkön és a kémények mellett is sűrű rajban álltak az emberek.

A nagy, szürke falakon figyelő alakok gubbasztottak. A fák lombjai között ördögi vérszomjtól eltorzult arcok meredtek elő. A londoni csőcselék volt itt; férfiak, asszonyok, gyermekek, a kora reggeli órában már részek a pálinkától, a gintől. Vad vérszomjúsággal lesték, hogy mikor fog az ártatlan, nemes skót vér kiöntetni. A király tudta, hogy mi mulattatja népét, gondoskodott szórakoztatásukról.

A katonaságból húsz skót katona lépett elő puskával a kezükben. Két egyenes sorban az elítéltek felé mentek. Alpine MacAlpine de Duncaw kapitány vezényelte őket.

A három áldozat letérdelt, és fennhangon imádkozott.

A négyszáz száműzetésre ítélt férfi pedig hajadonfővel, sápadtan és földre szegezett szemmel, megismételte az ima utolsó részét, mint azt a római katolikus egyház szertartása parancsolja.

A három halálraítélt fölállt. Nem engedték, hogy szemüket bekössék. Büszkén, magasra emelt fővel álltak ott, és Badereigh, MacAlpine kapitány szemébe nézve, minden harag és fölháborodás nélkül így szólt:

- Duncaw, én nem cserélnék helyet veled.

MacAlpine arca kékesszürke volt, de mosolygott. Ő vezényelte a katonákat.

- Éppen hét hete - mormogta az öreg Allan Blane -, egy szerdai napon üszőt ejtettünk el lesben a lochmahi gázlónál. A szerencsétlenség, íme, utolért bennünket... - Mielőtt meghalnék, szeretném még egyszer az Ogilvie nemzetség kürtszavát hallani.

- Hallani fogjuk, testvér - kiáltotta MacRea. - Húszezer igaz, nemes, bátor férfi kardja repül ki hüvelyéből, ha halálunk híre eljut hozzájuk. Hallani fogjuk a skót törzsek kürtszavát. Isten éltesse Skóciát és a mi királyunkat! A Stuart királyt, aki jó, hű és nemes! Isten vezérelje őt vissza ősei trónjára.

- Térdre! - kiáltotta MacAlpine erős, kemény hangon.

Most közelebb ment az elítéltekhez. A hús katona huszonöt lépésnyire állt a három elítélttől. A katonák első sora fél térdre ereszkedett. Badereigh most halkán mondotta:

- Uram, Istenem, a te irgalmadba, kegyelmedbe ajánlom drága jó feleségemet és árva kis Hector fiamat.

MacAlpine közelebb hajolt az imádkozó emberhez és suttogó hangon mondta:

- Badereigh hallasz engem? Úgy öllek meg téged, mint ahogy a kutyádat elpusztítottam. Az özvegyed, Catherine Blane az én feleségem lesz, a fiad pedig szolgálni fog házámban. Érted, mit mondok, Badereigh? Azt akarom, hogy kétségbeesve, átkozódva halj meg.

Badereigh egy szóval, egy mozdulattal sem reagált az alávaló orgyilkos szavaira. Talán nem is hallotta őket. Lelke talán már ott repdesett az Úr trónja körül, hogy beszámoljon földi bolyongásáról.

...A templom órája nyolcat ütött.

Hús lövés dördült el, Badereigh maradt utolsónak állva. Teste megremegett, mint a tölgy, amikor a favágó baltája éri.

Azután a földre roskadt, és a dobok megperdültek.

Ogilvie Badereigh és még két, az Ogilvie nemzetséghez tartozó férfi a holttesteket koporsóba tették, mialatt a bábész csöcselék lassanként oszolni kezdett.

Ronald Badereigh szőke hajából levágott egy fürtöt, azután sírt ásott a három halottnak London szürke városában. Messze, ó jaj, szörnyű messze az áldott, szabad mezőtől, hol a skót ősök alusszák csöndes álmukat...

- Hölgyeim - mondta Walter Scott, olyan hirtelen abbahagyva elbeszélését, hogy a vendégek meglepetve néztek egymásra. - Az Edinburghi Revü és a Quarterly szememre hányják, hogy könyveimben túlon túl hosszadalmasan írok le minden személyt, sőt még minden tárgyat is, ami bizony néha rendkívüli módon elnyújtja az elbeszélést. Lord Byron elbeszéléseimet azzal a kollégiumi itallal hasonlítja össze, amelyben kevés a bor, de sok a víz. Az ember néha még a legkeményebb és igazságtalanabb kritikában is való igazságot fedezhet föl. És higgyék el, sok mindent elkövettem, hogy ettől a hibámtól megszabaduljak.

- De hiába, el kell mondanom dolgokat, ha túlon túl részletezőnek látszanék is, mert szorosan hozzátartoznak a történethez. Néhány mondatban ecsetelnem kell, hogy milyen hatást tett rám akkor, gyermekkoromban, Hector Ogilvie de Badereigh elbeszélése a három nemes áldozat haláláról.

Az asztal körül néma, komor csönd uralkodott. Apám szomorúan nézett maga elé. Nem szerettem, ha jelenlétében - főleg az én jelenlétemben - azokról az aljas tettekről beszéltek, amelyekkel a hannoveri dinasztia angliai uralkodását megkezdte.

Én a felháborodástól remegve, némán hallgattam. Minden szörnyeteg között, amely valaha is koronát hordott, én mindig ezt a hitvány, gyáva hollandi gazembert utáltam a legerősebben, akinek uralma a szószegés és a becstelen álnokság jegyében folyt le. Az én gyermekes, de tűzben lobogó fantáziám tisztán és világosan látta maga előtt a nemes skót vitézeket, a három fennkölt lelkű áldozatot és mögöttük a három üres, nyitott koporsót. Ez a barbár kegyetlenség különös, rémes borzalommal töltötte el lelkemet. És szerettem volna, hogy mint Nero (én, hölgyeim, én, aki még egy legyet nem öltem soha életemben), szerettem volna egy kardcsapással levágni a szemérmetlen, aljas, vérszomjas londoni csócselék százezer fejét. Hadd pusztuljon a hitvány tömeg, amely ujjongani tudott a hősök bukásán.

Gillie lesütötte szemét. Halálsápadt arcából mintha minden csepp vére visszafutott volna szívébe. Vértelen fehér kezét összekulcsolta mellén. A laird büszkén, magasra emelt fővel ült az asztalnál. Borospoharát színültig töltve Gillie felé nyújtotta:

- Idd ki ezt, Ogilvie! - kiáltotta érces hangon. - Most már tudod, hogyan halt meg a te hős nagyapád, Saunder Ogilvie Badereigh lairdje. Majd azután elmondom neked nagyanyádnak, a szép, hős lelkű, a nagy hírű Catherine Blane-nak végső óráit.

Csak hogy a laird nem tudta ez este tovább folytatni a történetet. Gillie a nagy vérveszteség és a heves fájdalom miatt elvesztette eszméletét. Én vettem észre legelőbb, hogy nagy baj van, felsikoltottam. A laird az utolsó percben megkapta fiát, különben lefordul a székről. Apám és én elsápadtunk az ijedségtől, az öreg szolga, aki nagyon szeretete a „verekedős, fiatal Ogilvie úrfit”, sápítózva állt az asztal mellett. A laird összehúzta kemény szemöldökét, de hangja nem remegett, amikor a szolgára rászólt:

- Semmi sopánkodás, öreg! Segíts a fiamat ágyba fektetni. Ismerem a fajtámat, holnapra már semmi baja sem lesz.

KILENCEDIK FEJEZET

A levél

Az öreg laird tévedett. Akármilyen erős fajtából származott is Gillie, pár napig mégis súlyos betegen feküdt. Magas láza volt, és apám és én nagy aggodalommal jártunk-keltünk és faggattuk az orvost, nem veszélyes-e Gillie sebe?

Az öreg Badereigh arcán nem látszott semmi izgalom. Egy kicsit sápadtabb és szótlanabb volt a rendesnél, híres jó étvágyát is mintha elvesztette volna, de rendületlenül bízott fia felgyógyulásában.

S csakugyan Gillie pár nap múlva felkelt, és gyorsan összeszedte magát. Nemsokára megint ott ültünk az asztal mellett, és Gillie unszolására az öreg Badereigh tovább mondta családjuk történetét.

Magam is csak úgy remegtem a türelmetlenségtől, sőt jól láttam, hogy édesapám is feszült figyelemmel várja a történet folytatását. Badereigh egy este azután újra el is kezdte:

- Ronaldot megszabadította szenvedéseitől a halál. Mi rendesen keresztényi temetéssel kísértük ki a szegény, sokat szenvedett embert utolsó útjára. Már pár hete a temetőben pihent, amikor öreg dajkám egyszer véletlenül átkutatta a rongyos ruha zsebeit, amelyben hozzánk azon a végzetes éjszakán a szökevény bekopogtatott. A kabát zsebében egy levelet talált dajkám. Ronald a nagy betegség ideje alatt, úgy látszik, teljesen megfeledkezett róla. Ne csodálkozz rajta, Gillie, hogy ma is szóról szóra el tudom mondani, mi volt a levélben. Nagyapád végső üzenetének hogy is felejténém el akár csak egy szavát is valaha, Gillie fiam? A levélben ez volt:

„Kedves, drága Catherine-em!

Ez az utolsó éjszakám, amelyet itt a földi világban élek. Ennek az éjszakának még eljön a virradata, azután következik a pihenés, a nyugalom, az alvás. Kívánj nekem jó éjszakát, édes kis Catherine-em.

És én mit kívánjak neked? Most ebben a pillanatban óhajtanám, bár ne szerettél volna olyan nagyon, olyan hűségesen, olyan odaadóan. Kevesebb volna akkor most a gyötrelmed, a fájdalomad, a gyászod. Félek, hogy nagyon is sokat fogsz szenvedni, és én nem lehetek melletted, hogy megnyugtassalak.

Bármennyit gyötrődsz is, kisfiunk, Hectorunk kedvéért erősnek kell lenned. S immár ezentúl apja is kell hogy legyél árva fiadnak. És én ismerlek, Catherine, te fel fogod nevelni fiunkat istenfélelemben, emberszeretetben, az Ogilvie-nemzetséghez illő becsületben, derék, vitéz skót férfiúnak, aki tudni fogja kötelességét élőkkal és halottakkal, Istennel és emberekkel, hazájával és hitével szemben.

Egyéb mondanivalóm alig van már. Szeretnék úgy elmenni innen, hogy ne okozzak túlfájdalmat neked. Ám jól tudom, hogy ez lehetetlen. Nem tehetek érted egyebet, mint kérni az Istent, hogy amit rád mért, erősen, nevedhez, jellemedhez méltóan tudj elviselni.

S ha valaha valamit ellened vétettem volna, ha valamikor megszorítottalak vagy -keserítetek volna, drága jó hitvesem, bocsásd meg azt nekem... Csak arra gondolj, hogy szerettelek, és hogy nagyon boldoggá tett szerelmed, a legnemesebb, a legkiválóbb asszonyé!

És ne sajnálj engem nagyon. A halál nem is olyan rettenetes, ha nyugodt, tiszta lelkiismerettel fogadjuk. S engem nem terhel súlyosabb bűn, mint amit az emberi gyarlóság hoz a halandóra. Krisztus vére lemosa ezt, és az Ő szenvedései beajánlanak engem mennyei Atyánk irgalmába... Én nem félek, Catherine. Mintha csak itt volnál velem, és a kezemet fognád.

Vagy talán itt is vagy, csak nem látlak, merthogy gyöngék a mi szemeink, amíg itt botorkálunk a földi ösvényeken.

Virrad!... Az örök mennyei világosság reggele ez, Catherine... Isten oltalmazzon meg édes feleségem, kicsike, drága Hector fiam.”

Ez volt nagyapád utolsó írása, Gillie. Halálának hajnalán vetette papírra. Hogyan tudta azt elrejteni s Ronaldnak átadni? Örök titok marad. De anyám kezéhez kapta, elolvasta, és azután eltette abba a rózsafa szekrénybe, amely ott áll Badereighben ma is, a hálósobámban. Abba a szekrénybe nagyanyád tette be a levelet, Gillie, férjének levágott hajfürtjével. És azután, később, még én is hozzátettem egy fürt haját, amelyet a koporsóban fekvő édesanyám halántékáról vágtam le.

TIZEDIK FEJEZET

Az özvegy

Anyám gyászruhát öltött, és soha többé más színű köntös nem volt rajta. MacAlpine-t nem láttuk. Pedig anyám várta. Fekete ruhájában állandóan ott hordta a tört, amely már egyszer piros volt Duncaw véréből.

Gleneilben, házunk nagytermében diadaljelvényként helyezte el apám fegyvereit. Én anyám parancsára sutba dobtam a könyvet és a füzetet, egy katona lett az oktatómesterem, aki mindennap hat óra hosszat gyakorolta velem a fegyverforgatás különböző neveit. Anyám minden leckénél jelen volt, és ha jól végeztem munkámat, megölelt, és így szólt hozzám:

- Badereigh, te meg fogod bosszulni apádat!

Vívóleckéim után mindig családi nevünkön szólított, hogy ezzel is eszembe juttassa kötelességemet.

Az évek egymás után teltek-múltak. Elmúlt az 1745-ös esztendő is, amikor Collodennél Skócia utolsó reménysége is elveszett. Én is el akartam menni a csatába nemzetségem többi tagjával, noha még gyermek voltam. De anyám nem engedett. Életének csak egy célja volt, szívében csak egy érzés volt: a bosszú.

Már régóta észrevettem, hogy napról napra sápadtabb és soványabb lett. Fegyverforgatási gyakorlataim alatt néha olyan gyöngeség fogta el, hogy kénytelen volt leülni.

Öreg dajkám a legnagyobb odaadással ápolta. De hiába volt minden igyekezet, anyám napról napra jobban közeledett a sír felé. Pedig olyan fiatal volt még... Olyan fiatal és olyan szép...

Az 1748-as év novemberében odahívott engem az ágyához, és így szólt:

- Szerettem volna még tavaszig várni, de Isten nem akarja.

- Mit akartál megvárni, anyám?

Szomorú tekintetét reám szegezve így suttogott:

- A termeted már most is olyan, mint egy férfié, de tavaszra erősebb lettél volna.

- Azzal az emberrel kell megvívnom? - kiáltottam fel örömmel.

Szomorú szeme felragyogott. Fehér karját szorosan nyakam köré vonta, és így szólt:

- Hector, kedves fiam, meg kell bosszulnod apádat.

Azt nem is tudtam, hogy anyám egy percre sem tévesztette el szeme elől apám gyilkosának pályafutását. Nem volt életében olyan mozzanat, amelyet anyám nem ismert volna.

Hat év telt el már apám halála óta. A Vörös Alpine részt vett a flandriai hadjáratban, a háború végén mindjárt ki kellett lépnie a katonai szolgálataból. Olyan nagy volt iránta a tisztek, sőt még a közkatonák megvetése is, hogy nem maradhatott a hadseregben. Az árulóknak, akik eladják magukat, nagyon nagy árat kellene követelniük gázságukért, mert még azok is, akik megvették, undorodva rúgják el maguktól őket.

MacAlpine kapitányi ranggal tért vissza Skóciába. A sík földön telepedett le, mert a felvidékiek szomszédsága nagyon kellemetlenné vált volna számára. Kilpatrickban lakott, három testvérével és néhány nemzetségébe tartozó férfival. Meg is házasodott. Azt mondták, kedves, vidám kedélyű nőt vett feleségül.

Anyám pontosan értesült mindenről.

Elutaztunk Gleneilből. Anyám nem akarta, hogy Jan Ogilvie, a mesterem, elkísérjen bennünket. Az utazás alatt csodálatos módon visszanyerte erejét, mert az útnak azon a részén, amelyet lóháton nem lehetett megtenni, gyalogolt.

Kilpatrickba érkezve, nem hallgatva könnyörgéseimre, elvált tőlem. Engem elhelyezett egy vendéglőbe. Ő maga egyedül elindult a Vörös Alpine házába.

Búcsúzáskor sokáig szívéhez szorítva magához ölelt, de nem sírt, egy könnycseppet sem ejtett, és csak ennyit mondott:

- Légy készen minden pillanatban!

Nem tudom, hogy mi történhetett anyám és apám gyilkosa között. Anyám nekem megparancsolta, hogy maradjak Kilpatrickban, és semmi esetre se távozzam onnan. Harmadnapra végül üzenetet kaptam:

„Este kilenc órakor a dumbartoni úton, a második oszlopkőnél.”

Visszaemlékeztem anyám szép, komoly arcára, amikor így szólt:

- Légy készen minden pillanatban!

Teljes tudatában voltam szavainak súlyos és komor jelentőségével. Alaposan szemügyre vettem tehát még egyszer fegyverzetemet.

A kijelölt helyen ott találtam anyámat.

Megcsókolt, és mivel az éj már leszállt, megtapogatta övembe dugott fegyvereimet. Amikor kezével megérintette kardomat, csak ennyit mondott:

- Jól van.

És azután olvasóját nyakamba akasztotta. Keze jéghideg volt, de szája perzselő tűzként égette homlokomat.

- Gyere - mondta. - Isten ítélete lesz itt!

Letértünk a nagy útról, és egy keskeny, kis ösvényen haladtunk végig, amely a réteken keresztül vezetett át.

Útközben anyám egy szót sem szólt, de néha hallottam, hogy halkan imádkozik.

Ámbár még csak három napja váltunk el, úgy tűnt fel nekem, hogy nagyon megváltozott. Mint egy túlvilági jelenés, suhant előttem, s arcvonásait nem bírtam kivenni.

Hirtelen megállt. Nagy, évszázados tölgyfák alá értünk. A kopár ágakon keresztül látni lehetett a sötét égboltozatot. A tisztás végén gránitból való kereszt emelkedett.

- Imádkozzunk! - mondta, s letérdepelt a földre.

- Itt lesz a párbaj helye? - kérdeztem én.

- Igen - felelt ő halk hangon.

- Ezen a helyen és ebben az órában, anyám - mondtam -, a fegyverforgatás mesterségének, amelyre tanítottátál, semmi hasznát sem vehetem. Csapásainkat egészen a véletlen vezeti, mert kardjaink hegyét sem látjuk a sötétben.

Hirtelen lépések zaja hallatszott az éjszakában, és éneklő hang csendült fel a homályból.

Anyám, ahelyett hogy válaszolt volna, rám parancsolt:

- Álld el az útját, és mondd meg neki a neved, Badereigh!

- Catherine - kiáltott a hang -, hé, Catherine, szép kis unokahúgom!

Anyám neve ennek az embernek az ajkán káromkodásnak hatott rám. Azt mondtam magamban:

- Meg kell hallania a szívem dobogását, olyan hevesen zakatol a mellemben.

És emlékszem, hogy soha egész életemben nem éreztem ehhez hasonló aggasztó borzalmat. Hideg verejték öntötte el halántékomat.

Ő pedig vidáman énekelve - mert biztosan bőséges vacsora után indult el - egyre előbbre jött, időről időre megismételte:

- Hé, Catherine, merre vagy? A protestánsoknak a törvény megengedi a válást. Én már nem vagyok katolikus. Catherine, tudod mit? Elveszlek feleségül.

A sötét éjszakában bizonytalanul, homályosan kirajzolódott zömök természetnek körvonala.

Kardlapommal felé csaptam, belefojtva énekét és anyámat káromló beszédét.

Hátraugrott, és kardját kirántva így szólt:

- Hohó, valami tolvaj vagy gazfickó!? Istennek hála, kettővel szemben is helyt tudok én állni.

- Nem útszéli csetepaté ez, Duncaw MacAlpine - mondtam én. - Halálos mérkőzés lesz itt, én Saunder Ogilvie fia vagyok.

Hatalmas csapással vágott felém, amelyet én a pajzzsal védtem ki, azután így mormogott:

- A nőstény farkast látva, persze a farkaskölyökre is gondolnom kellett volna.

Visszavágtam és újra neki akartam ugrani; de a Vörös Alpine már sehol sem volt.

Leszaladt az ösvényről, és a fák között húzta meg magát. Csakhogy a zaj, amelyet pisztolya felhúzása okozott, elárulta, hová rejtőzött.

Találomra arrafelé rohantam, és többször nekivágtam kardommal anélkül, hogy eltaláltam volna. Közben ő is elsütötte pisztolyát, de a sötétben elhibázott. Ám egyszerre erős fény világította be a párbaj színterét, és világosan láthattam Alpine-t, amint reám szegezte pisztolyát. A becestelen kutya üvölteni kezdett, amikor ismét nekirohantam. Anyám magasra tartott kezében vörös lánggal égett a fáklya. Ellenségem öve vértől piroslott.

Anyám örömkialtásban tört ki.

- Bátorság, Hectorom!... Egyetlenem! - És még magasabbra emelte a fáklyát...

MacAlpine vérző szemének gyors pillantásával végigvizsgálta a tisztást. Amikor látta, hogy egyedül vagyunk, gúnyosan és diadalmasan elmosolyodott. Attól tartott, hogy csapatostul támadják meg.

Eldobta pisztolyát és kardját kapta kezébe.

Nagyon elbizakodott, különösen megörült a világosságnak, amelyet a fáklya terjesztett. Ez a világosság nagy előny volt számára, aki sokkal erősebb volt, mint én, és ügyesebbnek hitte magát nálam.

De már az első összecsapás után elhagyta vakmerő hetykesége, mert a homlokán levő ráncok mélyebbek lettek, és bozontos szemöldökét összehúzta.

Végre MacAlpine-nek sikerült, hogy cselvetéssel súlyos sebet ejtsen a jobb lábamon.

Egész testemben meginogtam. Anyám kétségbeesetten felkiáltott, és a fáklya megremegett kezében.

Bal lábamra térdeltem és így vártam Duncawt, aki kirántott karddal közeledett felém.

Eldobtam pajzsomat, és dirkemet (skót katonai tör) fogtam a kezembe. Tudtam, hogy ha most súlyosan meg nem sebesítem, veszve vagyok. Kardommal kivédtem csapását, és egy vízszintes vágással kettévágtam jobb bokájának izmait.

Előrebukott, a kezére támaszkodott, és vad káromkodásban tört ki.

Most már mindketten térden állva küzdöttünk.

Anyám hangosan imádkozott.

Eldobtuk kardjainkat és a dirkkel harcoltunk tovább.

A Vörös Alpine félelmetes ellenfél volt, de ő a szabad küzdelemhez volt szokva, az én mes-terem viszont előkészítve engem e szörnyű párbajra, megtanított a térdelő, sőt a fekvő helyzet-beli fegyverforgatásra.

Az én sebesülésem, ámbár rosszul, nehezen, de mégis lehetővé tette, hogy mozogni tudjak. Duncawt ellenben a földre szegezte a sebe, minden mozdulatával egy fájdalmas ordítás tört elő ajkán. Az én sebem nem volt fájdalmas, de rengeteg vért veszítve, éreztem, hogy egyre gyöngülök. Összeszedve minden erőmet, félretett kardomat két kezembe fogva, teljes erőmmel a koponyájára sújtottam. Az agónia hörgésével roskadt le a földre.

A vérvesztéstől és a szörnyű viadaltól minden erőmet elvesztve, ájultan estem össze.

Amikor kinyitottam szemem, anyám ott térdelt mellettem.

Soha nem láttam még ilyen sápadtnak és ilyen szépnek.

Rám mosolygott, azután fölemelte fáklyáját, és megvilágította halott ellenfelünket.

A hold feltűnt a láthatáron. Anyám eloltotta fáklyáját a nedves mohában.

Mintha jeges hideg szállt volna tagjaimba, megbénítva szívem dobogását. Anyám karjai közé emelt. Nem volt erőm sem beszélni, sem védekezni ölelése ellen, de halálos rémület állt szívembe a szörnyű erőfeszítés miatt, amelyet most véghezvitt.

Nem tudta, hogy hallom, és reszkető hangon sutto-gta:

- Az élet elhagyja a testét. Meghal, hogyha itt hagyom.

Azt hiszem, igaza volt. Ez a hideg, amely tagjaimat áthatotta, a halál dermedtsége volt.

Irtózatossá lehettem én gyenge karjainak. Úgy homályosan, tudat alatt éreztem, hogy meg-öli magát azzal, hogy engem visszaad az életnek. Félig magamon kívül mormogtam, mert útközben újra elvesztettem eszméletemet.

Mintha holttestet vinne magával.

Legalább egy fél kilométernyire volt ez az elhagyatott hely a dumbartoni úttól. Még egy erőteljes férfi is kifáradt volna, amíg odáig ér velem. És anyám tette meg velem ezt az utat. Anyám, akit a kérlelhetetlen betegség halálra sebzett.

Hogy mennyi ideig tartott ez az út és mennyit szenvedhetett alatta, nem tudom. Csak fényes nappal nyertem vissza öntudatomat. Az ágyon feküdtem, és lábam be volt kötözve. A homlokomon is kötés volt. Nyugvóhelyemtől nem messze egy másik ágy állt. Az ágy fölé

fekete ruhás pap alakja hajolt, körülötte pedig emberek térdepeltek. Nem láthattam, hogy ki fekszik ott, de valami nagy szerencsétlenség érzete szorította össze vasmarokkal a szívemet.

Ebben a pillanatban anyám hangja törte meg a csendet. Mert őföle hajolt a fekete ruhás pap.

- Nem ébredt fel, hogy még utoljára elbúcsúzhassam tőle? - suttogta alig hallható hangon.

Kettőnk közül az egyik meghal!... Ó, mennyire kértem az Istent, hogy én lehessek az.

De anyám meghallotta a gyöngye neszt, amely az életbe való visszatérésemet jelezte, és megkérte a papot, hogy álljon félre.

És én láttam őt, fehéren, mint egy tüneményt, olyannak, mint amilyen most az égben, a szentek között. Halála előtt fölvette szegény a halotti szentséget, és aztán a Mindenható Isten tudja, mennyire is becsületes volt a mi ügyünk!...

- Hallod a szavamat, Hectorom? - kérdezte. Csak szemrebbenéssel feleltem, de ő megértette.

- Méltó fia vagy apádnak, Hector. Megáldalak, édes gyermekem. Utolsó akaratom, hogy a gleneili temetőben nyugodjék testem, és a sírkövön két név álljon, az Övé és az enyém. Isten veled, Hector, édes fiam. Mindketten vétkeztünk, mert ha jogos volt is a bosszúnk, mégiscsak embert öltünk, és én csak azt kérem Istentől, hogy az én halálom vezeklés legyen a te bűnödért is. Úgy élj és úgy halj meg, ahogy az egy skót nemesemberhez és igaz keresztényhez illik.

Ajkain megdicsőült mosollyal hanyatlott vissza párnáira. A pap keresztet vetett és imádkozott... és nekem már nem volt anyám.

A szörnyű erőfeszítés miatt megrepedt egy ér a tüdejében. Tüdővérzésben halt meg...

Az öreg laird hangja megcsuklott. Lehajtotta fejét, és nem bírt tovább beszélni. Minden erejére szüksége volt, hogy a szemébe tóduló könnyeket visszafojtsa.

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Gillie

A csöndet apám halk, szelíd, csöndes szava törte meg. Egyrészt vigasztalni akarta a fájdalomával erősen küszködő erős férfit, másrészt el akarta terelni gondolatait a vérbosszúról, amelyet ő, a törvény embere csak helyteleníthetett.

- Badereigh - mondta apám, a laird vállára téve kezét. - Az ön édesanyja kiválóan nemes, ritka, erős lelkű asszony volt. Érdemes és szerencsétlen sorsa mind számba vétettek, amikor az Úr színe elé jutott. Ő már ott van a túlsó parton, ahová nem viszünk magunkkal gyűlölséget, ahol mindent megbocsátunk. Az örökkévalóság vizei kimossák szívünkől a vad, a bűsz indulatokat. A bosszú betelt, Badereigh. S a véres tragédia árnyékára immár ráborul az idő.

- Doktor - felelt a laird -, ön okos és jó ember, de nem érti meg a mi lelkünket. Az idő nem temeti el a gyűlöletet. A Vörös Alpine-nek három fia maradt, akik megesküdtek, hogy megbosszulják apjukat.

Felhajtotta poharát, és azon az estén nem beszélt többet.

Egy fél óra múlva Gillie szobájában voltam, mert barátom halkán fülembé súgta, hogy nagyon rosszul érzi magát. Kisült, hogy hiába beszélt az orvos, hamarabb hagyta el az ágyát, mint kellett volna, és ezért sebe felfakadt. Én azonnal a doktorért akartam küldeni az öreg Dicksont, de Gillie szigorúan megtiltotta. Az én kedves barátom reszketett, hogy megint ágyba dugják, és mozdulatlanul kell feküdnie. Ettől pedig jobban félt, mint az összes Duncawtól, MacAlpine-ektől és MacInbyve-ektől.

Apám szobájából ügyesen elcsentem a sebbalzsamot, és gyöngéden, óvatosan bekentem vele barátomat. Az igazat megvallva, ezt a sebbalzsamot a mi békés házunkban csakis Gillie használta, mert ő volt, aki állandóan utcai harcokat folytatva, sebekkel borítva jött haza. De ilyen komoly sebesülést még nem gyógyított a mi híres balzsamunk.

Szegény Gillie barátom ott ült az ágya szélén. Arca krétafehér volt és el-eltorzult a heves fájdalomtól. Nyitott inge vértől volt nedves. A vállától gyomráig húzódó nagy vágás felfakadt. A felfakadt seb nem volt mély, csak hosszú, s a vér lassan szivárgott belőle.

- Gillie - mondtam remegve -, én mégis elküldök a doktorért.

Gillie úgy megszorította a kezemet, hogy felszisszentem.

- Nem vagy igaz barátom, ha elárulsz, Wat mester.

Mit tehettem? Nagyon szerettem Gillie-t, és engedelmeskedtem szavának. Igyekeztem az orvost pótolni. Egy tiszta vászonronggyal gyöngéden bekentem a sebet a mi híres balzsamunkkal, amely Gillie szerint többet ért, mint a doktorok kotyvalékja.

Úgy gondolkoztam, hogy ebben a kérdésben Gillie-t el lehet szakértőnek fogadni. Hiszen nem volt a mi városunkban ember, ki egy év alatt annyi sebet kapott volna, mint amennyit Gillie egy hét alatt összeszedett.

Igyekeztem gyöngéden bánni a sebbel, s kezem elég könnyű és finom volt, de azért szegény Gillie mégis fel-felszisszent, majd ajkába harapott, hogy hangos kiáltásait elfojtsa.

- Wat - mondta Gillie, mialatt a balzsammal kenetettem -, ami igaz, igaz, nem vagy ügyetlen gyerek. Így!... Vigyázz... Azt hiszed, hogy fából vagyok, pajtikám?... MacInbyve-nek csinos lyukat vágtam a fején, és remélem, a jövőben még lesz majd szerencsénk egymáshoz... Ez az átkozott balzsam úgy éget, mint a pokol tüze... De azért csak tedd a sebre, kicsi Wat, mert be fogja hegeszteni... Csak óvatosan, cimbora. Kicsi a kezed, lágy és finom, Wat mester, és mégis úgy fáj, ha ehhez a felszakadt sebhez ér... Köszönöm, Wat...

- Csakhogy nem engedem, hogy útra indulj így, Gillie - kiáltottam könnyes szemmel, mert a sok vér látása egészen megrendített.

- De bizony elmegyek, és ki is állok párbajra, remélem, minél előbb.

- És látod, el kell titkolnom ezt a kis karcolást, Wat - folytatta Gillie -, mert ha apám megtudná, nem vinne most magával, és e küzdelem - Isten őrizz - talán még nélkülem folyna le.

Úgy-ahogy bekötöztem a sebet, és Gillie a megkönnyebbülés sóhajával hanyatlott párnájára.

Jó éjszakát akartam kívánni, de könyörgött, hogy maradjak még.

- Ha elmész - mondta -, rögtön elalszom és nem tudom majd váltogatni a tépést. Ha minden negyedórán beveszek egy cseppnyi orvosságot, és félóránként benedvesítem a borogatást, meglátod, három éjszaka alatt meggyógyulok... Ó, ó, kis Wat... Apám története hosszabbnak tűnt fel nekem, mint egy étlen-szomjan töltött nap. Minden pillanatban azt hittem, hogy menten elájulok. De gondolhatod, Wat, hogy nem beszélt hiába. Mivel apámtól megtudtad a história háromnegyed részét, azt hiszem, jó lenne, ha a maradékkal is tisztába jönnél. Akarsz még egy kis történetet végighallgatni?

Boldogan intettem a fejemmel, és leültem ágya szélére.

- Apám egyet-mást elhallgatott ma este. Nem szeret a bátyámról, Saunie-ről beszélni, aki nagyapám, a galád módon elárult Saunder Ogilvie Badereigh nevét viselte, és aki egy vadászat alkalmával halt meg - véletlen baleset folytán, úgy mondják. Senki nem tudta megállapítani, kinek a fegyveréből származott a golyó, amely a szívét keresztülfúrta. A három MacAlpine fiú éppen olyan lelketlen gazember, mint az apjuk volt. És szegény anyám hányszor zokogott, ha apám esténként kissé késett. Ez a gyűlölet csak egyre növekszik, s e kiömlő vér nemhogy kioltaná pusztító tüzet, hanem inkább még növeli.

És az ördög ármánya folytán, képzeld Wat, a MacAlpine kastély a mi házunkkal szemközt emelkedik. A két egymással szemben levő torony mintha ellenségesen meredne egymásra.

Húsz esztendővel ezelőtt két nővér lakott a két toronyban. Az egyik anyám volt, akinek élete örökös remegés közepette telt el, és talán a bánat vitte korán sírba; a másik torony lakója pedig húga volt, MacAlpine öccsének, Duncaw MacAlpine-nek felesége. A két testvér alig beszélt egymással. Integtek és jelekkel érintkeztek, mintha a két tornyot elválasztó völgy az óceán lenne.

Isten országában találkoztak szegények.

Anyám annyit beszélt nekem Fanny nénémről, hogy én, anélkül hogy személyesen ismertem volna, anyám szavaiból és a távolból látva, végtelenül megszerettem. Sokszor dobáltam csókot feléje a toronyablakból. Nagynénémnek is volt egy kisgyermek, akit gyakran megmutatott nekünk a távolból.

Ám a gyűlölet áthághatatlan falként választott el minket egymástól.

Amikor szegény jó anyám elköltözött az élők honából, hosszú ideig nem találtam nyugalmat otthon. A ködös utakon bolyongtam napközben, és órá gondoltam, aki nem volt immár közöttünk. Egy ilyen sétám alkalmával a Shaw patakhöz jutván, fiatal gyászruhás lányt láttam a pataknál. A parton ült, és szomorú tekintete az esőtől megduzzadt patak hullámain nyugodott. Szeméből könnycseppek gördültek alá gyönyörű arcára. De nemcsak szépsége és bánatának nagy bensősége hatott rám. Mindennél sokkal inkább megkapott anyámhoz való hasonlósága. Nemes, finom szépsége szakasztott mása volt az én megdicsőült édesanyámnak.

A szomorú, bánatos szív testvérként vonzódik egymáshoz. Engem is a fájdalom üzött a patakhoz. Gyengéd módon közeledtem hát a lánykához, és félénken ugyan, de megszólítottam.

Őt is Marynek hívták, mint édesanyámat, ő is anyja után hordta a gyászruhát. Szívem vad erővel vert az izgalomtól; tudtam, hogy anyám húga hamarosan követte testvérét a halál birodalmába. Hogy izgalmamnak és kétségeimnek végét vessem, minden bevezetés nélkül így szóltam:

- Én Hector Ogilvie és Mary MacGregor fia vagyok.

Ő rám emelte nagy, sötét, könnyben úszó szemét, és vékony fehér kezét tenyerembe fektette. Aztán meghatott hangon suttogta:

- Én pedig Fanny MacGregor és Duncaw MacAlpine leánya vagyok, tehát te az unokabátyám vagy. Üdvözljük egymást rokoni csókkal.

Gyöngéden megcsókoltam homlokát és kezét.

Azután sokszor összejöttünk ezen a helyen. Mary teljesen árva volt, gyámja Roderick, a Vörös Alpine legidősebb fia.

Egy ízben megkérdeztem tőle, hozzám jönne-e feleségül? Mosolygott és így felelt:

- Azt akarom, hogy az uram katona legyen, és a Reicudan Dhu egyenruháját hordja.

Nehéz szívvel utaztam el Edinburghba. Hiszen - sajnos - tollal kellett megkeresnem a kenyeremet ahelyett, hogy az Óriások Brigádjában forgattam volna őseim kardját.

Wat, úgy szeretlek téged, mintha testvérem lennél, de még nálad is százszorta jobban szeretem Maryt. Az ő bájos arca lebegett folyton szemem előtt, s ezért végeztem rosszul a munkát, amit apád rám bízott.

De ha elmentem innen, vissza az én drága hegyóriásaim közé, mondd meg édesapádnak, kicsi Wat, hogy nem akartam én neki bosszúságot szerezni. Fiatal voltam és szerelmes. Biztos vagyok benne, hogy apád nem fog rám haragudni. Hiszen olyan jó ember. Okos és jó. Meg fogja érteni, hogy mit tesz az, ha az ember szerelmes szívvel poros aktákat másol.

Hát még ha híreket hall hazulról, amelyek vad riadalmat keltenek a lelkében.

Két hónappal ezelőtt tudtam meg, Roderick MacAlpine arra akarta kényszeríteni Maryt, hogy feleségül menjen hozzá. Ez a gazember visszaélt gyámi hatalmával, és ostromolni kezdte a lányt. Emlékezz csak vissza, Wat, milyen rossz munkát végeztem én abban az időben apád irodájában. Igaz, Mary megüzente, legyen nyugodt, sohasem lesz a Roderick felesége, de azért mégis gyötört a nyugtalanság. Ám ezt hiába magyaráznám neked, kis cimborám... Te nagyon okos fiú vagy, Wat mester, de vannak dolgok, amelyeket csak úgy tíz esztendő múlva fogsz majd megérteni.

Azon az estén, amikor apám megérkezett, én az utcán járkáltam, Robert MacInbyve, Roderick unokaöccse szembejött velem, és gúnyos hahotával így kiáltott felém:

- Nem szörnyű gyalázat-e, hogy egy nemes MacAlpine egy gaz Ogilvie lányt vegyen feleségül? Most tudtam meg, hogy bátyám kit akar hitvesévé emelni. Egészen kétségbe vagyok esve méltatlan választása miatt.

Én rámutattam övemre, melyben nem volt fegyver és így válaszoltam:

- Hollywoodnál egy óra múlva találkozunk!

Azt hiszem, MacInbyve koponyáján hatalmas léket szakítottam.

Hanem annyi bizonyos, Wat mester, hogy Roderick MacAlpine el akarja venni az unoka-húgomat feleségül. Ha a gondviselés ide nem vezeti apámat, magam menekülök el innen, hogy Maryt megmentsem ettől a gazembertől... Adj friss vizes ruhát a sebemre, kérlek...

- És hogyan akarod megakadályozni Roderick és Mary házasságát? - kérdeztem Gillie-től.

Az erős nemes férfiak büszke mosolya látszott ajkán.

- Nem említette-e apám ma este előtted, hogy érkezett az ideje, és rendezni fogjuk a MacAlpine-ekkel való számadásunkat?

Sokat hallottam már beszélni Skócia hősi legendáiról. Ezért azonnal megértettem, mi lappang Gillie szavai mögött.

Másnap reggel, a reggeli után az öreg Badereigh hirtelen felém fordult:

- Nos, kis barátom, hát akarsz-e velünk jönni a hegyek közé?

Apám szokott szomorú tekintetével nézett reám.

- Felelj hát szépen, Wat. Felelj, ha kérdeznék.

- Ha elutazásommal nem okozok neked bánatot, édesapám, akkor szívesen elmennék Gillie-vel a hegyek közé.

Apám arca kipirult az örömtől. Aztán gyöngéden rám nézett, és megsimogatta a fejemet.

- Ugye csak azért teszed, hogy ezzel örömet okozz nekem? - kérdezte suttogva.

- Igen, apám - feleltem halkán. - Meg aztán nem is akarok én így meghalni. Előbb igenis harcolni fogok a bennem lappangó gyengeséggel és betegséggel. Egészséges akarok lenni, apám! Egészséges és erős.

Apám átölelt és magához szorított.

- Isten segítsen meg, gyermekem... Isten segítsen meg...

Az öreg Badereigh meihatottan nézett bennünket. Majd apám felé nyújtotta erős kezét.

- Köszönöm, doktor, hogy ideadja nekünk a fiút. Legyen nyugodt, vigyázni fogunk a gyermekre, és sem Gillie, sem én, nem akarjuk túlélni, ha a fiának a legkisebb baja is történik.

Leírhatatlan volt Gillie öröme, amikor megtudta, hogy apám elenged velük. Átölelt és mikor eleresztett, láttam, hogy könnyes a szeme a boldogságtól.

Gillie különben még nagyon sápadt volt, de már elég fürgén mozgott. A balzsam megtette a hatását. A fiatalembernek igaza volt, többet ért, mint az orvosok kotyvaléka.

- Gillie - mondta az öreg Badereigh -, hozd elő Dinceld kis lovát. Wat mester a Fay-tóig lóháton jön velünk, hogy el ne fáradjon.

- De a kantárszárat ugye tartani fogják - vetette közbe apám aggodalmas hangon.

- Nyugodt lehet, doktor - felelt az öreg -, amit mondtam, megmondtam, Gillie és én vigyázni fogunk a gyermekre.

- Wat - fordult azután felém -, szedd össze a csomagod, egy-kettő, fiam, azután indulunk.

Boldog izgatottságtól remegve siettem szobámba. Mikor Badereigh meghívását elfogadtam, nemcsak apám titkos óhaját teljesítettem. Régóta vágytam, hogy Skóciát, az ősi mítoszok, a hősi kalandok és a regényes történetek hazáját megismerjem. Saunder Ogilvie története megremegtetett. Az a másik történet pedig, amelyet Gillie pár szóban elmondott, felizgatta különben is élénk fantáziámat. Hogyne remegtem volna egész testemben. Gillie-ről volt szó, legjobb, leghűbb barátomról és egy szép lányról, kit barátom szeret. S hozzá még a lányt egy sötét lelkű gazember el akarja rabolni szerelmesétől...

De azért a szívem mégis fájdalmasan szorult össze, mikor apámtól el kellett válni. Testem remegett az útiláz izgalmától. Könnyes szemmel ugyan, de kiszakítottam magam apám karjai közül, akinek meghatott mosolya mintha ezt mondta volna:

- Még van idő, fiam, meggondolhatod magad és itt maradhatsz.

Könnytől homályos szememet elfordítottam, és nyeregbe szálltam.

- Előre! - kiáltotta a laird.

Gillie megfogta a kantárszárat és elindultunk.

Az utca végéről még visszafordultam, láttam, hogy apám csókot hajít felém. De azért szívem a megelégedett büszkeségtől dobogott. Utaztam!... Utaztam Skócia felé.

TIZENKETTEDIK FEJEZET

Skóciában

Éjjelre egy magános vendégfogadóban szálltunk meg. Elalvás előtt a kalandokra gondoltam, amelyek néha a fogadóknak érik az utasokat. A vendéglős arcáról lerítt a becsületesség, de mindez csalóka látszat is lehet, legalábbis én úgy gondoltam.

Éjfélkor az óra ütésére fölébredtem. A sötétben sehol sem láttam a tolvaj éjjeli lámpásának halvány fényét, és nem hallottam az orgyilkosok lassú, óvatos lépteit. Ehelyett a laird és fia olyan fülsiketítő hortyogást csapott, hogy lehetetlen volt újra elaludni. Apámra gondoltam, aki most egyedül búslakodik utánam. Lelki szemem előtt megjelent szomorú, sápadt arca, bánatos tekintete. Lelkiismeret-furdalás gyötört, és úgy éreztem, hálátlanság volt elhagynom őt. A láz újra gyötörni kezdett, és másnap reggel mindenáron vissza akartam utazni.

De a laird egy kis spanyol bort adott, Gillie pedig a hegyek felé mutatott, amelyeknek kékes körvonalai már feltűntek a látóhatáron. És én úgy éreztem, mintha a titokzatos hegyek magukhoz húznának. Aggodalmam elmúlt, és megint a régi romantikus vágyakozás fogott el Skócia után. Azonfelül szégyelltem is gyerekes gyöngeségem a laird és Gillie előtt kimutatni.

Vannak emberek, akik a régi római emlékek iránt éreznek nosztalgiát, vagy pedig a messze, ismeretlen pusztákban fehérén kiemelkedő romok után, amelyek valaha Ázsia csodái és büszkeségei voltak. Az igazi költő Athén vagy Argos nevére énekelni és álmodni tud. Földöntúli gyönyörűséggel bolyonganak a csodálatos patakok, Illini és Eurotas mellett. Az én lelkem nem repül ilyen magasságokra és messzeségekre. A messzi országok, a napsütötte tájak mellett Skócia bércei és ködborította völgyei vonzanak. És a klasszikus líra csodálatos finom, nemes csengésénél én jobban szeretem Osszián hárfájának akkordjait.

Emlékszem, hogy lelkesedésem elfeledtette velem az út fáradtságát. Még a lázt sem éreztem, annyira lekötötte érdeklődésemet, képzeletemet a titokzatos és regényes Skócia képe.

Háromnapi út után végre megláthattam az ősi Badereigh-kastélyt, amelyet Gillie leírásaiból már nagyon jól ismertem. Nagy, fekete gránitból készült épület volt. Domb tetején épült, és széles, vastag falú tornya a völgyre nézett, ahol a kis Shaw patak folyt keresztül. A patak másik partján hatalmas udvarház emelkedett. Tornya tetején zászlót lengetett a szél, és tisztán ki lehetett venni a MacAlpine család színeit: a pirosat, a feketét és a zöldet.

Az volt Duncaw kastélya. Északkeleten a szürke ég alatt, a Grampian-hegység körvonalai, mint gigantikus óriások, álltak egymás mellett. A déli oldalon mosolygó, vidám rét húzódott, egészen a Fine-tó partjáig. Arra nyugaton az óceán sötét hullámai hömpölyögtek. Kis távolságra az Ogilvie-kastély körül, néhány szerényebb, alacsony ház állt. Jobb oldalon pedig a templom tornya emelkedett az ég felé, körülötte a nagy, évszázados tölgyektől árnyas, csöndes temető. A buja, zöld fűből kicsillan a sok fehér sírkő.

Mindez kimondhatatlanul elbűvölő hatással volt rám. Skócia már régóta foglalkoztatta képzeletemet, ám a valóság álmaimat is felülmúlta. Festők nem álmodhattak ennél szebb vidékről.

A lakosságban pedig mintha gyermekkorom kedvelt tündérmeséinek alakjait láttam volna viszont. Az egész kastélyban csak egyetlenegy alakot találtam ellenszenvesnek.

Badereigh vendége, és ha jól értettem, valahogy távoli rokona volt ez a férfi, Hamish-Dhue-nak hívták. Gillie-n és rajtam kívül ő volt az egyetlen férfi a házban, akinek még nem volt öz a haja.

Hamish-Dhue kellemetlen, követelőző, durva modora, neveletlen szokásai az első pillanatban hihetetlenül ellenszenvessé tették előttem ezt az embert. Benső mivoltát - sajnos - csak később ismerhettem meg.

Hamish-Dhue pompásan berendezkedett a Badereigh-kastélyban. Úgy látszik, pompásan érezte magát a laird házában. Egész nap evett, ivott, pipált és káromkodott. A szolgálkkal durván, kíméletlenül bánt, az asztalnál pedig tele szájjal mesélte hőstetteit. Gyermekek voltam, de hamar rájöttem, hogy ezek a hőstettek egytől egyig szemenszedett hazugságok. Ellenségeit nem is egyenként, hanem mindig csak tucatszámra pusztította.

Utazásunk alatt Gillie és apja gyakran beszélgettek bizalmasan, halk hangon egymással.

Beszélgetésük közben néhányszor megütötte fülemet a Hamish-Dhue neve.

Ideérkezve a kastélyba, csodálkoznom kellett az öreg laird és Gillie türelmén, amellyel Hamish-Dhue hazug meséit hallgatták. Badereigh és Gillie a legritkább jellemű emberek voltak. Soha hazug szó el nem hagyta ajkukat, és meg vagyok győződve róla, hazug gondolat nem fogamzott meg lelkükben. Annál inkább bámultam, milyen udvariasan bánnak ezzel a hitvány alakkal. Etették, traktálták, s legjobb, legfinomabb borukkal olthatta szomjúságát. Ennek az embernek már maga a megjelenése is - nagy, kerek, vérrel aláfutott szeme, sápadt, puffadt arca és lelógó ajka közt az örökös pipa - undorral töltött el.

A vacsora után Gillie tüstént kézen fogott és elvezetett a könyvtárszobába. Gillie apja azt hitte, hogy fia a könyveket akarja megmutatni, de tévedett. A fiúnak még szüksége volt a balzsamra. Úgy látszik, Gillie maga is megérezhette, hogy vendégük nem tett jó hatást rám, mert így szólt:

- Igaz, hogy Hamish-Dhue egy kicsit sokat beszél, de azért derék fickó, és a mi esetünkben a legfontosabb, egyike a legjobb vívóknak.

- Eachin bácsinak már nincs szüksége arra, hogy vívni tanuljon - mondtam. - És én nem túrném a házamban ezt a csavargót. Ne haragudj, hogy nyíltan kimondom, amit gondolok.

- Nincs igazad, Walter. Ámbár való igaz, hogy ez a mi vendégünk nem éppen társaságbeli ember, és elhiszem, hogy állandó íztelen dicsekedése rossz hatást tett rád. De azért becsületes ember és híresen jó vívó.

- Az tett rám rossz hatást, Gillie, hogy köztetek, akik bátrak vagytok, mint az oroszlánok és mégis olyan szerényen viselkedtek, itt él ez a dicsekvő, hazug, nagyszájú katona.

- Nézd csak - kiáltott hirtelen Gillie -, milyen szépen behegedt már a sebem. Azt hiszem, ez a te balzsamod egy halottat is életre keltene. Ami pedig ezt a szegény Hamish-Dhue-t illeti, karddal a kezében kellene látnod, és akkor mindjárt másképpen vélekednél róla.

- Isten tudja, miért, de én nem bízom benne - mondtam.

Gillie a meglepetéstől tágra nyílt szemmel bámult rám.

- Hát nem hallottad, Sir William Moore-ral való párbaját és az öt portugállal folytatott harcát? És a három francia huszár történetét?

Kétkedő megvetéssel vontam vállat, de tüstént megremegtem egész testemben.

Öblös, durva hang harsogott a házon végig.

- Robin, vén számár, miért nincs ott a bor az éjjeli asztalkámon? Nem hallasz, Robin? És ha Robin nincs itt, Tarquar, te csirkefogó!... Ha be nem készíted máskor rendesen a bort és a whiskyt, úgy rúglak ki az ajtón, mint a rühes kutyát!

Elvörösödtem a félelemtől, Gillie arca pedig a haragtól lett piros.

- Ez a Tarquar és Robin már öreg szolgál, ugye, Gillie? - kérdeztem a fiatalembertől, akinek homlokán kemény ráncok voltak.

- Durva és neveletlen - mondta ajakát harapdálva. - És én meg fogom mondani neki. Sem apám, sem én nem tűrhetjük, hogy bárki is így bánjék a Bedereigh-ház hűséges, öreg cselédeivel... Ezt nem tűrjük tovább.

Azután mentegetve hozzátette:

- Le kell szoknia a durvaságról, és akkor meglátod, kis Wat, nyílt szívű és becsületes ember.

Azután hallgatott egy pillanatig, majd vállat vont, és inkább önmagának, mint nekem mondotta:

- Az ördögbe is... Mit tehetünk? Nincs más választásunk. Rajtunk kívül az egész családban csupa gyerekember vagy aggastyán van...

Kérdően néztem rá, de elharapta a mondat végét, és nem beszélt tovább.

Pár pillanatig hallgatva álltunk egymás mellett. Aztán Gillie hirtelen vidámsággal így szólt.

- Nagyon ügyes orvos vagy, kis Wat, nézd csak, milyen jól mozgatom már a kezem. Egészen jól megy már a vívás.

Aztán mind a ketten a nyitott ablakhoz léptünk.

Az ablak a rétre nézett, a tenger ott volt a hátunk mögött, és mégis úgy tetszett, hogy hallom az óceán habjainak tompa zúgását.

- Ez a szél, amely a fenyvesben zúg - mondta Gillie.

Szemben velünk három fényes ablak ragyogott. Duncaw MacAlpine kastélya volt.

Most Gillie halkán megszólalt a hátam mögött:

- Észak felől az utolsó ablak az övé. - És remegő kezét a vállamra tette. Rögtön megértettem, hogy kiről beszélhet.

- Miért fényesebb az ő ablaka, mint a másik kettő?

- Mert Mary nyitva tartja az ablakát - mondta Gillie. - Biztosan meglátta a toronyból lecsüngő jelt, hogy hazaérkeztünk, és lehet, hogy ő is felénk néz most, és a boldogságunkért imádkozik.

Nagyon fáradt voltam az utazástól, és lefekvés után azonnal elnyomott az álom. Álmomban megjelent Mary bájos alakja, fekete ruhában, amelyre leomlott dús aranyhaja. Szép, sötét szemében bánat borongott.

Reggel Hamish-Dhue recsegő, durva hangja ébresztett fel: reggeli puncsáért ordította.

A hajnal még alig derengett. A lépcsőházból a szolgák lépései hallatszottak be. A zajból és a kiabálásokból azt vehettem ki, hogy Hamish-Dhue lóra szállt. Az egész ház körülötte sürgött-forgott, mert a vendég azzal fenyegetőzött, hogy tüstént felkoncolja azt, aki őt meg meri várakoztatni.

Egyszerre csak a laird súlyos, kemény lépései hallatszottak. Gillie szobájához jött, amely az enyém mellett volt. Bezörgetett az ajtón, azt akarva, hogy fia keljen fel. Pár pillanat múlva apa és fiú lementek az udvarra, és a nyitott ablakon keresztül hallhattam, hogy föl s alá járkálva, az udvaron, halkán beszélgetnek.

Egy fél óra múlva Hamish-Dhue is megérkezett nagy zaj és sarkantyúpengetés közepette.

Éppen az én ablakom alatt találkozott a két Ogilvie-vel.

- Hamish-Dhue - mondotta a laird, miután udvariasan köszöntötte -, egy becsületbeli ügyben akarom segítségedet kérni. Olyan ügy előtt állunk, amelyet csak karddal a kezünkben lehet elintézni. Jusson eszedbe, hogy gentleman vagy, s úgy is beszéltél mindig, ahogy gentleman-hez illik.

- Az ördögbe is, Badereigh - szakította félbe Hamish-Dhue -, talán azt hiszed, hogy én gyerek vagyok, mint annak az ügyvédnek a nyavalyás kölyke, akit tegnap hoztatok Edinburghból magatokkal! Ha megharagszom, a falhoz lapítom azt a nyálas fickót, mert nagyon kancsalul néz reám. Én nemesember vagyok, Badereigh, mégpedig nem skót nemes, és sokkal különb és nagyobb méltóságok is voltak barátaim, mint amilyen te vagy. Különben már eleget hallhattál viadalaimról, és így tudhatod, hogy a becsületére és a lovagiasságára senki nálam kényesebb nem lehet. De mi közöm nekem a MacAlpine-ekkel folytatott ostoba viszálykodásodhoz? Kérd meg ezt az edinburghi kölyköt, akit idecipeltetek, az majd segít nektek a MacAlpine-eket legyőzni.

- Az ördögbe is - kiáltott Gillie dühtől tajtékozva, de apja nyugodt, hideg hangon közbeszólt.

- Hallgass, Gillie! Te pedig, Hamish-Dhue, ne sértegesd a vendégemet.

- Vendéged ez a fickó? - kiáltott Hamish-Dhue harsány hahotára fakadva.

- Úgy van, vendégem - felelte a laird mereven Hamish-Dhue szemébe nézve. - És én a legkomolyabban felszólítalak, hogy tisztelettel beszélj róla.

- Jól van, hát kérjétek fel tisztelettel, hogy álljon oldalatokra, ha majd a MacAlpine-ekkel szembeszálltok. Az úrfi nagy segítségetekre lehet, hiszen erős, izmos, egészséges... És jó lesz sietni a dologgal, mert a környéken azt beszélik, hogy Roderick pár nap múlva menyegzőt ül a szép Maryvel. Ő még halasztotta volna a dolgot, de mit tegyen, ha a szép menyasszony olyan nagyon szerelmes és sürgeti az esküvőt.

Gillie arca vérvörösre gyúlt. Rá akart rohanni az arcátlan pimaszra. De a laird fia vállára tette súlyos kezét.

- Gillie! - kiáltotta parancsoló hangon.

És Gillie némán lehajtott fejjel helyén maradt. A laird most vendégéhez fordult.

- Elég volt a beszédből, Hamish-Dhue, és nekünk az életben nincs több mondanivalónk egymásnak. Lovad ott áll felnyergelve! Szállj fel azonnal és indulj! Én nem haragszom rád. Isten kíséren utadon.

Én mezítláb az ablakhoz mentem, mert nagyon érdekelt a dolog.

Hallhattam, amint a laird szeretetteljes hangon Gillie-hez fordul.

- Édes fiam, most már nincs időnk és nincs választásunk. Ezzel az emberrel pedig úgysem értünk volna sokat. Úgy gondolom, többet fecseg, mint cselekszik. És Mary húgom, amint a te elbeszélésedből ismerem fiam, korbácsával arcába csapott volna, ha ezt a beszédet hallja.

Lódobogás hallatszott, Hamish-Dhue elhagyta a házat. Visszafeküdtem ágyamba, s reggel, éppen mikor könnyű álomba merültem, arra ébredtem föl, hogy valaki óvatosan kinyitja az ajtót.

- Mi korán kelő emberek vagyunk, kedves Wat fiam - mondta az öreg Ogilvie kedves mély hangja. - Apádnak megígértem, hogy két fejjel magasabb leszel, mint amikor elhoztalak. No, most én leszek az orvosod, Walter, bízol-e bennem?

Kezében ügyefogyottan tartott egy nagy csészét.

Az orvos szóra félve kezdett dobogni a szívem, azt hittem, hogy az a nagy csésze orvossággal van teli. De amikor közelebb jött, megnyugodtam. A csészeből friss, izgató fűszeres illat szállt felém. Kezembe fogtam a csészét és vidáman kanalazni kezdtem a levest.

- Ízlik? - kérdezte a laird atyai mosollyal arcán.

- Nagyon - feleltem.

Széles kezét homlokomra tette.

- Akkor hát embert faragunk belőled, Wat. Megerősödsz, megnősz, és ha hazaérsz, alig fog apád rád ismerni.

Szegény jó apám, ebben az órában szokott íróasztalához ülni, hogy ügyeit elintézzze. De biztosan tudom, hogy most nem dolgozik, hanem fejét kezére támasztva rám gondol.

TIZENHARMADIK FEJEZET

A ködös mező

Badereigh leült az ágyam szélére.

- Wat fiam - mondta az öreg laird, jóságos hangon -, én a te apádat becsülöm a legtöbbre. Nincs hozzá hasonló férfi ezen a világon, sőt ami több az egész világnál, nincs nála nemesebb jellem egész Skóciában. Ezért mondom el mindazt, amit hallani fogsz tőlem.

- Te okos fiú vagy, Wat, azt már én is észrevettem. Gillie azt mondja, hogy nincs hozzád hasonló lángész a kerek világon, belőled is olyan nagy tudós lesz, mint apád, sőt az sem lehetetlen, hogy könyveket fogsz írni mindenféle tudományos vagy más effajta dolgokról. No de ebben az egy dologban nem veszem Gillie szavait készpénznek, mert egyrészt jobban szeret téged, mint saját magát, másrészt meg a tudományhoz és a könyvek ügyeihez ő bizony nálam is kevesebbet konyít. Egészen más, ha vívásról, lovaglásról, vadászatról vagy bármiféle ilyen dologról lenne szó.

Bólintottam, ami némán is kifejezte azt a nagyrabecsülést és szeretetet, amelyet Gillie barátom iránt éreztem.

- De annyi bizonyos - folytatta Badereigh -, hogy ritka okos fiú vagy, Wat, és így bizonyára volt egy pár dolog, ami feltűnt előtted, sőt visszatetszést keltett lelkedben.

Itt egy kicsit elvörösödött az öreg laird arca, s a felindulás miatt csak pár perc múlva folytatta:

- A gyermekek különben is hamar megütköznek azon, hogyha idegen házakban valamit más-képp látnak, mint ahogy szülőik házában látták. De lehet, hogy apád szintén megütközött volna egy és más dolgon. Jól tudod, Wat fiam, hogy kire gondolok? Hamish-Dhue-re, aki az asztalnál s az öreg, hűséges szolgálkakkal szemben hitványul és alávaló módon viselkedett, s aki ajkára merte venni Gillie imádottjának, Mary húgomnak nevét. Erre távoznia kellett. De te joggal kérdezheted, miért fogadtam be vendégül ezt a hitvány embert házamba? Nem azért, édes fiam, mert nem láttam hibáit, hanem mert szükségem volt rá!

Egy pillanatig hallgatott, és én szégyenkezve ültem az ágyon. Tudtam, hogy ennek a büszke öregembernek a vallomását csakis az kényszeríthette ki lelkéből, mert látta, hogy utálok és megvetem Hamish-Dhue-t, és ha némán, magamban is, csodálkozom azon, hogy egy ilyen alakot a Badereigh-házban vendégül fogadnak, az asztalhoz ültetnek, és mint baráttal bánnak vele.

- Igen - folytatta a laird -, szükségünk lett volna rá, hiszen tudod, Wat fiam, a MacInbyve-ek és MacAlpine-ek elleni per...

Meglepetten kiáltottam fel.

- De Eachin bácsi, hiszen édesapámnak megígérte, hogy sohasem bízza másra a perét, s most ennek a Hamish-Dhue-nak akarja átadni az ügyet?

A laird hangosan elkacagta magát.

- Micsoda? Hát te azt hitted, Wat mester, hogy Hamish-Dhue olyan ügyvédféle törvénytudománnyal foglalkozó ember? No hiszen beszélhet a te Gillie barátod, amit akar a te lángeszedről, kis csibe, éretlen gyerek vagy te még, Wat mester... Hát nem nézted meg azt az embert? Ez töltötte volna el könyvek között az életét? Nem, egyetlen érdeme, hogy jól forgatja a

kardot. Nem úgy, ahogy dicsekedő hazudozással állítja, de azért jól és ügyesen forgatja. Mi pedig karddal fogjuk elintézni a MacAlpine-ekkel és a MacInbyve-ekkel ügyünket.

Mereven, sötéten bámultam a lairdre, az a gondolat, hogy egy ilyen férfi, mint Badereigh, Hamish-Dhue-t küldje maga helyett harcolni, mindennél kínosabb volt számomra. Hogy ez a semmiházi, gézengúz forgassa a Badereigh-ház becsületéért kardját?! Megdöbbsenem és úgy éreztem, irántuk érzett lelkesedésem jéggé dermed. Becsületbeli dolgok iránt már kisgyermek koromban is nagyon kényes voltam. Nem is lehetett az másként azzal, aki apám házának levegőjét szívta be. Amellett oly magas piederstálra állítottam Gillie-t és az apját... És most?

Az öreg laird úgy olvasott lelkemben, mintha nyitott könyv volna, mert így szólt:

- Walter fiam, te még nem ismered a mi szokásainkat és azért magyaráztad félre szavaimat. Mi saját magunk intézzük el párbajainkat, nem kell másra bízunk becsületbeli ügyeinket. Hanem Skóciában csapatostul áll ki a két ellenséges család a harcra. A MacAlpine testvérek hárman vannak, nekem pedig Gillie-n kívül nincs hívem. Nemzetségem kardforgató férfiai mind kipusztultak, csak aggastyánok és serdületlen ifjak vannak a családban. A katonaruha mind megrészegeti a fiatalembereket. Elmennek, hogy soha többé vissza ne térjenek családjukhoz. Mindnyájan katonának születtünk, Walter, és engem is csak anyámnak tett esküm tartott vissza ettől az örültségtől. De hát én csak szaporítom a szót, ahelyett hogy a dologra térnék. Nos, röviden szólva: azért tartottam vendégemül Hamish-t, hogy legyen egy harmadik kard is segítségünkre a három MacInbyve-vel folytatandó küzdelemben.

- És most mi lesz? - kérdeztem aggódva. - Nem lehetne a párbajt elhalasztani, Eachin bácsi?

Badereigh megrázta fejét:

- Lehetetlen, Wat. A küzdelem helyszínét és óráját megállapítottuk már. Ha most elhalasztanánk a párbajt, a MacInbyve-ek sohasem hinnék el, hogy nem gyávaságból, hanem kényszerűségből tettük. Azonfelül a mi meg nem jelenésünk nagyszerű kibúvó lenne számukra, amellyel a következő kihívást visszautasíthatják. Én pedig le akarok már számolni velük. Hidd el, Wat, ha én tíz évvel fiatalabb, Gillie pedig tíz évvel idősebb lenne, eszembe se jutott volna, hogy egy harmadik kard segítségét is igénybe vegyem.

- De hát mi lesz most, Eachin bácsi? - kérdeztem aggódó hangon. Tudtam, hogy a három MacAlpine elsőrangú vívó. Gillie több ízben is említette.

- Isten segítségével a mi fegyvereink is legyőzhetik az árulókat - mondta Badereigh emelt hangon. - És a földbe tűzött fenyőág talán segítségünkre is hív valakit.

- Ugyebár, nem értik e szavak értelmét, hölgyeim és uraim? - vetette közbe Walter Scott elbeszélése közben. - Én sem értettem még akkor. De engedjék meg, hogy csak később magyarázzam meg önöknek, mint ahogy jómagam is csak később értettem meg, mit jelentenek a laird szavai.

Badereigh felállt, homlokon csókolt, és kiment a szobából. Szívemet félelem dermesztette meg. Istenem, gondoltam, mi lesz, ha...

Igen, mi lesz, ha senki sem jön a segítségükre, és erejük kevés lesz a három MacAlpine támadásával szemben? Hiszen Gillie alighogy kiheverte sebét.

És eszembe jutott Gillie irántam való testvéri szeretete, az öreg Badereigh szívből jövő kedvessége, szinte apai gyöngédsége; Istenem, ne engedd, hogy ez a két nemes lelkű férfi elpusztuljon, könyörögtem a Mindenhatóhoz.

Amikor bementem az ebédlőbe, Gillie már nem volt ott. De a lairdtől tudtam, hogy merre kellett lenniük: a donegaili ködös mezőnek hívta a nép ezt a helyet.

Az öreg szakácsnőt, Mohmét kérdeztem meg: merre visz az út a donegaili mezőhöz?

Elhatároztam ugyanis, hogy utánuk megyek.

Mohme csodálkozva nézett reám.

- A donegaili mezőt kérdezi, Walter úrfi? - szólt aztán, mintha nem hinne a fülének. - De hiszen arra az elátkozott helyre egyáltalán nem vezet rendes út. Jóravaló ember nem is jár arrafelé. Walter úrfi, gyerekkoromban azt mesélte anyám, hogy az öreg Oilein Greent, a boszorkányt azon a mezőn ragadta magával a gonosz lélek. De hát miért kérdezi az odavezető utat az úrfi? Csak nem akar talán odamenni? - kérdezte nevetve, mint aki valami jó tréfát mond.

- Azt mondják - feleltem én csak úgy vaktában -, hogy nagyon szép a kilátás onnan.

- Kilátás? - kiáltott fel méltatlankodva Mohme. - Ugyan ki hihet el ilyen badarságot, Walter úrfi! Annyi kilátás sincs onnan, mint egy sötét pince kellős közepéből... De ha már mindenképpen tudni akarja, hogy merre van, hát megmondhatom: mindig csak a Shaw patak mentét kell követni, akkor odaér az ember. Hanem azután kilátás? Uram Isten, az igazán nincs azon a szerencsétlen mezőn. Hiszen olyan köd van ott, hogy az orráig is alig lát az ember. Kár azért egy lépést is vesztegetni.

Megköszöntem a bőbeszédű cselédnek a felvilágosítást, és nyugtalanságomtól űzve elindultam a donegaili mező felé.

A dombról még egy kutató pillantást vetettem a Duncaw-kastélyra. Abban az ablakban, amely mögött este az erős fényt láttam, most fehér kendő lebegett. Maryre és Gillie-re gondoltam, és tiszta szívből kívántam boldogságot nekik.

Azután elindultam a Shaw mentén. Szívem dobogott a félelemtől, az öreg cseléd szavai annyira felizgatták amúgy is mindig élénk fantáziámat. De valami ösztönszerű érzés félelmem ellenére is ellenállhatatlanul vonzott a titokzatos mező felé.

A vidék egyre elhagyatottabb és kopárabb, a köd pedig egyre sűrűbb lett. Fiatal tölgyfákból álló erdő állt utamba. Amikor keresztülmentem rajta, sűrű, sötét ködtől fedett mezőn találtam magam. A mező olyan különös és gyászos volt, és én olyan egyedül éreztem magam, hogy egész testemben megborzongtam.

Megálltam.

Egész biztosra vettem, hogy ez a kopár, ködtől borított sík, a donegaili mező. Csupasz és sziklás talaj terült el előttem.

A kopár, sivár mezőt itt-ott avar borította. A száraz avar és a kavics között előbukkant a szürke agyag.

És képzeljék el, hogy ezen a sivár mezőn három hatalmas szikla emelkedett. Kettő közülük egyenesen a mező talajából, a harmadik, túl a patak folyásán, külön állt a többitől. Az egész helynek félelmetes, börtönszerű külseje volt. A talaj - leszámítva az avarcsomókat és az itt-ott kiemelkedő kis szikladarabokat - teljesen sík volt. A mező közepén törött kereszt állt.

Sokáig mozdulatlanul álltam egy és ugyanazon a helyen. Nem mentem a három sziklafal közé, amely különös, félelmetes, hátborzongató hatást tett reám, mintha el volna szakítva a vidék többi részétől. Igen, bizonyára itt fog lefolyni a küzdelem - mondtam magamban. Képzeletemben már meg is jelöltem a helyet a törött kereszt és egy óriási fenyőszál között. És láttam

magam előtt, amint a bőszen ellenfelek kirántott kardokkal egymásnak rohannak. Hallottam a kardcsattogást. De amikor megfordultam és visszatértem az erdő felé, hogy e gyászos kép előtt meneküljek, egy másik jelenség tűnt fel előttem.

Azt hittem, hogy örült vagyok. Az óriási szikla tetején, amely hatalmas falként meredt az ég felé, lóháton ülő nő alakját vehettem ki. Ló és lovas mozdulatlanul álltak a sziklán, mintha csak kőből lettek volna kifaragva. Mindezt tisztán láttam. Valóság volt vagy csak feldúlt képzeletem játéka... Mert a ló egyszer csak fölemelte egyik patáját, és türelmetlenül dobantott a sziklára, amelyről egy kis darab kő levált és legurult a patakba. A fiatal lány két keze keményen tartotta a gyeplőt, és álmodozó tekintete végigsuhant a tájon. Fejét lehajtotta, dús haja szabad fürtökben hullámozott nyaka körül. A patak mentén könnyű szellő fúdogált, és meglobogtatta a ló sörényét és a fiatal lány dús haját. A lány most fölneézett. Ott álltam, lábam szinte a földbe gyökerezett, mintha természetfölötti erő kényszerítene arra, hogy ne mozduljak. És csak akkor jutott eszembe, hogy vissza kellene mennem a kastélyba, amikor a fiatal nő kis keze megrántotta a kantárt, a ló megindult, s a lányka karcsú alakja eltűnt a sziklák között.

Gillie-vel a kastély előtt találkoztam. Még sohasem láttam ilyen jó színben, jókedvtől ragyogóan, mint most. Ő is látta a szép lánykát - gondoltam magamban. Sőt biztosan beszélt is vele. Azért csillog így a szeme.

Igazam volt, mert Gillie most a vállamra ütve boldogan mondotta.

- Láttam Maryt.

- És megmondtad-e neki - kérdeztem, mintegy hangosan gondolkozva -, hogy a donegaili mezőn lesz az ütközet?

Gillie rám nézett.

- Mit beszélsz itt összevissza a donegaili mezőről?

Én szégyenkezve elhallgattam.

Amikor beléptem az ebédlőterembe, legnagyobb meglepetésemre Hamish-Dhue-t láttam az asztalnál állni. Az ablaknál ott állt az öreg Badereigh, és hideg tekintettel némán hallgatta Hamish-Dhue alázatos, könyörgő mentegetőzését.

- Bocsáss meg, öreg cimbora, amit mondtam, mondtam, nem tagadhatom le, de szívemből megbántam, és ha egy vitéz, harcokban edzett, száz veszélyt kiállt katona mondja ki ezt a két szót: „bocsánatot kérek”, Badereighnek nem szabad a szavak elől elzárnia fülét és szívét, íme, itt vagyok és bármelyik pillanatban hajlandónak találsz, hogy véremet ontsam hazádért és neved becsületéért.

Az öreg Ogilvie komoran nézett végig az előtte álló emberen.

- Én, a magam részéről megbocsátanék, talán Gillie fiam is, de te Mary húgom nevét merted ajkadra venni.

- Marytól majd akkor kérek bocsánatot, ha sikerült őt gyámja kezéből kiszabadítanunk, és ide bevonul mint a Badereigh-ház úrnője.

A laird a fiára nézett, Gillie lehajtotta fejét. Egyetlenegy szót sem szóltak, de én világosan olvastam lelkükben. Apa és fiú egymást féltették, egymásért remegtek, és azért fogadták el Hamish-Dhue bocsánatkérését, mert a biztos, halálos veszedelemből akarták a másikat kirántani.

Az öreg Badereigh most előbbre lépett és kezét nyújtotta.

- Rendben van. Elfogadom bocsánatkérésedet. Most már viseld magad úgy, ahogy nemesemberhez és a Badereigh-ház vendégéhez illik.

Leültünk ebédelni. Alig hozták be az első fogást, Hamish-Dhue teljes erejéből ordítani kezdett.

- Az ördögbe is, a bor hol marad?... Hé, Robin?!... Megsüketültél? Bort ide! Tölts a poharakba. Hadd igyunk a hölgyek tiszteletére, mint ahogy az igazi skót nemeshez illik.

Egyetlen hajtással kiitta a teli serleget.

Badereigh rosszállólag nézett rá.

- Most pedig - folytatta a rendíthetetlen Hamish-Dhue - igyunk ellenségeink halálára. Ma reggel találkoztam velük. Alázatosan, lesütött szemmel mentek el mellettem. A legidősebb megkérdezte tőlem, ott leszek-e én is a mezőn? Az ördögbe is, hogyne lennék - feleltem én. Láttam, hogy egészen elsápadt a félelemtől.

Hamish-Dhue tökrészeg volt, összevissza beszélt mindent, ami az eszébe jutott.

Gillie arca egyre komorabbá vált, láttam arcán, mennyire bántja, hogy apja megbocsátott a javíthatatlan, garázda embernek. Magam is csodálkoztam a laird engedékenységén, de később, amikor sokat gondolkoztam a dolgon, megtaláltam viselkedésének magyarázatát. A laird mindenekelőtt hitt a katonai becsületben és Hamish-Dhue katonai egyenruhát hordott. Az öreg Badereighnek álmában sem jutott eszébe, hogy ez az iszákos, fecsegő, garázda ember, egyben sötét, fekete lelkű hitvány rongy. Azonfelül meg bármennyire helyt is akart állni az Ogilvie törzs becsületéért, mégis nagyon féltette fiát, ennek a nemes törzsnek utolsó hajtását, és Hamish-Dhue kétségkívül jó vívó volt, így segítségükre lehetett a véres leszámolásnál.

Vacsora után, amint izgatottan szobámba mentem, a folyosón egyszerre csak majdnem felsikoltottam rémületemben. Hamish-Dhue utánam jött, s vállamra tette kezét, szemtől szembe fordított magával. Gyöngeségem ellenére sem voltam félénk, gyáva, ijedős gyerek, de az az ember a vörös, kigyúlt arcával, furcsa démonikus fényben lángoló szemével mintha megfagyasztotta volna ereimben a vért. Amellett undorral töltött el a pálinka- és borgőz, amely szájából dőlt. Közel tartotta arcát arcomhoz, és azt hittem, elájulok a félelemtől és az undortól. Hamish-Dhue, úgy látszik, észrevette utálkozó borzongásomat, mert hangosan kacagni kezdett. Ez a kacagás, ha lehet, még förtelmesebbé tette előttem.

- Nono, Walter úrficska, a nagy tudományú Scott ügyvéd úr fia, akit úgy tartanak itt, mintha valami hercegi sarj lenne, nem kell úgy megijedni egy öreg katonától.

- Eresszen el - mondtam, és ki akartam magam szabadítani vasmarka alól -, álmos vagyok és aludni akarok.

- Nono, hiszen alhatsz nyugodtan, nem eszlek meg. Elég jól bevacsoráztam, nincs szükségem egy ilyen nyápic kis falatra, mint te. Csak azt szeretném tudni, miért félsz úgy tőlem? Bántottalak valaha?

- Én nem félek magától - mondtam és merészen keményen arcába néztem. Szerettem volna még hozzátenni: Én nem félek, csak undorodom magától, de ehhez már nem volt bátorságom.

- Nagyon helyes, Walter úrficska, miért is félnél tőlem? Én jó barátod vagyok. Éppen olyan jó barátod neked, mint az egész Badereigh-háznak, akik olyan szívesek voltak, és a cselédek előtt utasítottak ki a házukból. No de egy ilyen magamfajta vén katona nem tart haragot, és meglátod, holnapután reggel a nagy párbajnál micsoda meglepetések érik majd az Ogilvie-

törzset... Nagy és örvendetes meglepetések... Akkor tudjátok meg valójában, hogy kicsoda Hamish-Dhue, és mit ér a barátsága.

Mintha jeges kéz markolta volna meg szívemet. Ennek a förtelmes embernek szavaiban annyi rejtett vérfagyasztó fenyegetés hangzott. Elvesztettem önuralmam, és hangosan felsikoltottam.

A következő pillanatban Robin, a Badereigh-ház öreg szolgája, aki az első perctől kezdve olyan szíves és barátságos volt hozzám, már ott termett mellettünk. Amint arcába néztem, világosan láttam rajta, hogy végighallgatta a részeg ember beszédét. Itt állhatott a folyosó egyik sarkában, látta, amikor Hamish-Dhue megfogott, és sikoltásomra hirtelen közibénk lépett:

- Walter úrfi - mondta felém fordulva, nagyon udvarias, de határozott hangon -, tessék aludni menni. A laird ökegyelmessége nem szereti, ha sokáig fent tetszik maradni. Az úrfit azért hozták ide, hogy pihenjen és erősödjék.

- Te gazember, bitang, te alávaló, hogy mersz te, hitvány cseléd létedre, itt rendeleteket osztogatni? - ordított Hamish-Dhue.

Robin arca változatlanul nyugodt maradt, hangja talán még udvariasabb, mint azelőtt:

- Bocsánat, uram, én csak Walter úrfit bátorkodtam figyelmeztetni, hogy itt a lefekvés ideje, s azt is csak a laird úr ökegyelmessége parancsára tettem.

Ezzel mélyen meghajtván magát, távozott, én pedig gyorsan szobámba osontam, otthagya a folyosón a káromkodó Hamish-Dhue-t, aki tántorogva tartott szobája felé.

Nem tudtam aludni, fel s alá járkáltam szobámban, amikor halk kopogtatást hallottam. Ijedten ugrottam az ajtó elé, már minden idegszálamban ott vibrált a Hamish-Dhue-től való félelem és irtózat, de Istennek hála, a garázda, részeg, nagyhangú katona helyett az öreg Robin tisztas, kedves, barátságos arca nézett rám.

- Csöndesen, Walter úrfi - mondta az öreg szolga, és figyelmeztetőleg ajkára tette ujját. - Nem akarom, hogy megtudják, hogy itt jártam és hogy mit beszélgettünk egymással. A laird ökegyelmessége, meg Gillie úr haragudnának, hogy felizgattam Walter úrfit, ami pedig ezt a vendég uraságot illeti, aki kétszer is elesett, amíg a szobájába be tudott botorkálni, neki semmiképpen sem szabad megtudni, hogy én itt jártam.

Az öreg Robin tisztas arcán kimondhatatlan megvetés és undor látszott, amíg Hamish-Dhue-ról beszélt és én pár szóval tudára adtam, hogy teljes szívvel osztozom érzelmeiben. Hellyel kínáltam az öreg szolgát, de ő tisztességtudóan állva maradt.

- A laird ökegyelmessége, meg Gillie úr bíznak ennek a fekete lelkű embernek a segítségével. Nekem megvan róla a véleményem, de a szolgának, ha nem kérdezik, hallgatnia kell. A laird ökegyelmessége a legjobb, a legnemesebb ember a világon, de nagyon furcsának találná, ha véleményt mondanék egy emberről, akit ő méltónak talál arra, hogy házában vendégül fogadja és asztalához ültesse. Én, Walter úrfi, nagyon félek, hogy ez a hazug, dicsekvő ember egyszer életében igazat mondott, s az Ogilvie nemzetséget nagy meglepetések érik a holnaputáni párbajnál. Mellesleg megemlítve, a laird ökegyelmessége rettenetesen megharagudnék, ha megtudná, hogy Walter úrfi előtt az a részeg ember kifecsegte a párbaj idejét. Ő azt akarja, hogy az úrfi erősödjék, hízzék és nőjön, s ne izgassa magát a felnőttek dolgaival.

- Igen ám - mondtam én visszatérve megint az előbbi tárgyra -, csak nem értem, hogy az Ogilvie nemzetség nem kap más segítséget, mint ezt a semmiházi tekergőt?

- Csak rokonnak szabad részt venni a családi párbajban. Hamish-Dhue szegről-végről atyafiságban van a Badereigh családdal. Igen - folytatta az öreg Robin -, csak rokonok állhatnak ki, s rajtuk kívül még csak a fenyőág adhat segítséget.

- A fenyőág? - ismételtem bámulva.

Robin elpirult, mint aki elszólta magát. Megrázta fejét, ezzel jelezve, hogy nem akar erről a dologról tovább beszélni.

- Hát most mi a teendő? - kérdeztem, miután láttam, hogy a titokzatos fenyőágról úgysem kaphatok felvilágosítást.

- Tartsuk nyitva a szemünket, Walter úrfi, maga is, meg én is. A többi Isten kezében van, ott van mindnyájunk jövődjéje, és én igaz, becsületes katolikus ember létemre tudom, hogy nem is lehet jobb kezekben, mint önála.

Az öreg szolga köszönt, és lassú, óvatos léptekkel kiment a szobából. Én nem bírtam lefeküdni. Tovább is föl-alá járkáltam, mint mielőtt Robin bejött. Lelkem előtt újra meg-megjelent a kép a MacAlpine-ek halálos tusája az Ogilvie-kkel. És azután ott láttam magam előtt a sziklafalon a csodaszép fiatal leányt, lóháton ülve, mereven, mozdulatlanul, mintha nem is élő ember, hanem gránitból kifaragott szobor lenne... Ott állt és szép szomorú, sötét szemével nézi a véres tusát.

Szobám ablaka nyitva volt. A nyitott ablaktáblákon keresztül a részeg ember hamis gajdolása hallatszott be.

Hamish-Dhue most tért nyugovóra. Szobája éppen az én szobám alatt volt. Néhány pillanat múlva valami furcsa ércsengés ütötte meg fületem. Erősen figyeltem, rögtön rájöttem, hogy ott a szobám alatt valaki pénzt számol. Az ércpengés sokáig tartott. Itt sok pénzről lehetett szó, amelyet a tulajdonosa átnézett, megszámlolt.

Azt már Gillie szavából kivettem, hogy Hamish-Dhue-nak soha sincs egy pennyje sem. Ha tehát most pénzt számolgat, akkor egészen bizonyos, hogy szolgálataiért vagy annak felajánlásáért valakit gyalázatosan megzsarolt.

A Duncaw-kastélyra néztem. A harmadik ablakban ott ragyogott a világosság. Árva csillag ebben a sötét éjszakában.

Az ablakpárkányra könyököltem és Maryre gondoltam. Ó, hogyha felnőtt és erős lennék, akkor én vennék kardot a kezembe, és erre a megvásárolható aljas alakra nem lenne szükség. És az én segítségemmel egymáséi lennének a tündérszép Mary és az én szegény, drága, jó Gillie barátom.

Még azt is elfelejtettem, hogy nem vagyok rokonságban a Badereighekkal, s így az ősi skót törvények szerint akkor sem vehetnék részt a családi tusában, ha felnőtt férfi volnék. Annyira szerettem az öreg lairdet és Gillie-t, hogy véretem szinte közösnek éreztem az övékkel.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

A fenyőág

A párbaj előtti estén a három férfi sokáig fent maradt. Bizonyosan haditervükről tanácskoztak. Már ágyban voltam, amikor Gillie barátom bejött hozzám. Arra kért, hogy még egyszer kötözzem be. A régi seb már behegedt, de valami nagy erőfeszítés folytán újra felszakadhatott.

- Wat - mondta Gillie meghatott hangon, mialatt jól bekötöztem (ezekben a kötözésekben már olyan ügyes voltam, akár egy sebész) -, Wat, kis testvérem, édes, drága öcsém, terád bízom utolsó búcsúmat, utolsó üdvözetemet. Te add át neki, ha nem jönnek vissza. Mondd meg neki, hogy az ő nevével ajkamon hunytam le örök álmra szememet. Te jó gyerek vagy, és köszönöm, hogy mindig olyan szeretettel gondoltál az én szegény kis Marymre.

Ajkamba haraptam, hogy kicsordulni akaró könnyemet valahogy visszafojtsam. Gillie magához ölelt, és kezemet erősen megszorítva így szólt:

- Én nem vagyok szomorú, Walter, ha elesek, Mary menekülésére már minden elő van készítve. Egy percig sem marad ő a MacAlpine-ek házában. Van, aki átsegíti Franciaországba, ahol kolostorba vonul és apáca lesz. Mert teljes lelkéből imádja az Istent, és hiszi, hogy ha itt nem, az üdvözültek honában találkozni fogunk. Hiszem, hogy Isten az ő jóságáért rajtam is megkönyörül majd, Walter fiam!...

S mert látta, hogy arcom krétafehér, a szívem dobogása is majdnem megállt a fájdalomtól, felemelte a fejét, és majdnem vidáman folytatta:

- Ne búsulj, kis öcsikém. Bízom benne, hogy visszajövök, és Mary nem fog kolostorban elhervadni. De bármint legyen is, mindenestre rád testálom a puskaforos táskámat és a könnyű vadászpuskámat. Most pedig Isten veled, kis Wat, és aludj csöndesen, nyugodtan, mint ahogy derék, jó és okos kisfiúhoz illik.

Dehogy tudtam én aludni. Ott álltam az ablaknál, és néztem a sötét éjszakába, amelynek virradatja ki tudja, mit hoz magával.

Éjfél után halk zörgést hallottam, még mozdulni sem volt időm, már nyílt az ajtó, az öreg Robin lépett be rajta.

- Csöndesen, Walter úrfi - mondta az öreg szolga, ő is halk, nyomott hangon beszélt, de ezen a halk, suttogó hangon is észrevettem a remegő, lázas izgalmat. - Ne mozduljon, Walter úrfi, és ne gyújtson világot, így kell beszélnünk egymással.

Egészen közel lépett és folytatta:

- Egy órával ezelőtt megbizonyosodtam arról, amit már régen sejtettem, hogy az az ember, aki hónapok óta élvezte a Badereigh-ház vendégszeretetét, alávaló áruló.

- Hamish-Dhue? - kiáltottam fel. Robin ijedten vállamra tette kezét.

- Az istenért, csöndesen, Walter úrfi... Életről és halálról van itt most szó. Gillie úrnak és édesapjának, a kegyelmes lairdnak életéről és haláláról.

Ah, milyen jól ismert engem a vén Robin. Tudta, hogy Gillie-t úgy szeretem, mintha bátyám volna, Badereigh lairdjét pedig apámként tisztetem. Némán, mereven álltam most helyemen, még előbbi vigyázatlanságomért is csak egy tekintettel merve bocsánatot kérni.

- Egy órával ezelőtt kertészünk fia, a félkótya Ronald, kopogtatott be ablakomon. Ezt a fiút születése óta senki sem tartja épelméjűnek, és bizonyos, hogy nem is úgy viselkedik, mint a rendes észjárású ember. A legszigorúbb büntetés sem tudja visszatartani, hogy hetekre el ne kószáljon a háztól, de egy bizonyos, ha esze nincs is a helyén Ronaldnak, a szívének minden csepp vérével ragaszkodik a Badereigh-házhoz.

- Ez a féleszű, gyámoltalan fiú elmondta nekem, hogy látta Hamish-Dhue-t a Duncaw-kastély felé menni, közvetlenül azután, hogy a kegyelmes laird kikergette a házból. Utánalopózott, mert ez a féleszű fiú úgy jár, mint a kígyó, és ott surran be, ahová egy rendes ember nem tudna bejutni. A MacAlpine-ek szolgálai becipelték a kastélyba, ott durva, vad tréfákat csináltak a szegény féleszű fiú rovására. A szép Mary kisasszony szabadította ki a vad, brutális szolgák keze közül. Bevitte magához, leültette, megvigasztalta, ételt, italt adott neki. Aztán egy kis csigalépcsőn eresztette ki, hogy a szolgák ne kezdjék megint kínozni. Ronald, amint a csigalépcsőn baktatott, hirtelen hangokat hallott. Megismerte Hamish-Dhue és a Vörös MacAlpine hangját. Nagyon barátságosan beszélgettek, hogy mit, azt a fiú nem hallotta, de látta, amikor MacAlpine egy erszényt nyújtott át Hamish-Dhue-nak, és Hamish-Dhue olyan hangosan kérdezte, hogy Ronald jól kivehette a hangját.

- Benne van mind a száz arany?

- Odahaza megolvashatod - felelt bosszúsan MacAlpine, akit bosszantott a kételkedés.

- Meg is olvasta - vágtam közbe hirtelen. - Úgy ám - mondtam még halkabban -, egy éjszaka hallottam, amikor Hamish-Dhue az aranyakat pengette, egyiket a másik után.

- Az árulás díját - tette hozzá Robin gyorsan. - Most már, Walter úrfi, az a kérdés, hogy mit csináljunk? A párbaj holnap vagy holnapután meglesz, az bizonyos. És ez az ember, elfogadván a vérdíjat, vagy nem harcol az Ogilvie-k mellett, vagy egy utolsó pillanatban a MacAlpine-ek mellé csatlakozik. Csak legalább tudnám, hol lesz a halálos mérkőzés, de ezt mind a két félnek becsületbeli kötelessége titokban tartani. Az olyan ember, aki ilyesmit elárulna, nem maradhatna meg többé Skóciában.

- Talán a donegaili mezőn - mondtam akadozva.

Robin úgy bámult rám, mintha én volnék a kertész féleszű fia.

- De mit gondolsz, Walter úrfi? A donegaili mező elátkozott hely, ahol boszorkányok járnak, Badereigh laird egyik őse itt tűnt el nyomtalanul. Épelméjű keresztény ember ide nem megy ki semmiféle ügyét elintézni, legkevésbé párbajozni. Hiszen az ördögök meg a boszorkányok ott leselkednek állandóan a ködbe borult mezőn. Nem, erről szó sem lehet, Walter úrfi... Pedig hej, be jó volna tudni a dolgot!...

Megállt, egy pillanatig gondolkozott, majd így folytatta:

- Ezt nem tudhatjuk meg, így hát mindenesetre Hamish-Dhue-t kell ártalmatlanná tenni. Hallom, fel s alá járkál szobájában. Nem lesz nehéz lecsalnom a pincébe, azzal az ürüggyel, hogy ott valami régi, nagyon régi bor van elrejtve, amivel őt nem tartották érdemesnek megkínálni.

- Nem fog lemenni veled, mert ha elhinné is, gyűlöl téged, Robin.

Az öreg szolga vállat vont:

- Mit tud ez a bortömlő szeretetről, gyűlöletről, ha ihatik. A pokolba is elmenne egy korty italért, amelynek ízét még nem kóstolta, s amelyre kíváncsi. Különben is, Walter úrfi, ha kell, tudok én az ő nyelvén beszélni.

- És ha azt parancsolja, hogy te hozzád fel neki az italból?

- Azt fogom mondani, hogy a laird ökegyelmessége keresztüllő, ha hozzád merek nyúlni. Ebből senkinek sem szabad innia, mert Gillie úrfi lakodalmára tartogatják. Azért is le fog jönni, hogy házigazdáját bosszantsa. Azután meg miért is ne jönné le velem a pincébe? Én öreg, tehetetlen ember vagyok. Ő erős és fiam lehetne. Mit tehetnék én vele, ha le is jön velem, hiszen fél kézzel elbánik velem.

- Éppen azért - feleltem - nem értem, hogy mit akarsz ezzel a pincével? Legokosabb lenne bemenni Gillie-hez vagy Hector bácsihoz, és mindent elmondani neki.

Robin megrázta a fejét.

- Ez a gazember ki fogja magát magyarázni. Esküdözik, becsületszóval áll elő. Az a félkótya, gyámoltalan kölyök, ha rárvall, mindent visszavon, nem lát, nem tud semmit, álmodta az egészet. Más tanúnk nincs ezen a féleszű gyáván kívül. Az aranyszámolgatást is ki lehet magyaráztatni, végre is Walter úr a falon keresztül hallotta az ércpengést, könnyen tévedhetett. Az én kegyelmes lairdem, Gillie úrral együtt, olyan hiszékeny. Túlontúl becsületesek és igazak, egy gyerek is kifog rajtuk, nem pedig egy ilyen minden hájjal megkent sötét lélek. Nem, Walter úrfi, nincs itt más segítség, ezt az áruló gazembert ártalmatlanná kell tenni.

- De hogyan - mondtam én álmélkodva -, amikor éppen az imént említetted, hogy milyen erős, és fél kezével elbánik veled? Hiszen csak én nagyobb, erősebb volnék - sóhajtottam keservesen, mialatt szinte megvetéssel néztem végig gyöngé, vézna kis alakomon -, milyen szívesen segítenék neked, Robin.

- Pedig éppen Walter úrfi fog nekem segíteni - felelt az öreg szolga gyorsan.

Bámulva néztem szeme közé.

- Én! De hogyan?

- Innét nézi, amikor mi elindulunk Hamish-Dhue-val a pince felé, azután szép lassan utánunk lopózik, de csöndesen, zajtalanul, vigyázva... Hej, ha az a Ronald gyerek nem volna féleszű, mert az úgy jár, mint a kígyó, de hát semmi olyasmire nem használható, amihez meggondoltság és bátorság kell...

- Rendelkezz velem, Robin - és éreztem, hogy arcom kigyúl -, mit tehetek Gillie-ért és Eachin bácsiért?

- Amikor lent leszünk a pincében Hamish-Dhue-val, Walter úrfi kívülről ránk tolja a reteszt és bezárja. Hamish-Dhue fogoly lesz a pincében, mert onnét még az ágyúszót sem igen lehet felhallani.

- De te is ott leszel vele bezárva, Robin? - feleltem szívdobogva.

- Haj, ezt nem lehet másképpen megcsinálni, de hát aztán? Hamish-Dhue nem fogja sejteni, hogy én terveztem a dolgot, nem fog bántani, s én vele együtt szidom majd, aki ránk csapta a reteszt. Ezt előre megmondom magának, Walter úrfi, és megmondom azt is, hogy minden szitok után gyorsan elmondok magamban egy imát, nehogy az Úristen meghallgassa káromkodásomat. Étel már készítettem le egy sarokba egy-két napra valót. Magam fogok a legjobban csodálkozni, hogy kerülhetett ide? Ital van bőven, azt még Hamish-Dhue sem tudná egyhamar kiinni, ami itt a pincében össze van gyűjtve, így azután békében várhatok, amíg a párbajnak - remélem - szerencsés vége lesz, és Walter úrfi kiereszt fogságomból.

- De Robin - mondtam remegve -, napokig együtt lenni bezárva ezzel a fenevaddal, aki még biztosan le is issza magát?

- Nem fog megenni, s ha sokat iszik, majd elalszik - felelt Robin. - Ne engem féltsen most, Walter úrfi. A kegyelmes lairdre meg Gillie úrra gondoljunk mind a ketten. Őértük kell dolgoznunk. És sajnos most egyelőre nem tehetünk többet, mint hogy ezt a vadállatot bezárjuk, így aztán nem állhat a MacAlpine-ek közé harcolni.

Beláttam, hogy Robinnak igaza van, s nem vitatkoztam többé.

Soha azt az éjszakát el nem felejttem!... Ott álltam az ablak mellett, és szívdobogva lestem, sikerül-e az öreg szolgának Hamish-Dhue-t a pincébe csalni? Egyik perc múlt a másik után, s nekem úgy tetszett, hogy szívem verése megállt az izgalomtól. Sehol semmi. Robin terve, úgy látszik, csütörtököt mondott.

De nem, mert a következő pillanatban feltűnt Hamish-Dhue magas, vállas termete, utána az öreg Robin alázatos hajlott alakja. Egyenesen a pincegádor felé mentek.

Lassan, óvatosan kisurrantam a szobámból, aztán halk, macskaszerű léptekkel utánuk osontam. Robin elhúzta a külső nagy tolózárat, aztán egy óriási kulccsal kinyitotta az ajtót. Én számolgattam a lépteket, amikor már jó mélyen lent voltak a pincében, hirtelen becsaptam az ajtót és rácsuktam a külső tolózárat. A tolózárban Robin bent hagyta a kulcsot, azt bezártam, és a kulcsot zsebre vágтам. Most még maga Badereigh sem nyithatja ki a pinceajtót, amíg valahonnét lakatost nem kerítenek. A kiabálás pedig?! Hamish-Dhue-nak jó tüdeje van, de megmondta Robin pajtás, ebből a mély, a kastélytól oly félreeső pincéből, az ágyúszót is nehéz kihallani.

Forró és hideg verejték öntötte el egész testemet, amíg a szobámba feljutottam. Ott ruhástul ledobtam magam az ágyra, és a szörnyű izgalom utóhatása lehetett, hogy mély, bódult, szinte a halálhoz hasonló álomtanál álomban feküdtem órák hosszat.

Amikor fölébredtem, a nap már jó magasan ragyogott az égen. A ház teljesen csendes volt. Kiugrottam ágyamból, öltözködnöm sem kellett, csak éppen megmostam kábult fejemet. Amint mosdás után körülnéztem, az asztalon egy lepecsételt levelet láttam. Rajta nagy betűkkel: Mary MacAlpine-nak.

Gillie, szegény Gillie... Ők már elmentek, messze, nagyon messze, és talán most vívják véres párbajukat...

Ebben a pillanatban halálos bizonyossággal villant meg lelkemben a gondolat, hogy akármit mondott is Robin az elátkozott helyről, a párbaj színhelye csakis a donegaili mező lehet.

Az egyik öreg szolga bejött hozzám, és megkérdezte, hogy nem volna-e kedvem a tenger felé sétálni? Nem tudom, mit feleltem neki, csak arra emlékszem, hogy elkezdtem szaladni, éppen a tengerrel ellentétes irányban.

Útközben a kertész együgyű fia rám kiáltott:

- A kegyelmes uraságok nagyon keresték már a vendég katona uraságot. De nem lelték... Itt a lova, itt a ruhája, kardja, de a katona uraság nincs sehol.

Megálltam és úgy bámultam a félkótya gyereket, amint hangosan kacagva ordította:

- Katona uraság jó helyütt van, ehetik, ihatik, nem verekedhetik... Hahaha! Hahaha!...

Szó nélkül továbbmentem. Vajon mit tudhat ez a szegény, beteg elméjű ember? Lehet, hogy sokkal többet, mint amennyit mi gondolunk róla.

Csak úgy ösztönösen rohantam előre. Abban a pillanatban, amikor a kis cserjésbe értem...

...Walter Scott most megint megállt a beszédben, körülnézett a főrangú társaságon, majd folytatta:

- Mielőtt tovább folytatnám a történetet, meg kell magyarázni, hölgyeim és uraim, hogy mit jelent a szokás fenyőgallyat ültetni... S hogyan szokás Skóciában a fenyőág ültetése?

A skót párbaj, hölgyeim és uraim, semmiképp sem hasonló más országok lovagias mérkőzéséhez. Franciaországban minden csekélységért kardot rántanak az emberek. Németországban az ötödik-hatodik söröspohár között a derék egyetemi hallgatók rendesen összemérik fegyvereiket, Spanyolországban a katalánok kézzel harcolnak egymással.

Skóciában még mindig megtartották az ősi szokásokat, nem párbajoznak semmiségekért. Ám a párbaj itt valóságos küzdelemmé válik, az ellenséges családok csapatostul támadják meg egymást, és mindenféle fegyvert szabad használni: élethalálharc ez!... A küzdelemre kitűzött időt semmiféle ürüggyel nem szabad megváltoztatni, még akkor sem, ha egyik-másik harcos hiányoznék.

Innét származik az a különös szokás, hogy fenyőgallyat dugnak a földbe. Ez a fenyőág a hiányzó harcost helyettesíti, és egyben figyelmezteti az arra járó nemesembereket, hogy fogjanak fegyvert, és ha akarják, helyettesítsék a hiányzó férfit.

Ez a fenyőág Skóciában ünnepélyes, sőt mondhatnám, szent jelleggel bír. Az igaz ügyért harcoló nemesember szimbóluma, aki összeroskadva a túlerőtől, így kiált segítségért. Volt rá eset, hogy vérrokonok elmentek az ellentáborba harcolni, ha meglátták ott a letűzött fenyőágot, mintegy segítségért kiáltva.

Ha a párbajra kitűzött idő után fél óra elmúlik, s egyik-másik táborból a harcos hiányzik, a fenyőágot leszúrák a földbe. S mivel az ág voltaképpen fizikailag is embert helyettesít, embermagasságúra vágják. Hat láb magas, tetején a segítséget váró család címere van kitűzve, a család színeit viselő szalagokkal. Ezt a jelet egész Skóciában mindenütt ismerik.

És ez az élettelen harcos valóban segítségére van élő társainak. Ugyanis a fenyőág azilum, és ha egy sebesült ágai alatt meghúzza magát, azt nem szabad többé bántani.

A cserjésbe jutva megálltam, hogy hallgatózzam, de heves szívdobogásom minden zajt elnyomott. Amikor egy kissé lecsillapultam, mintha fegyvercsörömpölést és vad kiáltásokat hallottam volna. A szél fújni kezdett, és idegesen kitágult orrcimpáim mintha a kiömlött embervér szagát szívták volna magukba.

Csak néhány pillanatig tartott ez a hallucináció, de mégis olyan hosszúnak éreztem, mintha maga az örökkévalóság lenne. Mikor felocsúdtam a rémes káprázatból, rájöttem, hogy felajzott, elgyötört idegeim káprázata volt, ami megkínzott. Semmit sem láttam és semmit sem hallottam. Minden csöndes volt körülöttem. Mintha még a szél is elült volna, csöndesebben zizegett a lombozatot. Egy percre megkönnyebbülten sóhajtottam fel. De azután eszembe jutott, hogy ez a sötét, dermedt csönd talán a halál némasága.

A hideg verejték ellepte testemet, úgy vonszoltam magam az erdőn keresztül.

A komor, sötét ég mintha rám akart volna szakadni. A sziklák csúcsai fenyegetőleg meredtek a magasba. Az idő nyugodt és meleg volt, de a fehér felhők mögött sűrű, fekete, vészes viharfelhők gyülekeztek. A donegaili rét óriási koporsóhoz hasonlított.

És egyszerre csak megjelentek a sírbolt jövőző lakói: az élők, akik a halálba készülöttek. Rosszul számítottam ki az időt, de egyébként nem csalódtam. A küzdelem csakugyan itt folyt le a megátkozott réten.

Azt hittem, hogy a tusa már befejeződött, holott csak most akarták megkezdeni. A két ellenséges család körülbelül hatvanlépésnyi távolságban állt egymástól. A félig leomlott kereszt irányában húzott vonal volt a választófal közöttük.

A Vörös Alpine három fia szemközt állott velem. Alacsony, zömök, de izmos, erőteljes férfiak voltak.

Különösen feltűnt az alsótest alacsonysága és válluk széles, kifejlett volta. Az egyik valamivel magasabb volt a többinél. A másik kettő szemmel láthatólag elismerte fennhatóságát. Ez volt a legidősebb testvér.

Durva arcvonású, kemény arckifejezésű férfi. Tekintete vad és kegyetlen. Alpine, a második fiú, apja vörös haját örökölte, és Robin, a harmadik MacAlpine zömök, tagbaszakadt alakjával a vásári teherhordókra emlékeztetett.

Hamish-Dhue természetesen hiányzott az Ogilvie-k oldaláról. A három MacAlpine-nel szemben csak Badereigh és Gillie, apa és fiú álltak büszkén, fejüket magasra tartva, címertelen kardjaikra támaszkodva.

A három MacAlpine halkan néhány szót váltott egymással.

Aztán Roderick fennhangon így kiáltott:

- Badereigh laird, azt hiszem, eleget vártunk már!

- Igen - felelt habozás nélkül az öreg Ogilvie.

- Szúrd le hát a fenyőágot a földbe, miután segítségetek, úgy látszik, nem jött el, és csak ketten vagytok ellenünk. Azután Isten ítéljen közöttünk.

Az öreg Badereigh egyetlen szót sem válaszolt, de baltáját magasra tartva, az erdő felé indult.

Egy hatalmas fenyőfáról egyetlen csapással levágott egy nagy ágot. Azután a levágott zöld ágot a földbe szúrta. Letette baltáját, és lassan megfordult a világ négy tája felé, és így kiáltott:

- A fenyőághoz jöjjön, aki kardját az Ogilvie-k becsületéért ki akarja húzni a MacAlpine-ek ellen.

Duncaw fiai hideg megvetéssel néztek maguk elé. Badereigh hívó segélykiáltására kegyetlen mosoly futott végig ajkukon. Ők tudták, hogy ha Hamish-Dhue megérkeznék, annál rosszabb lenne az Ogilvie-kre nézve.

Hiszen az áruló, becstelen Hamish-Dhue, miután atyafiával, Badereighgel, megfizettette magát, tőlük is felszedte gaz hitványsága Júdás-pénzét, és ők már tudták, hogy az Ogilvie-k sehol semmiféle segítségre nem számíthatnak.

A laird háromszor megismételte segélykiáltását, de a donegaili mező, ez a gyászos sírbolt, messze esett mindenféle emberi lakóhelytől. A mérkőzés helye pedig Skóciában becsületbeli dolog.

Az öreg szolgának igaza volt, amikor azt mondta, hogy a donegaili mezőhöz semmiféle út nem vezet.

A laird hívó szavára csak a szél zúgása felelt.

Amikor a harmadik segélykiáltásra sem jött felelet, a laird egy pillanatig mozdulatlan maradt, azután lassú léptekkel megindult fia felé és kézen fogta.

Mind a ketten a fenyőághoz mentek. A fegyverek ott maradtak egy halomra rakva. A harcoló felek csak töreiket és kardjaikat tartották maguknál.

Roderick MacAlpine keresztet vetett, és így szólt:

- Az Atya, Fiú, Szentlélek Úristen nevében esküszöm, hogy a gázló melletti földrész, amely 12 láb hosszú és 10 láb széles, Isten és emberek előtt törvényesen az enyém. És kész vagyok harcolni érte, bárki támadná meg törvényes jogomat.

Kardját letette maga elé.

A laird is letette kardját, ellenfele kardjára, úgyhogy a két acél kereszt alakban feküdt egymáson.

Aztán így szólt:

- Én pedig esküszöm az Atya, Fiú, Szentlélek Úristen nevére, hogy a gázló melletti föld az én törvényes tulajdonom. Elfogadom a kihívást, és harcolni fogok, amíg így nem szólsz: „Elég! Én hazudtam. Az a föld nem az enyém!”

Roderick felvette kardját, és visszament a helyére.

Badereigh fia felé fordult, és közben meglátott engem. Szeme fölragyogott és arca mintegy húsz évvel ifjabb lett. Én azt hittem, haragudni fog, hogy kijöttem, és íme, csodás földöntúli segítséget látott váratlan megjelenésben.

- Gyermekek - kiáltotta felém örvendezve -, én vagyok az Atya, te vagy a Fiú, és íme a Szentlélek lengeti meg a mi családi színeinket.

A családi címet, a család színeit viselő szalagokat éppen akkor kötözte fel a fenyőág csúcsára. Gillie pedig megnyugvással így szólt:

- Ez a legjobb és legbiztosabb segítség. Ámen.

Most mind az öten a fegyverekhez léptek és mindenki elvette a maga puskáját. A hatodik puska ott maradt az esetleges segítségül jövő ember számára.

Visszamentek a helyükre. Az öt puska eldőrdült.

A három MacAlpine lőtt először. Mind a három az öreg Badereighre célzott.

Láttam, hogy a lövések után az öreg laird magas alakja megremegett. Ekkor Gillie vállához emelte fegyverét és elsütötte. Roderick MacAlpine vad üvöltésben tört ki, megsebesült. Sebe nagyon fájdalmas lehetett, de nem súlyos, mert a következő pillanatban kirántotta kardját, és előrerohant, testvérei pedig követték.

A laird vállát vér borította, ám semmit sem veszített erejéből, mert hangja a szokott ércességgel csengett, amikor így kiáltott:

- A fenyőághoz! Az Ogilvie-kért! Előre, Gillie!

Rémületem már megszűnt. Engem is elfogott a vad harci láz, amely az öt harcos ereiben lüktetett.

Már gyengeséget és fizikai fáradtságot sem éreztem. A hősi küzdelem valósággal megigézett.

Nem volt szükség arra, hogy Gillie-nek bárki is azt kiáltsa: „Előre!” Soha nem láttam még ilyennek ezt a szelíd, kedves ifjút. Sudár, magas alakja kiegyenesedett, hogy egy fejjel magasabbnak látszott a rendesnél.

Amikor az ellenségre rohant, hallottam a melléből előtörő vad zihálását.

Az oroszlán vérszomjas lihegése volt ez...

...Tudom, hölgyeim, hogy azzal is sokan megtámadtak, hogy könyveimben túlon túl dicsőítem a fizikai erőt. Ez talán azért van így, mert én gyöngé testalkatú vagyok, és mert belőlem hiányzik ez az isteni ajándék, tehát csodálom és dicsőítem másokban, mert tudom, hogy fizikai erő nélkül a bátorság olyan keveset ér!... Azon a rémes napon megpróbáltam fölemelni egy harci bárdot, hogy megvédjem félig halott barátomat, és gyöngé két karom tehetetlenül hanyatlott alá, nem bírtam felemelni a súlyos fegyvert. A lovagkorban a bátorság szó erőt jelentett. És még a mi időnkben is az erő szó majdnem azonos az erénnyel.

Ó, ha látták volna Gillie-t és apját harcolni. Önöket éppen úgy elfogta volna a lelkesedés láza, mint engem.

Gillie előrerohant. Minden támadását Roderick ellen intézte, Mary aljas gyámja ellen, aki alávaló, becsstelen módon visszaélt törvény adta jogaival, és feleségévé akarta kényszeríteni a leányt, ki lelkében, testében undorodott tőle. Alpine, a második testvér, Roderick segítségére sietett, együttesen akarták Gillie-t elpusztítani. Robin, a harmadik, az öreg Badereigh ellen vette fel a harcot. Az első pillanatban csak Gillie-t figyeltem, hiszen apám után ő állt szívemhez legközelebb. Kardjának acélja szemet vakítóan villant meg a napsütésben. Mély, kongó ütések mértek ellenségeinek pajzsára. A két MacAlpine valóságos Herkules volt, de a harci dühtől lángoló Gillie elől lassan hátrálni kezdtek.

Gillie skót ember léte halálosan tudott gyűlölni és szeretni. Fiatal volt, és most egyaránt harcolt szerelemből és gyűlöletről. A laird egy nagy csapást mértek Robinra, aztán tehetetlenné vált ellenfelét otthagya, fia segítségére sietett. Diadalkiáltás tört fel lelkemből.

De mielőtt az öreg Badereigh fiához ért volna, a két Duncaw menekülni kezdett a fenyőághoz. Az öreg Badereigh gúnyosan kiáltott:

- A fenyőághoz! A MacAlpine-ekért! Meddig szaladtok még ti, a gyáva, becsstelen gyilkos fiai?!...

Roderick és Alpine futva igyekeztek Gillie közeléből menekülni. De abban a pillanatban, amikor a laird kihúzott karddal akart utánuk rohanni, mintha a földbe gyökerezett volna lába, aztán hirtelen visszafordult, mert Gillie fájdalmasan elsikoltotta magát.

Gillie ott állt még helyén, az arca eltorzult és két kezét mellére szorította.

Nem a két MacAlpine győzte le, hanem alig behegedt sebe szakadt fel a párbaj küzdelmeinek óriási erőfeszítésében.

A vér szinte patakokban ömlött sebéből, és előntötte mellét. A kard kiesett kezéből. Láttam, hogy megtántorodott s aztán térdre roskadt.

Gillie kiáltására a két MacAlpine megfordult, és diadalmas üvöltéssel nekirohantak. Robin MacAlpine is felszedte eldobott kardját, és testvéreihez csatlakozott.

Az öreg Badereigh egy pillanatig mozdulatlanul maradt. Nem rémült meg. Nem történhetett a világegyetemben dolog, amely ezt a sziklaszilárd vasembert megrendítse.

Eleinte azt hittem, hogy a három MacAlpine Badereighre rohan, de aztán láttam, hogy alávaló kegyetlenséggel először a sebesült, önmagával tehetetlen Gillie-vel akarnak végezni.

Pedig a laird az imént lovagiasan megkímélte az ütéstől teljesen elkábult Robint.

A három MacAlpine testvér Gillie felé rontott, aki két kezét sebére szorítva, fejét erőtlenül mellére hajtotta.

A laird már látta szándékukat. Egy-két hatalmas lépéssel Gillie mellett termett és megforgatta szablyáját, bal kezével megragadta Gillie-t.

- A fenyőághoz, Gillie! - kiáltotta és erőszakkal vonszolva, vitte a védelmet adó fenyőághoz gyermekét.

Láttam, hogy Badereigh arca halálsápadt és hogy útközben nem figyelve ellenségeire, a Gillie sebéből patakként folyó véráradatot nézte. Aggodalomtól remegő hangon kiáltott:

- A fenyőághoz! Az Ogilvie-kért a MacAlpine-ek ellen!

Roderick vad nevetésben tört ki.

Ő és Alpine útját akarták állni a fenyőághoz siető lairdnek, de Badereigh a kétségbeesés erőfeszítésével szétkergette őket, és megkönnyebbült sóhajjal végre is letette Gillie-t a fenyőág adta védelem alá. Azután hatalmas szablyáját feje fölé megforgatva így szólt:

- Ha senki sem jön segítségünkre, akkor mi magunk is elvégezzük munkánkat. - És azután egyik kezével megragadva az elültetett fenyőágot, így kiáltott:

- Te, fenyőlomb, aki az apám ősi földjén sarjadtál, te itt vagy mellettünk, és segítesz nekünk!

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

Mary

A laird egyetlen rántással kiszakította a fenyőágot. Bal kezében tartotta, és pajzsként használva saját maga és a sebe miatt tehetetlenné vált Gillie védelmére. Szegény drága Gillie-m, több ízben megpróbált minden erejét összeszedve felállni, de mindannyiszor félájultan rogyott vissza. Szép, nagy, sötét szeme könnyörgő kifejezéssel függött apján, mintha csak bocsánatot akarna kérni tőle, hogy nem harcolhat mellette, nem állhat segítségére.

Ám mintha a lairdnek nem is lett volna szüksége segítségre...

Jól emlékszem, amint néztem, az volt az érzésem, hogy nem is ember áll előttem, hanem valami bosszúálló arkangyal. Úgy rontott ellenfeleire, mint valami igazságot tevő felsőbb hatalom...

- Mert ugyebár, önök jól megértették, hölgyeim és uraim - mondta Walter Scott -, amit én, a kisgyermek már akkor világosan láttam, nem arról a kis darab földről volt szó. Az ártatlanul legyilkolt, a Londonban kivégzett Saunder Ogilvie Badereigh és Catherine Blane vére kiáltott fel itt bosszúért az égre...

Badereigh egyik csapást a másik után osztotta.

- Ezt a gyilkossággal megsértett Atyaúrsten nevében! - kiáltott, és Roderick a földre hullott.

- Ezt a fiúért, akinek vére nem fogja lemosni a ti bűneiteket.

És már keresztüldöfte Alpine-t.

- Ezt pedig az átlalatok meggyalázott Szentlélekért, aki nem részesít benneteket kegyelmében!

És a legkisebb MacAlpine fiú vértől elborított arccal zuhant a földre.

- A fenyőághoz az Ogilvie-kért!

A három testvér tehetetlenül feküdt a földön, ha most könnyörtelenül végez velük, övé a győzelem.

De Badereigh szívében az apai szeretet mindennél erősebb volt. Nem törődött többé leterített ellenségeivel, Gillie-hez futott, aki a vérvesztéstől ájultan feküdt a mezőn.

A laird aggodalmas arccal hajolt le, és fülét fia szívére szorította. Azután letérdelve mellé, a sebeit kezdte megvizsgálni.

- A régi seb fakadt fel - mormogta önmagának, szemöldökét összevonva.

Száját a sebre tapasztotta, és így szívta ki belőle az alvadt vért.

Gillie kinyitotta szemét, és felemelte gyengeségtől reszkető kezét, Roderick és Alpine felé mutatott, akik erejüket végső erőfeszítéssel összeszedve, közeledtek a laird felé.

De a harmadik fiút, Robint nem láthatta, aki egy földhányás mögé bújva felhúzta megtöltött pisztolya kakasát.

Badereigh felemelte harci bárdját. Én behunytam szememet. Nem akartam látni azt, ami történni fog. Hiszen az előbb tisztán hallottam a laird fáradt lihegését.

Egy test esett tompa zuhanással a földre.

A fegyverek csattogása pedig tovább tartott.

Kinyitottam szememet. Badereigh és Roderick szemben álltak egymással. Alpine élettelenül feküdt a földön.

Azután a laird csapására Roderick alakja is megingott és összeesett.

Győztünk!

Ebben a pillanatban lövés dördült el. Robin, akinek már nem volt annyi ereje, hogy felemelkedhetett volna, rálőtt Badereighre.

A golyó talált. Badereigh szívas, izmos, Herkules-alakja megrázkódott, aztán egész hosszában végigvágódott a földön, mint egy hatalmas évszázados tölgyfa, amelynek gyökerét a favágó baltája átvágta.

A gyilkos Robin diadalmas hörgéssel kiadta lelkét.

Csak Roderick MacAlpine maradt életben, de járni már ő sem tudott.

Gillie, látva, hogy apja a földre roskadt, mélyet sóhajtván újra visszahanyatlott a földre. Sebéből egyre bővebben patakzott a vér.

És ekkor, hölgyeim, életem legborzalmasabb perceit kellett átélnem.

Roderick már nem volt ember, hanem egy szörnyű roncs. De a gyűlölet még éltette.

Övéből kihúzta törét és kínos erőfeszítéssel, a földön csúszva, közeledett Gillie-hez.

Eltorzult arcán az ördögi gyűlölet kaján mosolya vigyorgott.

Tudta, hogy meg kell halnia, de a kikerülhetetlen vég előtt még meg akarta ölni Gillie-t, akiben még ott pislogott az élet halvány szikrája, de védekezni, mozdulni már nem tudott.

Csak szemét függesztette az égre, mintha onnan várna valami csoda folytán segítséget.

Roderick már egészen közel ért Gillie-hez. Színtelen ajkai vérszomjasan suttoztak.

- És most meghalsz, Ogilvie, szerelmes vággyal a szívedben, fiatalon... Meghalsz, Isten ellen való káromlással ajkodon...

Gillie ájultan hevert, és csak én, egyedül én hallottam MacAlpine szörnyű szavait, amelyekben ott égett még a halálban sem enyhülő vérszomjas gyűlölete.

Már ott volt Gillie mellett... Már ott volt a kikerülhetetlen, a jóvátehetetlen végzet.

Ebben a pillanatban egy csengő hang kiáltott fel:

- A fenyőághoz, az Ogilvie-kért, a MacAlpine-ek ellen.

Olyan volt ez a hang, mint a mennyi angyalé, akit az igazságos Úristen küldött az ártatlanok védelmére.

Fegyverdördülés hallatszott, és Roderick golyótól átlőtt fővel bukott a földre.

A segítő pedig, akit Isten és a Boldogságos Szűz küldött a gyászos mezőre, ott volt előttem.

A patak partján lóháton, magasra egyenesedve, igazságosztó, diadalmas angyalként ott láttam Maryt, Gillie menyasszonyát. Füstölgő fegyverét még kezében tartotta...

- Szép hölgyeim, kritikusaim azt állítják, hogy a nemes, gyönyörű Diana Vernon legjobban sikerült nőalakom. Lehet, hogy igazuk van. Annyi biztos, hogy Diana alakja sohasem született volna meg, ha Maryt elébem nem hozza a Gondviselés.

Néhány pillanat múlva Mary már ott térdelt Gillie mellett. Együtt kötöztük be sebét. Sokáig tartott, amíg Gillie visszanyerte eszméletét. Az öreg Badereigh előbb tért magához.

Meg voltam győződve, hogy már régóta halott. Éppen ezért egyikünk sem törődött vele.

Egyedül, minden segítség nélkül állt fel. Testét tizenegy seb borította és a sebekből vér szivárgott. Réveteg tekintettel nézett maga körül. Az első pillanatban észre sem vette fiát és Maryt.

De mihelyt teljesen visszanyerte öntudatát, aggodalommal teli szeme Gillie felé fordult. Gillie éppen most nyerte vissza eszméletét, és Mary gyengéden föléje hajolva hallgatta lélegzetvételét. A laird boldogan és meghatottan nézett rájuk. Aztán így suttogott:

- Hát asszonykéz mentett meg bennünket?

Mary felemelkedett, szép, nemes homlokát könnyű pír lepte el.

- Hector Ogilvie - mondta kedves, dallamos hangon -, azok, akik meghaltak, apai részről távoli rokonaim voltak. Csak a nevünk volt közös, de érzéseink soha. De te nagybátyám vagy, feleséged édesanyám testvére volt, fiad pedig a jegyesem. Ha Isten is úgy akarja és te beleegyezel, nemsokára atyámnak foglak nevezni, s gyermekedként foglak szeretni, tisztelni és becsülni.

- Leányom - felelt Badereigh ünnepélyes hangon -, én eddig nem ismertelek. Kastélyaink közé a gyűlölet vont áthághatatlan választófalat. Mi úgy hívtuk, áthághatatlan és lerombolhatatlan. Ám a szerelem erősebb minden gyűlöletnél. A gyűlöletből csak halál fakad, a szerelem örömet és életet terem!

Elhallgatott egy pillanatra, majd folytatta:

- Isten akarata legyőzhetetlenné teheti a leggyöngébb kezet. Az ő végtelen kegyelme örökös felettünk, és ő vezérelt ide téged, leányom, hogy végre is asszonykéz mentsen meg bennünket a hirtelen haláltól. Rád nézek, gyermekem, és arcodon ott látom annak az asszonynak vonásait, akit legjobban szerettem a világon, Gillie édesanyját. Most pedig, gyere a szívemre, a házaink között dúló halálos gyűlölet a mai nappal véget ért. Békesség a holtaknak, boldogság és öröm az élőknek. Isten áldása legyen rajtad, édes, jó leányom...

Szememet elborította a könny, meghatottságomból csak akkor tértem magamhoz, amikor a laird rám szólt, hogy üljek fel Mary szép, szelíd lovára, és értesítsem a kastély cselédségét, hogy Gillie-t hazaszállíthassuk. Olyan boldog voltam, hogy valamire engem is lehet használni, és sietve tértem vissza a hordággal meg a szolgálkkal, akik vigyázva vitték haza a mozduatlanul fekvő Gillie-t.

TIZENHATODIK FEJEZET

Az esküvő

Az úton alig beszéltünk, Mary és az öreg Badereigh folyton Gillie viaszsárga arcát nézték. Marynek ettől a perctől fogva a Badereigh-ház lett az otthona, mintha csak ott született volna!

Alighogy Gillie-t lefektették és az orvosért küldték, én rögtön előadtam Badereigh-nek és Marynek Hamish-Dhue fogságba vetésének történetét. Mary bólintott:

- Igen, ez az ember a legalávalóbb, gaz áruló. Hallottam, amikor a MacAlpine-ek beszéltek, hogy száz aranyért vásárolták meg. Tudta, hogy alávaló gáztette után nem maradhat Skóciában, de úgy gondolta, ezzel a pénzzel idegen földön is tud valamit kezdeni. Ma reggel az együgyű kertészfiú, Ronald futott hozzám, hogy Hamish-Dhue-tól nem kell félni semmit, mert biztos helyütt, zár alatt van. Azt hittem, értelmetlenségeket fecseg összevissza, különben is sokkal izgatottabb voltam, semhogy komolyan oda tudtam volna figyelni beszédére.

Aztán szép, fehér kezével végigsimította hajamat.

- Hát maga tette zár alá azt az embert, kisfiú?

Jólesett a simogatása, kedveskedő arca, de aztán az öreg laird arcára néztem, és megijedtem annak komor, sötét nézésétől. Jól tudtam, hogy Hamish-Dhue mindenféle büntetést megérdemel, de amikor eszembe jutott, hogy az én kezem zárta rá az ajtót, megborzongtam. Én sík vidéken születtem, nem voltak olyan erős idegeim, mint a hegylakóknak. Azonfelül, amit ma reggel kellett látnom, elég volt egy egész életre.

- Eachin bácsi - mondtam halkan könnyörögve -, eressze szabadon azt az embert.

- Tudod, hogy e miatt az ember miatt Gillie majdnem elpusztult? Az ő alávaló árulása majdhogynem a fiam életébe került?

- És én mégis kérem, könnyörgök - mondtam könnyben úszó szemmel. - Soha nem tudnék többé jól aludni, ha most el nem eresztené...

- Ej, ne légy olyan vajszívű - mondta Badereigh kedvetlenül, de hangján valahogy éreztem, hogy érdeklődni kezd.

- Eachin bácsi - folytattam a kérlelést -, maga azért hozott el az apám házából, hogy nőjek, hízzam és erősödjem. De én sem nőni, sem erősödni nem fogok, ha miattam valami baja lesz ennek az embernek.

- Ejnye te kis haszontalan zsaroló - nevetett hangosan a laird. - No, mit szólsz ehhez a gyerekekhez, Mary húgom?

- Azt, hogy a gyerekek igaza is van meg nincs is. Nem szabad megbüntetnie Hamish-Dhue-t. Elég volt már a szörnyűségekből. Maga mondta, édesapám - hogy felragyogott az öreg ember szeme, amikor a szép Mary ezt a szót kimondta -, hogy ezentúl békesség legyen. Magát köti a szava. De nekem számolnivalóm van ezzel a Hamish-Dhue-val, és én nem is maradok adós neki. Nyissa ki az ajtót, édesapám, és hadd álljunk mennél előbb szemtől szembe vele. - No meg a szegény öreg Robinnal, aki képzelem, mit állott ki vele.

Az öreg laird arcán most már derűs mosoly futott végig. Olyan boldoggá tette, hogy Gillie életben maradt, s hogy Mary itt van a házában, nem is tudott igazán a szíve mélyéről haragudni.

Megindultunk hárman a pince felé. Mary az utolsó pillanatban, még ezüstnyelű kis lovaglőostorát is kezébe vette.

A laird kinyitotta az ajtót. Robin, a vén szolga, amint meglátott bennünket, örömkialtással rohant gazdája felé. Térdre esett előtte és kezét csókolgatta.

- Csakhogy él, drága, jó, kegyelmes uram! És Gillie úr? - tette hozzá aggódalmasan.

- Fiam is egészséges lesz pár hét múlva, Robin, és most üdvözlöd fiam menyasszonyát, a Badereigh-ház úrnőjét.

Robin kezét csókolt Marynek, majd hozzám furakodott, és barátságosan a szemem közé vigyorgott. Úgy néztünk egymásra, mint két jó cimbora, akik nagyon is jól értik egymást.

Hamish-Dhue ezalatt ott állt a pince szegletében. Csodálatosképpen nem volt részeg. Vagy lehet, hogy az ijedtség és a szégyen kijózanították. Krétafehér arccal állt a helyén, és lesütötte szemét.

- Hamish-Dhue - mondta Badereigh -, ez a gyermek kegyelmet kért számodra, és én most nem bántalak. Átadlak téged saját lelkiismeretnek és az Úristen büntető igazságszolgáltatásának. Mehetsz! De a saját érdekedben figyelmeztetlek: vigyázz, nehogy valaha még találkozzunk, mert lehet, hogy akkor nem áll mellettem ez a gyermek kegyelmet esdő szavával... Mehetsz, Hamish-Dhue.

- Még nem - mondta Mary emelt hangon, előbbre lépve. - Még előbb nekem van veled számításom. Miattad fekszik súlyos betegen a vőlegényem, és te biztattad Roderick MacAlpine-t, hogy ne engedjen gyámi jogaiból és kényszerítsen engem a házasságra. Hitvány, alávaló módon elárultad a Badereigh-házat, amelynek vendégszeretetét élvezted. Nem érdemled meg azt a tisztességet, hogy férfi keze büntessen meg. Egy gyöngye gyermek tett tehetetlenné, fogollyá, és egy asszony keze vág végig arcodon, hitvány áruló!

Hirtelen fölemelte korbácsát, és belevágott Hamish-Dhue arcába. Egy vérvörös csík maradt a korbácsütés nyomán. Mary lángoló arccal, erős, csengő hangon kiáltott fel:

- Most már elmehetsz!

És Hamish-Dhue tántorogva, remegve távozott. Mintha az asszonykézből jövő meggyalázó korbácsütés teljesen összetörte volna, alig bírt vánszorogni, egyik lába a másikba botlott, amíg a pince lépcsőin feltántorgott.

Mary most még egyszer az öreg Robin felé nyújtotta kezét:

- Köszönöm neked, amit a Badereigh-házért cselekedtél.

Az orvos megnyugtatóan bennünket, hogy Gillie pár hét múlva teljesen magához tér, és megtarthatjuk az esküvőt.

Mary átvette az uralmat a Badereigh-kastélyban, mindenki olyan boldog volt, hogy szót fogadott neki. Az öreg Badereigh imádta leányát és Gillie napról napra szerelmesebb lett szép menyasszonyába. Hogy én gyermekfővel rajongtam érte, az természetes, de ma is azt mondom, hogy nem ismertem ennél a MacAlpine-lánynál bájosabb, okosabb, energikusabb, bátrabb és jószágosabb teremtetést. És amikor kiváló lelki, szellemi vagy erkölcsi tulajdonságokkal megáldott teremtetést formáltam, mindig előttem lebegett Gillie barátom menyasszonyának sudár alakja.

Gillie még betegen feküdt, amikor a laird illő díszes keresztényi temetéssel eltemettette a MacAlpine-eket. A Badereigh-házban többet soha senki a nevüket ki nem mondta.

Apám is eljött az esküvőre, amikor meglátott, előbb riadtan bámult rám, nem akart hinni a szemének. Egy fejjel magasabb voltam, mint amikor elváltunk, széles vállú, izmos, kemény járású, napbarnított arcú legényke lett belőlem. A hangom is erősebb, recsegőbb. Már nem bújtam el a többi gyerek elől, sőt nagyon szerettem velük játszani, beszélgetni, és ha a sors úgy hozta, hát verekedni. Legnagyobb passzióm még mindig a könyv lett volna, de ebből a kincsből a Badereigh-házban igen kevés volt található, s így inkább a szabad levegőn futkároztam, a tóban úsztam, és játszottam pajtásaimmal, mert a hálátlan Gillie, bár továbbra is nagyon szeretett, ez időben keveset foglalkozott velem. Minden szabad idejét Maryvel töltötte.

De azért nem voltam féltékeny Maryre, hiszen olyan nagyon jó volt hozzám. Sok mindenre megtanított, sok mindenre figyelmeztetett, amit mint anya nélkül felnőtt fiú nem tudtam. Ha modorom nem egészen kellemetlen, azt főként Marynek köszönhetem, aki serdülő fiú koromban, amikor legfogékonyabb a lélek minden hatásra, olyan sokat foglalkozott velem. Ha valaki megkérdezte volna, ki kedvesebb előttem, ő-e vagy Gillie, igazán nem tudtam volna rá felelni.

Apám boldogan ölelt magához, mint mondta, soha még nem szűnő hálával tartozik a Badereigh-háznak, ahol erős, egészséges testű fiú lettem, ahol lelkem is sokat levetkezett betegesen szentimentális karakteréből.

Az esküvőn Gillie már csakugyan katonai ruhájában, az Óriások Brigádjának egyenruhájában volt. Amikor megláttuk, mindnyájan megegyeztünk abban, hogy igazán Isten ellen való véték lett volna, ha az ügyvédi irodában rontja a papirost, amikor szíve, lelke, külső megjelenése, mind a katonai pályára hívta.

Hát még a szép Mary kívánsága vagy parancsszava, ahogy önöknek, hölgyeim és uraim, jobban tetszik.

Gillie gyorsan haladt előre pályáján, és a laird még megérte, hogy mint ezredest üdvözölhette fiát.

Mary ebben az időben harmincéves ragyogó, szép asszony volt...

Az óra kettőt ütött. Walter Scott ebben a pillanatban elhallgatott. Egy kicsit piros lett az arca, és zavartan mentegetőzött.

- Bocsánatot kérek, hölgyeim és uraim, hogy elbeszélésem akaratom ellenére ilyen hosszúra nyúlt. És most engedjék meg, hogy elbúcsúzzam önöktől. Mary-nek megígértem, hogy nem maradok itt sokáig, és lám, teljesen elfeledkeztem ígéretemről. Egészen biztosan ki fogok kapni tőle, meg is érdemlem, s ő ilyenekben nem érti a tréfát. Önök is bizonyára neheztelnek, hogy ilyen sokáig beszéltem, és most valószínűleg csatlakoznak kritikusaim véleményéhez, hogy túlonatúl hosszadalmasan adok elő.

A főrangú társaság méltatlankodva tiltakozott:

- Szó sincs róla, Mr. Scott - mondta a háziasszony -, sőt nekünk úgy tetszik, túlonatúl önkényesen vágta el meséjét, azonfelül egy csomó kérdőjelet hagyott...

- Az ám - folytatta a hercegnő -, nem mondta meg, mi lett a szép Maryből.

Walter Scott mosolygott.

- Mary, mint mondtam, ebben a pillanatban türelmetlenül vár engem. Megígértem neki, hogy ha itt befejeztem mesémet, azonnal hozzá sietek.

- Micsoda? - tréfálkozott a hercegnő. - A szép asszony talán özvegyen maradt és...
- Nincs és nem is lesz asszonyom - felelt mosolyogva Walter Scott. - Én a múzsámmal vagyok eljegyezve, és ki is tartok mellette egészen az életem végéig.
- De hát akkor?
- Mary jelenleg itt van Párizsban - folytatta az író. - Férjével együtt van itt, az én drága, jó Gillie barátommal, aki Istennek hála, a legjobb egészségnek örvend, és remélem, hogy jóval túlél engem. Gillie Ogilvie Badereigh lordja, most éppen fontos diplomáciai küldetésben tartózkodik Párizsban, és Mary mindenüvé követi férjét. Én pedig mindig együtt vagyok velük, mert ők az egyetlen, igazi barátaim, és tudom, azok is maradnak, amíg földi vándorutamat be nem végeztem.

- Ez az elbeszélés vége, hölgyeim és uraim, hacsak Gillie barátom feljebb nem lép a tisztí ranglétrán, mert akkor marsallné asszony lesz a szép Maryból. Az öreg Badereigh pedig bizonyára a másvilágról is gyönyörködve nézi, mint halad fia a pályán, amelytől minden erejével el akarta tiltani. Mint lép folyton feljebb-feljebb, előre az Óriások Brigádjában.

- És most búcsút mondok és köszönöm, hogy olyan türelemmel, érdeklődéssel hallgatták meg a történetet, amely idegen országok lakóiról, idegen erkölcsökről, szokásokról beszélt. Ám az ember minden országban és viszonylatban ember marad, és ha méltó erre a névre, akkor megérdemli, hogy érdeklődéssel hallgassuk meg küzdelmeinek, vívódásainak, vergődéseinek, boldogulásának történetét. Én pedig azóta bejárva a világot, elmondhatom, hogy sehol sem leltem olyan nemes, kiváló, önzetlen, bátor, tiszta lelkekre és szívekre, mint amilyenek közt a Badereigh-házban gyermekkoromban éltem.

Vége